

In sosjaal, lokaal en belutsen mienskip III

kadernota gemeente Achtkarspelen 2017

Inhoudsopgave

Inleiding.....	5
Financieel kader	7
Sociaal domein.....	13
Programma 1 – Mienskip	15
Programma 2 – Onderwijs en Jeugdbeleid	23
Programma 3 – Preventie en Zorg	31
Programma 4 – Werk en Inkomen	41
Programma 5 – Leefomgeving.....	53
Programma 6 – Ontwikkeling	63
Programma 7 – Veiligheid.....	77
Programma 8 - Dienstverlening	81
Algemene dekkingsmiddelen	85
Healwei de rit.....	89
Bijlage 1 – Lijst met afkortingen.....	101

Inleiding

Een sociaal, lokaal en belutsen mienskip. Dat is de opdracht die dit college, vanuit het coalitieakkoord, heeft meegekregen. En we zijn goed dwaande. De meeste 'projecten' liggen op schema en zullen bij voortzetting van het huidige beleid, conform doelstelling, gerealiseerd zijn.

Financiële druk

Echter, voortzetting van het huidige beleid staat onder grote druk. Grote financiële druk. Hoewel de crisis voorbij lijkt, hebben we als gemeente nog volop te maken met de naweeën ervan. Verminderde inkomsten uit grondverkoop, tegenvallende legesopbrengsten, niet-beïnvloedbare ontwikkelingen in de kosten en bezuinigingen van het rijk hebben ervoor gezorgd dat veel ruimte uit de begroting is verdwenen.

Inwoners

De kaasschaafmethode en scherp aan de wind zeilen, hebben ons gebracht waar we nu zijn. Maar de rek is er nu echt uit. We ontkomen er niet aan om, bij gelijkblijvende omstandigheden, scherpe keuzes te maken. Keuzes die onze inwoners zullen raken. Om die reden willen we, samen met de gemeenteraad, het gesprek met onze inwoners aangaan. Wat vinden zij belangrijk? Wat moeten we blijven doen en wat mogen we laten?

Accres

In de begroting van 2016 werd nog voorzichtig de verwachting uitgesproken dat de komende jaren een stijging van het accres van de algemene uitkering te verwachten viel. Volgens de normeringsystematiek (trap op, trap af) en de wijzigingen in de rijksuitgaven invloed op de omvang van de algemene uitkering leek dat logisch. Echter, onder andere door de keuze van het kabinet voor de wijze van financiering van de oplossing van de vluchtelingenproblematiek is het accres voor de komende jaren beperkt. Van de algemene uitkering mocht dan ook geen oplossing voor het begrotingstekort van de gemeente Achtkarspelen verwacht worden.

In de ledenvergadering van de VNG is echter een motie aangenomen die ertoe moet leiden dat er in de algemene uitkering een aanpassing plaatsvindt, waardoor de grote gemeenten minder en plattelandsgemeenten meer geld krijgen. Dat zou dan een positieve bijdrage aan het begrotingssaldo kunnen leveren.

Precario

Een onzekere factor in de begroting zijn de precario-inkomsten. De gemeente heeft met ingang van 2015 aanslagen opgelegd, maar daartegen is beroep aangetekend. In overleg met de accountant is dan ook besloten om voorzichtig met deze gelden om te gaan en ze niet in de exploitatie zichtbaar te maken. Immers, wanneer je de baten nu meeneemt en straks blijkt dat de rechter van mening is dat de aanslag niet terecht was, dan heeft de gemeente een probleem. Echter, wanneer de aanslagen wel terecht zijn opgelegd, betekent dat voor een aantal jaren (tot verwachte wetswijziging gaat plaatsvinden) veel extra inkomsten.

In de afgelopen maanden is duidelijk geworden dat het aan de raad leveren van een realistische, meerjarig sluitende, meerjarenbegroting een grote opgave is die alleen met forse maatregelen en in gezamenlijkheid, of door positieve ontwikkelingen met de precario en/of algemene uitkering, te realiseren is.

Keuzes

Door de onzekerheid over de precario en de wijzigingen in verdeelsleutels van de algemene uitkering, heeft het college geen draconische keuzes willen maken om de financiën van de kadernota sluitend te maken. Wanneer voor de behandeling van de begroting nog geen duidelijkheid is over deze beide posten, dan zal nog wel een maatregel moeten worden genomen om de begroting voor 2017 sluitend te krijgen. Voor het meerjarenperspectief worden de ontwikkelingen dan nog wel afgewacht.

Het college heeft er ook voor gekozen een kadernota op te leveren die, vooral in de programma's, te lezen is als een programmabegroting. Hierdoor is het mogelijk de komende maand, met als sluitstuk de raadsvergadering van 7 juli, met elkaar raadsbreed in gesprek te gaan over keuzes die te maken zijn om een financieel gezonde gemeente te zijn. Daarmee kunnen we zorgen dat alle mensen in Achtkarspelen kunnen deelnemen en bijdragen aan de mienskip.

Begroting

Aan de hand van de gevoerde discussies, de aangeboden kadernota, de door de raad op 7 juli te stellen kaders en eventuele besluitvorming over precario en de algemene uitkering, zal het college de begroting voorbereiden voor behandeling in oktober. Ook de komende jaren veranderen de kaders die vanuit Den Haag zijn aangegeven zijn in het kader van het besluit begroting en verantwoording (BBV). In het hoofdstukje over het financieel kader is aangegeven welke wijzigingen in het begrotingsjaar 2017 ingevoerd moeten worden.

Financieel kader

Financieel overzicht kadernota 2017–2020

Kaders kadernota 2017

De afgelopen jaren bleek het niet eenvoudig om een sluitende (meerjaren)begroting op te stellen. Er waren telkens bezuinigingen aan de orde en het bleek moeilijk om keuzes te maken. Daarbij hebben raad en college wensen geuit, die niet of slechts deels terug te zien zijn in de begroting. Ook voor de begroting 2017 en de meerjarenbegroting 2018-2020 lijkt het realiseren van een positief begrotingssaldo niet eenvoudig.

Een belangrijk uitgangspunt voor de samenstelling van de kadernota is het realiseren van de doelstellingen van het college voor een duurzaam financieel gezonde gemeente, te weten:

- een positief begrotingssaldo voor de jaarschijven 2017-2020;
- een jaarlijkse afname van de totale schuld met minimaal 1,0%;
- realistische bezuinigingen, zonder stelposten;
- het sociaal domein wordt budgettair uitgevoerd;
- de opmerkingen van de provincie bij de begroting 2016 worden meegenomen;
- ambtelijk advies en bestuurlijke besluitvorming zijn gescheiden;
- meevallers komen ten gunste van de algemene middelen;
- tegenvallers worden binnen de begroting opgelost.

Speerpunten financiën vanuit het coalitieakkoord

In het coalitieakkoord stelt het college dat "Achtkaarspelen staat voor een gezonde bedrijfsvoering, waarbij structureel niet meer wordt uitgegeven dan we ontvangen. Waarbij reserves voldoende zijn om incidentele tegenslagen op te vangen."

Financieel staan hiervoor de volgende doelen in het coalitieakkoord:

- Transparantie en inzicht zijn aanzienlijk verbeterd
- Financieel gezonde gemeente
- Geen OZB-verhoging anders dan de inflatiecorrectie, behalve bij uiterste noodzaak
- Beperken inhuur externe bureaus
- Precariobelasting invoeren voor kabels en leidingen
- Gemeentelijke tarieven zijn kostendekkend

In de bijlage wordt per doel uit het coalitieakkoord weergegeven wat de stand van zaken is 'Halve de rit'.

Uitgangspunten begroting 2017

Volgens de circulaire gemeentefonds bedraagt de prijsontwikkeling in 2017 0,5%. Waar noodzakelijk worden de budgetten met dit percentage verhoogd. Voor salarisontwikkelingen is rekening gehouden met een toename van 1,5%.

Het accres uit het gemeentefonds bestaat uit een nominale component en het reële deel voor nieuwe ontwikkelingen. De accresontwikkelingen moeten aangeven in hoeverre er volledige compensatie wordt gegeven. Voor de begroting kan het een nadelig effect met zich meebrengen wanneer geen volledige compensatie wordt geboden.

Begrotingssaldi 2017–2020 naar aanleiding van kadernota

In onderstaande tabel een weergave van de gevolgen van de nieuwe ontwikkelingen op de saldi begroting 2016, resulterend in een nieuw financieel kader.

Ontwikkelingen met een negatief effect op het saldo worden geduid met een 'N', een positief effect (Voordeel) worden geduid met een 'V'.

Autonome ontwikkelingen betreffen o.a. de ontwikkeling van het gemeentefonds, de inflatiecorrectie op de loonsom en in een aantal gevallen worden budgetten beïnvloed door ontwikkelingen waar we als gemeente eigenlijk geen invloed op hebben, zoals de begroting van de diverse samenwerkingsverbanden, brandstof- en andere inkooprijzen.

Onder nieuw beleid/uitzettingen is ook meegenomen het wel of niet (deels) kunnen realiseren van eerder opgenomen stelposten en voorgenomen besparingen.

		Financieel gevolg (x € 1.000)			
		2017	2018	2019	2020
	Begroting 2016				
A	Saldo van baten en lasten	319N	177N	659N	659N
B	Mutaties reserves	164V	310N	20V	20V
	Geraamd resultaat	155N	487N	639N	639N
	Nieuwe ontwikkelingen				
A	Autonome ontwikkelingen	127V	141V	147N	48V
A	Nieuw beleid/uitzettingen	802N	919N	764N	723N
A	Besparingen	469V	547V	574V	530V
B	Dekking uit reserve	189V	164V	30V	0
	Totaal nieuwe ontwikkelingen	17N	67N	307N	145N
	Nieuw financieel kader				
	Saldo van baten en lasten (= som A)	525N	408N	996N	804N
	Mutaties reserves (= som B)	353V	146N	50V	20V
	Geraamd resultaat	171N	555N	946N	784N

Structurele ontwikkelingen

In de tabel hieronder worden de structurele ontwikkelingen per programma in beeld gebracht. In de programma's zijn de ontwikkelingen verder uitgewerkt.

Onderwerp (bedragen * € 1.000)	2017	2018	2019	2020
Programmaoverstijgend ¹	28N	268V	94V	459V
Programma 1	159N	144N	104N	69N
Programma 2	87V	87V	75V	75V
Programma 3	6N	15N	23N	31N
Programma 4	230V	46N	152N	298N
Programma 5	147V	33V	71V	14V
Programma 6	158N	179N	190N	189N
Programma 7	27N	25N	25N	40N
Programma 8	71V	87V	81V	68V
Dekkingsmiddelen	174N	134N	134N	134N
Totaal	17N	67N	307N	145N

¹De gevolgen van de meicirculaire 2016 worden toegelicht in het hoofdstuk Algemene dekkingsmiddelen.

Inzet reserves bij incidentele ontwikkelingen

In de begrotingsmutaties in deze kadernota zijn voor aantal incidentele ontwikkelingen reserves ingezet. Onderstaand een weergave.

Prog.	Mutaties reserve x € 1.000	2017	2018	2019	2020
	Algemene reserve				
2	Mediaburo noord	10	10	10	0
2	Meertaligheid	10	10	10	0
2	Laaggeletterdheid	10	10	10	0
2	Onderwijsbegeleiding	-25	0	0	0
6	Leegstand detailhandel tegengaan	20	0	0	0
6	Inwerkingtreding wet VTH 2016	15	0	0	0
	Subtotaal	40	30	30	0
	Bestemmingsreserves				
4	Uitvoering regelingen armoede beleidsplan	134	134	0	0
4	Huisvesting statushouders	15	0	0	0
	Subtotaal	149	134	0	0
	Totaal	189	164	30	0

Begrotingswijzigingen 2016

Na de vaststelling van de begroting zijn er op dit moment geen begrotingswijzigingen geweest die van invloed waren op de structurele begrotingssaldi in het meerjarenperspectief.

Besparingen 2017 uit programmabegroting 2016

In eerdere begrotingen zijn al voorstellen gedaan voor besparingen. Deze besparingen zijn verwerkt in de begroting 2016 verwerkt, maar formeel gezien moet de raad er voor de begroting 2017 nog een besluit over nemen. In onderstaand overzicht de betreffende voorstellen.

Prg	Onderwerp	O.b.v.	2017	2018	2019	2020
3	Consultatiebureaus – terug naar oorspronkelijk met Veiligheidsregio afgesproken aantal van 3	PB '16	67.493	67.493	67.493	67.493
3	Subsidies Welzijn maximeren op 200.000	PB '15	36.220	36.220	36.220	36.220
3	Realiseren alternatieve dekking budget Vrijwilligersbank	PB '15	20.000	20.000	20.000	20.000
3	OGZ – bijdrage aan Veiligheidsregio afstemmen op begroting Veiligheidsregio	PB '15 + '16	27.551	27.551	27.551	27.551
3	Gemeentelijk gezondheidsbeleid – schrappen uitvoeringsbudget			10.099	10.099	10.099
4	Ontschotting budgetten Sociale zaken	PB '15	100.000	100.000	100.000	100.000
4	Realiseren alternatieve dekking budget Vrijwilligersorganisaties	PB '15	15.000	15.000	15.000	15.000
5	Openbaar groen – besparing in relatie tot MOA	PB '15		40.000	40.000	40.000
5	Wegen bibeko – asfalt en beton –besparing	PB '15		20.000	20.000	20.000
5	Besparing op onderhoud wegmeubilair	PB '15		11.000	11.000	11.000
5	Onderhoud gemeentelijke gebouwen (excl. sport en welzijn) – aanvullende besparing	PB '15		68.000	68.000	68.000
	Totaal		266.264	415.363	415.363	415.363

Indicatoren 2015

In de kadernota zijn de indicatoren die in het begin van de coalitie-periode zijn vastgesteld meegenomen. Omdat de kadernota wordt opgemaakt voor de periode 2017 – 2020 zijn de streefwaarden voor die periode opgenomen. Voor de bereikte waarden in 2015 en de streefwaarden 2016 verwijzen wij u naar respectievelijk het jaarverslag 2015 en de begroting 2016.

Risico Sociaal Domein

Op het terrein van de Wmo en Jeugdzorg zijn op dit moment de totale uitgaven 2015 nog niet volledig inzichtelijk en vormt daarmee een risico voor de uitvoering 2017. Voor 2017 wordt alles in het werk gesteld om de totale uitvoering binnen de beschikbare budgetten 2017 te laten plaatsvinden.

Aandachtspunten accountant bij jaarrekening

In het verslag van bevindingen dat E&Y accountants over de jaarstukken 2015 aan uw raad heeft uitgebracht zijn de volgende aandachtspunten benoemd:

Grondexploitaties

- Om onzekerheden bij de waardering van bouwgrond goed te kunnen sturen is het goed organiseren van risicomanagement voor grondexploitaties onontbeerlijk. Vorig jaar heeft de accountant geadviseerd om bij het opstellen van de exploitaties de uitgangspunten rondom de gehanteerde parameters explicieter te documenteren en jaarlijks bij de actualisatie een toets uit te voeren op de gerealiseerde - versus de begrote parameters. In 2015 is dit marginaal uitgewerkt. Vooral de onderbouwing voor aansluiting tussen capaciteit en vraag moet verder uitgewerkt worden in 2016.
- Ten aanzien van het industrieterrein De Swadde - Buitenpost is voor een deel van de gronden de laatste jaren geen interesse getoond. De accountant adviseert in 2016 na te gaan hoe de bestemming van deze gronden verder vormgegeven moet worden.
- Om de risico's die samenhangen met zeer lang lopende projecten te beperken mag de looptijd van een grondexploitatiecomplex maximaal 10 jaar bedragen. De accountant adviseert vroegtijdig te analyseren wat de effecten hiervan zijn. Op dit moment zijn er geen complexen die langer dan 10 jaar lopen.

- Jaarlijks moet een herziening van de grondexploitatiebegroting plaatsvinden. Een actualisatie van het grondexploitatiecomplex en de grondexploitatiebegroting met planinhoudelijke wijzigingen, dan wel autonome wijzigingen met materiële financiële gevolgen, moet opnieuw door de raad worden vastgesteld. De accountant adviseert om met uw raad af te stemmen hoe invulling gegeven kan worden aan deze vereiste vanuit de commissie BBV.
- In de notitie Grondexploitatie van de commissie BBV zijn nieuwe bepalingen opgenomen over de toerekening van kosten, rubricering van niet in exploitatie genomen gronden en het faciliterend grondbeleid. De accountant adviseert vroegtijdig te analyseren wat de effecten hiervan zijn en hier rekening mee te houden in de begroting/jaarrekening 2016.

Vernieuwing Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

De accountant adviseert de wijzigingen in het besluit bbv mee te nemen bij het opstellen van de begroting 2017 en de jaarrekening 2016. De inrichting van de begroting en jaarstukken zullen hierop aangepast worden.

Vennootschapsbelasting (Vpb)

De accountant adviseert om van de verschillende activiteiten binnen de gemeente te inventariseren welke activiteiten mogelijk belast dan wel niet-belastingplichtig of vrijgesteld zijn en de nodige maatregelen te treffen ter voorbereiding op de aangifte Vpb 2016, voor zover dit nog niet is gebeurd. Samen met het bureau EFK Belastingadviseurs is de gemeente momenteel bezig om de effecten nader te analyseren.

Vernieuwing BBV

Als gevolg van deze vernieuwing worden de volgende onderdelen ingevoerd.

- a. een uniforme indeling in taakvelden
- b. een uniforme basisset van beleidsindicatoren
- c. een uniforme basisset van financiële kengetallen
- d. verbeterde informatie over verbonden partijen
- e. inzicht in de overheadkosten

De wijzigingen in het besluit BBV zijn van toepassing op het begrotingsjaar 2017.

- a. Een uniforme indeling in taakvelden
De huidige begrotingsindeling in functies komt te vervallen. Hiervoor komen taakvelden in de plaats. Om de programma's in de begroting een logische indeling te kunnen geven moeten deze worden ingedeeld naar de nieuw voorgeschreven taakvelden. De verschillende taakvelden worden hiermee aan de huidige programma-indeling gekoppeld. De raad kan de nieuwe indeling met de begroting vaststellen.
- b. Een uniforme basisset van beleidsindicatoren
Er is een lijst van beleidsindicatoren vastgesteld. Deze beleidsindicatoren moeten in de programma's van de begroting en de programmaverantwoording worden opgenomen. Doel ervan is dat de indicatoren de maatschappelijke effecten toelichten. Via de website "waarstaatjegemeente.nl" zijn de meeste beleidsindicatoren op te vragen.
- c. Een uniforme basisset van financiële kengetallen
De kengetallen zijn in de begroting 2016 ingevuld. De kengetallen moeten in de begroting nu worden aangevuld met het meerjarenperspectief van 3 jaren. De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de beleidsbegroting moet hierop worden aangepast.

d. Verbeterde informatie over verbonden partijen

De beleidsprestaties die via verbonden partijen worden gerealiseerd worden niet meer in de paragraaf over verbonden partijen opgenomen, maar per programma. In de programmabegroting wordt aangegeven hoe er naar gestreefd wordt om de maatschappelijke effecten te realiseren via inschakeling van verbonden partijen. De lijst van verbonden partijen wordt onderverdeeld in:

- gemeenschappelijke regelingen
- vennootschappen en coöperaties
- stichtingen en verenigingen
- overige verbonden partijen.

e. Inzicht in de overheadkosten

In het programmaplan moet een apart overzicht worden opgenomen van de overheadkosten. In de programma's worden alleen de kosten van het primaire proces opgenomen. De overheadkosten worden niet over de programma's verdeeld. De huidige verdeelsystematiek via kostentoerekening mag niet meer worden toegepast. In het nieuwe BBV komen de hiervoor gebruikte economische categorieën te vervallen en kunnen daarmee niet meer worden toegepast.

Voor overhead is een afzonderlijk taakveld vastgesteld.

Overhead bestaat in elk geval uit:

- Leidinggevenden primair proces (hiërarchisch). Projectleiding valt hier buiten.
- Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie.
- P&O/HRM.
- Inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement).
- Interne en externe communicatie m.u.v. klantcommunicatie.
- Juridische zaken.
- Bestuurszaken en bestuursondersteuning.
- Informatievoorziening en automatisering (ICT).
- Facilitaire zaken en Huisvesting.
- Documentaire Informatie Voorziening (DIV)
- Huisvesting

Sociaal domein

Iedereen is gelukkig!

Dit is voor de gemeente Achtkarspelen de ultieme doelstelling, in onze ogen de basis voor het sociaal domein. We streven ernaar dat alle mensen in Achtkarspelen gelukkig zijn en in veilige en gezonde omstandigheden kunnen leven, wonen, opgroeien, leren en werken. Alle inwoners ontwikkelen hun talenten en kunnen, naar vermogen, nu en later deelnemen en bijdragen aan de maatschappij. De inwoners zijn zelf verantwoordelijk voor het welbevinden, de gemeente neemt hierin haar faciliterende rol.

Dit vraagt van iedereen een andere manier van denken en doen. De rol van de maatschappelijke zorg is niet meer 'zorgen voor' inwoners, maar 'zorgen dat' inwoners hun persoonlijke doelen bereiken. Het gaat niet om 'ik' en 'zij'. Het gaat om 'wij', dan sla je de brug naar 'iedereen is gelukkig!' Wij zijn de samenleving en de samenleving is iedereen! Dat geldt niet alleen voor de inwoners, maar ook voor de organisaties inclusief onze eigen organisatie.

Samen op weg

Na de invoering van de nieuwe wetgeving (de transitie in het Sociaal Domein) per 1 januari 2015 zijn goede stappen gezet. De bijbehorende transformatie vertaalt zich steeds beter in de nieuwe manier van werken. Onze inwoners staan centraal. Daarom ontwikkelen we samen met hen en professionals andere instrumenten om deel te nemen aan de maatschappij. Daar waar inwoners niet in staat zijn om zelfstandig in hun primaire levensbehoeften te voorzien door een combinatie van psychische en andere problemen kunnen zij op ondersteuning rekenen.

Aan de slag met het participatiemodel Achtkarspelen

In 2017 verleggen wij de focus naar verdere participatiebevordering. "Iedereen doet mee!". We zoeken naar mogelijkheden om inwoners nog beter te faciliteren om hun persoonlijke doelen en de doelen van de Mienskip te realiseren. Hiervoor ontwikkelen we in 2016 een participatiemodel dat is gebaseerd is op de leefwereld in plaats van de systeemwereld. Het model dient als leidraad om integrale participatie (iedereen doet mee) te bevorderen. Vanzelfsprekend gaan we verder op de ingeslagen weg met specifieke aandacht voor gezondheidszorg/vitaliteit, ruimte voor experimenten en het vergroten van de vrij toegankelijke en vrij inzetbare zorg.

In 2018 één programma sociaal domein

In 2017 bereiden we de omslag voor naar één programma "Sociaal Domein". We voegen de programma's 3 (preventie & zorg), 4 (werk & inkomen) en delen uit programma 2 (onderwijs & jeugdbeleid) samen. Hiermee brengen wij zowel qua inhoud als financiën de samenhang in het sociaal domein tot uitdrukking.

Tot slot

Kortom, we weten waar we naar toe willen: naar de top of anders gezegd naar een mienskip waar iedereen met de eigen (on)mogelijkheden samen met anderen veilig en gezond kan leven, wonen, opgroeien, leren, werken. We laten ons inspireren door wat op ons pad komt, we komen hindernissen tegen die we overwinnen en zullen zo nu en dan vallen en weer opstaan. Zolang we het samen en met passie en inspiratie doen, is het leuker en makkelijker om de top (lees het doel) te bereiken. Dit geldt voor alle programma's van deze programmabegroting, dit is wat ons verbindt.

Programma 1 – Mienskip

Portefeuillehouder: M. van der Veen

Mienskip en mienskipskrêft zijn zelfs over de grenzen van Fryslân bekende begrippen. De betekenis die eraan wordt gegeven is divers. Achtkarspelen streeft naar een mienskip met krachtige burgers, die ruimte krijgen om meer verantwoordelijkheid te kunnen dragen voor hun leefomgeving en sterke mienskippen.

Een sterke mienskip wordt vooral bepaald door zelfbewuste burgers, maar vraagt ook een passend aanbod aan voorzieningen zodat de dorpen hun leefbaarheid behouden. Dit vraagt een veranderende rol van de overheid. Meer faciliterend en ondersteunend aan de mienskip en ruimte biedend voor de energie en ideeën van de burgers.

Sport en cultuur hebben verschillende waarden en betekenissen voor mensen en de samenleving. Ze leveren een bijdrage aan de persoonlijke ontplooiing en ontwikkeling van mensen, vergroten de sociale samenhang en deelname aan de samenleving en bevorderen een goed woon- en leefklimaat. Door de sterke preventieve rol bevorderen sport en cultuur de gezondheid.

Taal bepaalt voor een groot deel onze identiteit. Dat wij in Fryslân onze eigen taal hebben, beschouwen wij als een verrijking. Meertaligheid bevordert bovendien het lerend vermogen en het zelfvertrouwen van de individu en de gemeenschap.

Meidwaan yn 'e Mienskip

- Dorpen/versterking Mienskip: meer tevreden inwoners
- Sport: meer inwoners doen aan sport en bewegen
- Cultuur: meer actieve en passieve cultuurparticipatie

Dorpen/versterking Mienskip: meer tevreden inwoners

Achtkarspelen heeft elf prachtige dorpen met elk hun eigen karakter. Deze dorpen moeten hun kracht behouden en/of versterken. Door een sterke Mienskip, die zelf (mede-)verantwoordelijkheid neemt voor de leefbaarheid, kunnen ook kleine dorpen leefbare dorpen blijven.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Aantrekkelijke leefbare dorpen behouden
- Passende voorzieningen en inrichtingen in ieder dorp behouden
- Betrokkenheid (en invloed) van de Mienskip bij hun eigen dorp vergroten
- Bereikbaarheid van de dorpen door openbaar vervoer behouden (zie programma 5)

Overige aandachtspunten:

- Op programmatische wijze invulling geven aan het "van buiten naar binnen" oftewel gebiedsgericht werken

Doel	Indicator(en) (inclusief bron)	Nul-meting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Meer tevreden inwoners	Aantal dorpen met 'dorps-/kernenfoto'	0 (2015)	6	8	11	11

Ontwikkelingen/voortgang

Accommodatiebeleid

In 2016 hebben wij accommodatiebeleid ontwikkeld, dat in de tweede helft van 2016 ter vaststelling naar de raad gaat. Het accommodatiebeleid geeft een kader om keuzes te

maken, nu en in de komende jaren. Daarnaast worden er aanbevelingen gedaan. Zowel voor het optimaliseren van de accommodaties, de interne organisatie, als aanbevelingen die leiden tot de beoogde bezuinigingen. In 2017 geven wij verder uitvoering aan de aanbevelingen, voor zover ze door de raad zijn vastgesteld. In deze kadernota zijn alleen globaal de op dit moment reëel geachte besparingen meegenomen. Deze komen op verschillende punten terug in de kadernota en zullen in de tweede helft van 2016 aan de raad worden voorgelegd.

Burgerparticipatie

Wij willen actief en positief omgaan met burgerinitiatieven. Zeker wanneer wij worden uitgedaagd om de uitvoering van werkzaamheden slimmer, goedkoper en efficiënter uit te voeren. We willen hiermee experimenteren en nodigen inwoners actief uit een initiatief in te dienen op een specifiek onderwerp, bijvoorbeeld groenonderhoud.

Eind 2016 zullen wij (participatief) een programma gebiedsgericht werken en burgerparticipatie uitwerken. Daarin worden verschillende vormen van initiatieven met elkaar in samenhang gebracht. Het uiteindelijke doel is een doorlopend programma te realiseren waarbij continue aandacht is voor het belang van het initiatief en de nieuwe rol van de gemeente. Daarin komen onder andere de volgende onderdelen terug: de rol van de raad, Rjocht van Sprekken, randvoorwaarden, doorontwikkeling ambtelijke organisatie, het werken met dorpenfoto's en de rol van Plaatselijke Belangen in relatie tot initiatieven.

Nieuw beleid/uitzettingen

Accommodatiebeleid

Per 2017 staat een besparing ingeboekt van € 225.000 als stelpost accommodatiebeleid. Om te komen tot invulling van de stelpost is in 2016 een onderzoek gestart naar de mogelijkheden die er zijn om de geplande besparing te realiseren. Bij het kopje besparingen hieronder wordt nader op de invulling daarvan ingegaan. Daarom hebben wij de stelpost ingetrokken.

Besparingen

Accommodatiebeleid

In de conceptnota accommodatiebeleid hebben wij een aantal maatregelen voorgesteld die op langere termijn gezamenlijk mogelijkwerijs een besparing op kunnen leveren. Per 2017 is een maximale besparing mogelijk van € 130.000, oplopend naar de eerder genoemde € 230.000 in 2020. Wij denken daarbij onder andere aan lagere dotaties aan onderhoudsvoorzieningen, hogere huur voor kunstgrasvelden, duurzaamheidsmaatregelen, de afbouw van subsidie voor de beheerderskosten van It Koartling in Buitenpost en het Clubhuis in Harkema en het afstoten van het onderhoud van velden die we, op basis van onafhankelijk onderzoek, als overcapaciteit kunnen beschouwen. De besparing raakt ook andere thema's in dit programma, en daarnaast programma 2.

Risico's

Accommodatiebeleid

Het accommodatiebeleid betreft slechts een conceptnota en hierover heeft de raad nog geen inhoudelijke discussie gevoerd en zijn nog geen keuzes gemaakt. In het concept-accommodatiebeleid zijn bij de voorgestelde maatregelen kanttekeningen geplaatst. Deze nuanceringsen komen niet terug in de kadernota.

Bij sommige bezuinigingen is nog geen zicht op de termijn waarop deze bezuinigingen gehaald kunnen worden. Andere bezuinigingen moeten eerst op haalbaarheid getoetst worden.

Sport: meer inwoners doen aan sport en bewegen

Sport draagt bij aan het welzijn en de gezondheid van mensen. Het heeft een bindende factor en het is een sociaal gebeuren. Maar sport is ook talenten benutten en grenzen verleggen. Daarom is het belangrijk sport te stimuleren en te faciliteren.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat hiervoor het volgende:

- In ieder dorp kunnen kinderen en jongeren een teamsport (blijven) beoefenen.
- Sport is toegankelijk voor iedereen.
- Levensvatbare voorzieningen moeten voor elk dorp behouden blijven.
- Alle kinderen kunnen beschikken over een zwemdiploma als ze van de basisschool komen, dit wordt gemonitord in 2016.
- Via sportstimulering kunnen basisschoolkinderen kennis maken met verschillende sporten.
- Passieve sportbeleving van hoog niveau blijft toegankelijk.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nul-meting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Meer inwoners doen aan sport en bewegen	Deelname leerlingen op basisscholen aan een activiteit vanuit sportstimulering	2015: >25%	>25%	>25%	>25%	>25%

Ontwikkelingen/voortgang

In elk dorp is de mogelijkheid om een teamsport te beoefenen, zowel als deelnemer als in de vorm van vrijwilliger binnen de verschillende sporten. Er is ruimte in de gemeente voor breedte- en topsport zodat een ieder op zijn eigen niveau en interesse een sport kan beoefenen.

Om de toegankelijkheid van sport en voorzieningen te behouden wordt een grotere rol van de sport gevraagd. Zo worden in 2016 op vier sportcomplexen pilots gedraaid waarbij sportverenigingen zelf een deel van het onderhoud aan de sportvelden uitvoeren met als doel dat de verenigingen in 2017 zelf het onderhoud uitvoeren.

Vanuit sportstimulering wordt actief samengewerkt met scholen en sportaanbieders zodat ze ervaren dat er altijd een sport is die bij hen past.

In 2017 worden de uitkomsten van de monitor zwemdiploma voorgelegd.

Nieuw beleid/uitzettingen

Onderhoud bijvelden en oefenhoeken

Voor de renovatie van bijvelden en oefenhoeken zijn geen middelen gereserveerd. De oefenhoeken van drie sportcomplexen zijn echter dringend toe aan een renovatie. In 2017 betreft het de oefenhoeken van v.v. ASC '75 te Augustinusga, v.v. GSVV te Gerkesklooster en van s.c. Kootstertille te Kootstertille. Hiervoor vragen wij krediet beschikbaar te stellen.

Huur sportaccommodaties

In het coalitieakkoord staat het voornemen van het college om "Sport" kostendekkend te maken. Op basis daarvan is de meerjarenbegroting vanaf 2017 daarop afgestemd.

Wij stellen nu voor deze verhoging deels of in zijn geheel terug te draaien, omdat onze verenigingen anders met een te forse lastenstijging geconfronteerd worden. Bij deels terugdraaien wordt de verhoging beperkt tot 15%. Het in zijn geheel terugdraaien betreft de gebruikers van voetbal- en korfbalvelden. Het college is van mening dat deze verenigingen naast de in gang gezette gedeeltelijke overdracht van het onderhoud van deze velden naar de betrokken verenigingen, niet geconfronteerd mogen worden met

een huurverhoging boven de inflatie. Dit ook omdat door mee te werken aan de overdracht van het groenonderhoud de verenigingen voor de gemeente een besparing realiseren. Dit voorstel betekent dat de begrote baten per 2017 structureel met ruim € 52.000 dalen.

Sport- en spelmateriaal

De afgelopen jaren hebben we gemerkt dat dit budget, bestemd voor onderhoud en vervanging, structureel ontoereikend is. Vandaar ons voorstel het budget met € 18.500 te verhogen.

Combinatiefuncties

De bijdrage die wij als gemeente hiervoor van het rijk ontvangen is € 87.400. In ± 2010 is besloten op deze bijdrage een bezuiniging door te voeren van € 100.000. Zoals u kunt zien is dit bedrag hoger dan de daadwerkelijke bijdrage, en wel € 12.600. De insteek was dat dit laatste bedrag binnen de begroting opgevangen kon worden. Na jaren proberen, moeten we erkennen dat deze aanname onjuist blijkt. Vandaar ons voorstel deze 'overbesparing' terug te draaien.

Besparingen

Subsidies sport algemeen

De eerder als stelpost opgevoerde besparing op dit budget krijgt in 2017 zijn plek. Daarnaast stellen wij een aanvullende besparing voor van € 2.010 in 2017 oplopend naar € 5.000 in 2019. De besparingen raken o.a. de evenementensubsidie en het sporttechnisch kader.

Vervangingsinvesteringen

Wij stellen voor de vervangingsinvesteringen voor de renovatie van twee hoofdvelden en de vervanging van een boenschrobmachine, gepland in 2016 en 2017, een jaar op te schuiven. Het gebruiksniveau neemt daardoor niet af. De lagere afschrijvingslast is in 2017 € 2.573 en in 2018 € 1.000.

Risico's

Verhuur binnensportaccommodaties

Huurverhoging kan betekenen dat verenigingen minder sportruimte gaan huren, ondanks dat onze tarieven nu meer in de pas gaan lopen met die van onze buurgemeenten.

Oefenhoeken

Geen krediet beschikbaar stellen voor de aanpak van slechte oefenhoeken en bijvelden kan betekenen dat er extra kosten voor gemeente en verenigingen ontstaan, doordat langdurig uitgeweken moet worden naar andere complexen.

Cultuur: meer actieve en passieve cultuurparticipatie

Cultuur is divers. Die diversiteit moet in de volle breedte toegankelijk zijn voor alle inwoners om uit te oefenen en/of te beleven. Cultuur draagt bij aan de eigenwaarde en de ontwikkeling van mensen. Muziek, theater, dans of bijvoorbeeld een museumbezoek zijn prachtige belevingen. Cultuur is zowel passief als actief van toegevoegde waarde. Taal en cultuur geven ook kleur aan de eigen identiteit.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat hiervoor het volgende:

- Blijvend uitvoering geven aan het Frysk Taalbelied, onder andere door een vervolg te geven aan de nota Frysk Taalbelied Achtkarspelen 2013-2016.
- Monumentale panden voor de toekomst behouden (zie programma 6).
- Basisschoolkinderen komen met een grote diversiteit aan cultuur in aanraking.
- Musea in eigen gemeente bekender maken bij leerlingen van basisschool en voortgezet onderwijs.

- Algemene muzikale vorming wordt breed ingezet in het basisonderwijs.
- In ieder dorp worden culturele evenementen en cursussen georganiseerd.
- In 2018 hebben we een eigen cultureel aanbod dat we laten aansluiten bij Kulturele Haadstêd 2018.

Overige aandachtspunten:

- Uitvoering Cultuurnota door het stimuleren en initiëren van diverse activiteiten.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Meer actieve en passieve deelname aan cultuur	Algemene Muzikale Vorming op de basisscholen	2014: 10 (schooljaar 2013/2014)	16	18	19	19

Ontwikkelingen/voortgang

- Uitvoering geven aan het Frysk taalbelied is een voortdurend proces. In 2017 komt er een vervolg op de huidige nota Frysk Taalbelied.
- Inventarisatie van de culturele activiteiten op de basisscholen, inclusief museumbezoek, vindt plaats in het schooljaar 2016/2017.
- Cultuurcentrum de Wâldsang organiseert op alle basisscholen in onze gemeente activiteiten. AMV jaarrond is inmiddels op 12 van de 19 basisscholen ingevoerd.
- Dit jaar vindt een inventarisatie plaats van culturele evenementen en cursussen in de dorpen.
- Er zijn vier Ynspiraasjejûnen georganiseerd in het kader van Kulturele Haadstêd 2018 en we hebben een subsidieregeling KH2018 vastgesteld. Projecten beginnen steeds meer vorm te krijgen. Ook in 2017 organiseren we Ynspiraasjejûnen om nog meer inwoners, organisaties en bedrijven enthousiast te maken voor KH2018.

Besparingen

Cultuurcentrum de Wâldsang

In de gemeentelijke begroting zit een ruimte van € 10.000 ten opzichte van de subsidie die de gemeente verstrekt aan het Cultuurcentrum.

Lokale omroep

Voor 2017 is een bezuiniging ingeboekt van ruim 10%; de subsidie bedraagt voortaan jaarlijks maximaal € 12.500. Hiermee kan nog worden voldaan aan de wettelijke bekostigingsplicht.

Wat gaat het kosten?

In het schema hieronder is per thema aangegeven wat het kost en wat de door de raad beïnvloedbare kosten zijn.

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting					
	2015	2016	2017	Waarvan beïnvloedbaar	2018	2019	2020
Leefbaarheid	311 N	368 N	89 N	50 N	82 N	79 N	79 N
Sport	1.759 N	1.829 N	1.767 N	1.250 N	1.735 N	1.716 N	1.716 N
Cultuur	970 N	1.006 N	1.054 N	975 N	996 N	994 N	994 N
Uitvoeringskosten	252 N	321 N	321 N	321 N	321 N	321 N	321 N
Totaal Lasten	3.290 N	3.523 N	3.230 N	2.596 N	3.133 N	3.110 N	3.110 N
Leefbaarheid	3 V	0	0	0	0	0	0
Sport	810 V	331 V	418 V	402 V	418 V	418 V	418 V
Cultuur	48 V	40 V	40 V	40 V	40 V	40 V	40 V
Uitvoeringskosten	63 V	54 V	54 V	0	54 V	54 V	54 V
Totaal Baten	924 V	426 V	513 V	442 V	512 V	512 V	512 V
Saldo voor resultaatbestemming	2.367 N	3.097 N	2.717 N	2.154 N	2.621 N	2.598 N	2.598 N
Leefbaarheid	0	0	0	0	0	0	0
Sport	0	0	0	0	0	0	0
Cultuur	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Lasten (reservemutaties)	0	0	0	0	0	0	0
Leefbaarheid	18 V	125 V	25 V	25 V	0	0	0
Sport	0	21 V	8 V	0	8 V	8 V	8 V
Cultuur	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten (reservemutaties)	18 V	146 V	33 V	25 V	8 V	8 V	8 V
Saldo na resultaatbestemming	2.349 N	2.951 N	2.684 N	2.129 N	2.613 N	2.590 N	2.590 N

Financiële gevolgen uitzettingen/besparingen

Incidenteel	Dekking incidenteel	Financieel gevolg (x € 1.000)			
		2017	2018	2019	2020
-					
Totaal		0	0	0	0

Structureel	Invest erings bedrag	Inv. Jaar	Financieel gevolg (x € 1.000)			
			2017	2018	2019	2020
Subsidies c.a. sport algemeen verlagen			2 V	4 V	5 V	5 V
Lagere subsidie lokale omroep			2 V	2 V	2 V	2 V
Ruimte in begrote subsidie cc De Wâldsang			10 V	10 V	10 V	10 V
Een jaar naar voren halen bezuiniging op klein en klachtenonderhoud MFC Surhuisterveen			3 V			
Intrekken stelpost combinatiefuncties			13 N	13 N	13 N	13 N
Verhogen budget sport- en spelmateriaal			18 N	18 N	18 N	18 N
Onderhoud bijvelden en oefenhoeken	98.000	2017		7 N	7 N	7 N
Intrekken stelpost accommodatiebeleid			225 N	225 N	225 N	225 N
Invullen deel stelpost:						
Lagere dotatie onderhoudsvoorziening welzijnsaccommodaties			5 V	5 V	5 V	5 V
Lagere dotaties onderhoudsvoorziening gymzalen en sporthallen			20 V	20 V	20 V	20 V
Afstoten onderhoud velden boven de sterkte			15 V	15 V	15 V	15 V
Duurzaamheid sporthal Buitenpost			3 V	3 V	3 V	3 V
Hogere huur kunstgras			5 V	5 V	5 V	5 V
Baten verhuur MFC Surhuisterveen naar gemeente				25 V	25 V	25 V
Besparing o.b.v. onderzoek accommodatiebeleid			82 V	82 V	122 V	157 V
Terugdraaien huur- en pachtverhoging per 2017:						
Voetbal en korfbal			11 N	11 N	11 N	11 N
Buitensport overig			2 N	2 N	2 N	2 N
Gymzalen			5 N	5 N	5 N	5 N
Sporthallen			34 N	35 N	35 N	35 N
Uitstel vervangingsinvesteringen – lagere kapitaallast			3 V	1 V		
Totaal			159 N	144 N	104 N	69 N

Programma 2 – Onderwijs en Jeugdbeleid

Portefeuillehouder: M. de Haan

Onze samenleving verandert in rap tempo in een steeds sneller veranderende wereld. Dichtbij huis hebben we te maken met demografische uitdagingen (krimp) en ook zien we de wereldwijde impact van technologische ontwikkelingen. In dit dynamische toekomstbeeld zijn de partners in en rond het onderwijs en jeugdbeleid steeds sterker van elkaar afhankelijk en meer op elkaar aangewezen.

De ambitie van het onderwijs (ook voorschools) is dat we de talenten van kinderen en jeugdigen maximaal willen ontwikkelen en toerusten voor de maatschappij van morgen, toekomstgericht en ambitieus. Tegen deze achtergrond oriënteren we ons op de te varen de koers voor de komende jaren en benoemen daarbij passende ambities. De direct bij dit beleid betrokken partners ontmoeten elkaar met regelmaat bij de behandeling van de Lokale Educatieve Jeugd Agenda Achtkarspelen (LEJA).

Koers op kansen II

Om ons vertrekpunt te bepalen hebben we in de aanloop naar het beleidsdocument Koers op Kansen II diverse relevante cijfers en onderzoeksresultaten verzameld en geanalyseerd. We zien nog altijd een aantal zorgelijke scores, zoals een gemiddeld laag opleidingsniveau, laag inkomen en een hoge werkloosheid; dit pleit voor een integrale benadering en aanpak.

Onze collectieve ambitie is gericht op het vergroten van kansen van jongeren en de ontwikkeling van de regio als geheel in brede zin. Onze inspanningen dienen te leiden tot een gunstig(er) opgroei-, werk- en leefklimaat in Achtkarspelen en in de regio. Een belangrijk uitgangspunt is het versterken en waarborgen van de onderwijskwaliteit. Het onderwijs is in Achtkarspelen een belangrijke samenwerkingspartner.

Peuteropvang

Jonge kinderen verdienen het om kansen te krijgen voor een goede toekomst. Investeren in de ontwikkeling van jonge kinderen uit achterstandsgezinnen is daarom hard nodig. Kansen in het onderwijs en later de arbeidsmarkt komen er wanneer de overgang van de peuter- naar de kinderopvang en het onderwijs goed verloopt.

Er zijn naar schatting 40.000 peuters in Nederland die niet naar speelzaal of opvang gaan. Het rijk vindt het goed voor de ontwikkeling van peuters als zij al jong met leeftijdsgenootjes optrekken. Vanaf juli krijgen alle gemeenten 10 miljoen extra om de opvangplekken voor peuters van 2,5 tot 4 jaar te regelen. Dat komt neer op zo'n € 1.500 per kind.

In de beleidsnota Koers op Kansen 2015–2019 heeft het investeren in het jonge kind een belangrijke plek gekregen. Over het algemeen gaat het de goede kant op in de gemeente Achtkarspelen. TIKO neemt het bieden van kansen voor het jonge kind uiterst serieus en regelt (na)scholing in het programma Piramide en (na)scholing van de tutoeren.

Het doel is te zorgen voor een verbeterde startpositie van het jonge kind en doelgroep peuters in het bijzonder bij aanvang van de onderwijsloopbaan (vanaf groep 3). Daarbij richten we ons op een goed taalvaardigheid, doorgaande leerlijnen in leren en zorg en ouderbetrokkenheid.

Samenleving

Jeugd- en jongerenclubs en het sociaal cultureel werk krijgt onze steun voor activiteiten die bevorderen dat de jongeren ook meer bij de samenleving worden betrokken. We kijken vaker naar vraaggerichte activiteiten en proberen meer vanuit de Mienskip te laten ontstaan. Dat houdt o.a. in dat we kritisch kijken naar de beheersfunctie van accommodaties.

Zie ook voor de diverse integrale verbindingen programma 1 - Mienskip, programma 3 - Preventie & Zorg en programma 6 - Ontwikkeling.

Bern, ús takomst

- Vergroten onderwijskansen
- Voldoende voorzieningen voor de jeugd

Vergroten onderwijskansen

De beleidsnota Onderwijs 'Koers op Kansen II' geldt voor Achtkarspelen voor de periode 2015-2019. In overleg met de partners in het veld zijn hierin ambities en accenten benoemd waarvoor draagvlak aanwezig is. We zijn er in geslaagd aansluiting te vinden tussen de doelen van de scholen en de gemeente.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Kinderen van 0-12 jaar kunnen naschools allerlei activiteiten volgen op het gebied van sport, cultuur en welzijn. (programma 1);
- De onderwijsachterstanden zijn afgenomen (met een streefwaarde van 20%);
- Voor- en vroegschoolse educatie wordt uitgevoerd door gecertificeerde medewerkers;
- Ieder dorp heeft minimaal een basisschool en het liefst een samenwerkingsschool;
- Alle peuteropvang locaties zijn of worden gecertificeerd tweetalig;
- Alle scholen hebben of maken beleid op het gebied van meertaligheid;
- Initiatieven gericht op betere aansluiting onderwijs en bedrijfsleven worden gesteund.

Overige aandachtspunten:

- Onderwijshuisvesting is een prominent onderdeel van het lopende visietraject naar een vast te stellen accommodatiebeleid (programma 1 en 2); de herbestemming van schoolgebouwen vormt een extra uitdaging voor ons grondbedrijf (met financieel risico).
- Volwasseneneducatie en laaggeletterdheid in Achtkarspelen. In juli 2016 komt het college met een informatieve notitie over de implicaties en een reële inschatting van de lokale omvang/behoefte.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nul-meting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Vergroten onderwijskansen	Inspectierapporten basisscholen	100% (+ 1x excellent!)	100%	100%	100%	100%
	Deelnemende scholen aan ambitieprojecten	50%	100%	100%	100%	100%
	Aantal 'trijetalige' scholen	3	5	6	6	7
	Aantal locaties gecertificeerd meertalige peuteropvang	5	8	9 (100%)	9 (100%)	9 (100%)

Ontwikkelingen/voortgang

Er wordt al volop uitvoering gegeven aan de beleidsnota Onderwijs "Koers op Kansen II". Het uitvoeringsplan met de volgende speerpunten wordt voor de zomervakantie 2016 vastgesteld door het college en gedeeld met de raad.

Accommodatiebeleid

De onderzoeksrapportage Accommodatiebeleid Achtkarspelen volgt in juli 2016. Hierin wordt ook voor de onderwijshuisvesting een basis gelegd voor toekomstgerichte keuzes, voorsnag informatief, inventariserend en signalerend (programma 1).

Procesbegeleider leerlingdaling (rijksregeling)

Achtkarspelen participeert actief met ingang van het najaar 2016 in het project 'Procesbegeleiding dalende leerlingaantallen' Noordoost Friesland. Een procesbegeleider is aangesteld die gezien de krimp het gesprek aangaat met basisschoolbesturen en gemeenten in Noordoost Friesland. Onderzoek naar mogelijkheden tot samenwerking tussen de verschillende schoolbesturen met als doel het behoud van een goed bereikbaar, kwalitatief hoogstaand en exploitabel aanbod primair onderwijs met respect voor de verschillende identiteiten. De stichting Roobol is penvoerder.

Innovatie en competenties (talentontwikkeling op vier gebieden)/ICT-impuls

Het initiatief met de werktitel 'Mediaburo Noord' erkent ICT als spelbepaler voor het vorm en inhoud geven van toekomstgericht onderwijs in onze regio; De gemeenten in NOF, het PO, VO, MBO en hoger onderwijs zoeken de samenwerking en verbinding met Ondernemers.

Sociale competenties

Het onderzoek behoefte en aanbod activiteiten Sociale Competenties in en rond het onderwijs bevindt zich in juni 2016 in de afrondende fase. De bevindingen vormen de basis voor gerichte activiteiten in en rond de school. Een integrale verbinding is gemaakt met o.a. de ontwikkeling van het gebiedsgericht werken en het gezondheids- en sportbeleid.

Taalvaardigheid

Een verkenning is gestart of aansluiting op het provinciaal taalbeleid extra mogelijkheden biedt. Een goede taalvaardigheid is een voorwaarde voor een succesvolle schoolloopbaan. Goede beheersing van de moedertaal heeft een positief effect op de taalvaardigheidsontwikkeling in de tweede taal. Beheersing van het Fries is van belang voor het maatschappelijk functioneren. We willen daarnaast kinderen graag voorbereiden op een steeds internationaler wordende samenleving. Naast het Fries en het Nederlands zullen we scholen ondersteunen bij het verbeteren van het onderwijs in de Nederlandse, Friese en de Engelse taal. Laaggeletterdheid is hierbij nog als vraagstuk toegevoegd (zie nieuw beleid).

Brede vorming

In het kader van brede talentontwikkeling en vorming melden we een groeiend bereik AMV op de basisscholen. Intussen hebben 12 van de 19 basisscholen het AMV geïntegreerd in het onderwijsprogramma. Aan het projectmatige aanbod van het Cultuurcentrum doen alle 19 basisscholen mee. Daarnaast wordt de ontwikkeling en continuering van NME activiteiten geborgd (zie nieuw beleid).

Realiseren doorgaande lijnen

We stimuleren de samenwerkingen binnen en rondom onderwijs. Vooral de overgangen VVE naar het basisonderwijs, van het basis- naar voortgezet onderwijs en vervolgens de oriëntatie/aansluiting op vervolgonderwijs en arbeidsmarkt. We bespreken met de partners de beoogde doorlopende verbindingen in leren en in zorg. We helpen bijvoorbeeld het maken van professionele afspraken tussen peuteropvang en het basisonderwijs.

Nieuw beleid/uitzettingen

Mediabureau Noord (werktitel)

Samen werken aan het werk van morgen erkent ICT als spelbepaler voor het vorm en inhoud geven van toekomstgericht onderwijs in onze regio; De gemeenten in NOF, het PO, VO, MBO en hoger onderwijs zoeken de samenwerking en verbinding met Ondernemers.

Achtkarspelen is 'leading' met projecten als Bouwen aan Ambitie en de ontwikkeling van de LEGO-studio in het Nordwin College. Een werk- en ontwikkelbudget wordt gevraagd voor de jaren 2017, 2018 en 2019, jaarlijks € 10.000.

Aanpak laaggeletterdheid in Achtkarspelen

Aan de gemeenteraad van Achtkarspelen is een informatieve notitie toegezegd, die zal nog voor de zomervakantie 2016 worden aangeboden. We verwachten daarop nog een vraag om gericht beleid uit te zetten voor 2017. Om dit mogelijk te maken wordt een werk- en ontwikkelbudget gevraagd voor de jaren 2017, 2018 en 2019, jaarlijks € 10.000

Taalbeleid, meertalig Achtkarspelen

Het beheersen van meerdere talen brengt je niet alleen verder in deze wereld, het zorgt ook voor meer begrip en tolerantie. Taal en identiteit zijn nauw verwant. Taal is een deel van onze identiteit. Doel is om scholen te ondersteunen bij het optimaliseren van onderwijs in de Friese en Engelse taal en het onderwijs over Europa.

Als aangekondigd in het beleids- en uitvoeringsplan Koers op Kansen gaan we in 2016 bekijken in hoeverre we met de Provincie Fryslân (in het kader van beleid over 'Fryske taal en Kultuer') hierin een samen een rol kunnen spelen. Om mogelijkheden voor cofinanciering mogelijk te maken en projecten te kunnen faciliteren wordt een budget gevraagd voor 2017, 2018 en 2019, jaarlijks € 10.000.

Samenwerkingsschool Augustinusga

Anticiperend op dalende leerlingaantallen is in Augustinusga één krachtige samenwerkingsschool gerealiseerd. Een verkenning wordt uitgevoerd naar een passende huisvesting van de 'nieuwe' school, met een toekomstgericht perspectief. Het onderzoek betreft ook andere voorzieningen en brengt in kaart in hoeverre slimme combinaties mogelijk zijn. Raming voor ver/nieuwbouw/uitbreiding € pm (2018).

NME activiteiten

De uitvoering is voor Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel overgedragen aan It Fryske Gea, onder de naam Pingo&Pet. Daarbij zijn budgetafspraken gemaakt. De kosten zijn gedekt tot en met 2018. Per 2019 wordt daarom een bedrag ad € 12.000 opgevoerd. Uitvoeringsbudget NME activiteiten: per 2019 structureel € 12.000.

Besparingen

- Vernieuwde subsidieafspraken Peuteropvang en VVE; In overleg met de aanbieders (o.a. TIKO) zijn er nieuwe subsidieafspraken gemaakt; Met behoud van het huidige aanbod en kwaliteit wordt rekening gehouden met een structurele besparing ad € 50.000.
- De boekwaarde van de locatie Lauwers College te Surhuisterveen wordt ten laste gebracht van het weerstandsvermogen. Daartegenover staat een bijdrage voor het realiseren van de bouwplannen van Singelland. Per saldo valt € 24.000 vrij per 2017.
- Door de beoogde afbouw van de onderwijsbegeleidingsmiddelen af te ronden in 2016 kan de geraamde € 25.000 in 2017 vervallen.
- Tot slot is gekeken naar de algemene ramingen, diverse onderwijslasten. Besloten is deze met € 5.000 te verlagen naar € 15.000.

Risico's

Specifieke uitkering GOAB

Achtkarspelen ontvangt van het rijk jaarlijks een specifieke uitkering Gemeentelijk Onderwijs Achterstanden Beleid (GOAB) van ca 130.000.

Vanuit 'Den Haag' en het ministerie van OCW wordt ingezet op een nieuwe indicator te gebruiken vanaf 1 januari 2018 voor de verdeling van de GOAB-middelen en vanaf schooljaar 2018-2019 voor de gewichtenregeling. Per 2018 ontstaat hierdoor een risico.

Tot die tijd blijft de huidige gewichtenregeling bepalend voor de verdeling van de middelen voor het onderwijs- achterstandenbeleid van scholen en gemeenten. De bijdrage is tot en met 2017 gegarandeerd. De middelen zijn in Achtkarspelen een belangrijke dekking van de kosten voor de Voor- en Vroegschoolse Educatie.

Huisvesting onderwijs Augustinusga

Zoals vermeld wordt verkend wat een passende huisvesting van de 'nieuwe' samenwerkingsschool in Augustinusga zou moeten en kunnen zijn. Het onderzoek betreft ook andere voorzieningen en brengt in kaart in hoeverre slimme combinaties mogelijk zijn.

Jeugd: voldoende voorzieningen voor de jeugd

Voor de leefbaarheid is het goed dat de jeugd zich al jong kan ontplooiën in en nabij het eigen dorp. Jongeren moeten meer betrokken worden bij de samenleving en de opdracht waar de samenleving voor staat.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat hiervoor het volgende:

- De gemeente biedt ruimte voor initiatieven waar de jongeren zelf mee komen;
- De jeugd moet in elk dorp een onderkomen hebben, zodat ze niet aangewezen zijn op bars, cafés of op de straat;
- Een keet voor de jeugd op eigen grond van de ouders moet kunnen, voor zover er voldaan wordt aan de gemeentelijke voorwaarden.

Overige aandachtspunten:

- We zien dat de verhoging van de leeftijdsgrens voor het toestaan van alcoholgebruik er mede voor zorgt dat het uitgaansgedrag van een grote groep jongeren uit beeld raakt. De categorie jongeren heeft een omgeving nodig die veilig is en hen op gevaren wijst en grenzen stelt. Dat geldt dus voor ouders en in het geval van het jeugd- en jongerenwerk zijn dat ook de vrijwilligers (programma 3).

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nul-meting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Jeugd - voldoende voorzieningen	In ieder dorp een instelling voor Sociaal Cultureel Werk en jeugdsoos waar minimaal 12 activiteiten per jaar voor jeugd- en jongeren tot en met 17 jaar worden georganiseerd, vorm: beginopname, tussen- en eindrapportage	11	11	11	11	11

Ontwikkelingen/voortgang

Er worden in ieder dorp activiteiten georganiseerd voor jeugd- en jongeren tot en met 17 jaar. Vanuit de welzijnsopdracht wordt er vraaggericht gewerkt. Dus initiatieven komen vooral tot stand naar aanleiding van een concrete vraag.

Nieuw beleid/uitzettingen

Mogelijk biedt het nog vast te stellen accommodatiebeleid aanleiding om het beleid ten aanzien van jeugdhonken bij te stellen. Dit moet nog nader worden gezien.

Besparingen

De jaarlijkse activiteit voor jongerenparticipatie (wegwijsdag) wordt niet langer uitgevoerd, het bijbehorende bedrag ad € 8.000 is dan niet langer nodig.

Wat gaat het kosten?

In het schema hieronder is per thema aangegeven wat het kost en wat de door de raad beïnvloedbare kosten zijn.

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting					
	2015	2016	2017	Waarvan beïnvloedbaar	2018	2019	2020
Vergroten onderwijskansen	2.885 N	3.121 N	3.063 N	272 N	2.995 N	2.783 N	2.783 N
Voldoende voorzieningen voor de jeugd	778 N	672 N	703 N	703 N	721 N	720 N	720 N
Alcohol en drugs	22 N						
Uitvoeringskosten	199 N	280 N	280 N	280 N	280 N	280 N	280 N
Totaal Lasten	3.884 N	4.073 N	4.046 N	1.255 N	3.996 N	3.783 N	3.783 N
Vergroten onderwijskansen	150 V	148 V	148 V	0	148 V	148 V	148 V
Voldoende voorzieningen voor de jeugd	27 V	27 V	27 V	0	27 V	27 V	27 V
Alcohol en drugs	21 V						
Uitvoeringskosten	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten	198 V	175 V	175 V	0	175 V	175 V	175 V
Saldo voor resultaatbestemming	3.686 N	3.898 N	3.871 N	1.255 N	3.821 N	3.608 N	3.608 N
-	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Lasten (reservemutaties)	0	0	0	0	0	0	0
-	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten (reservemutaties)	0	0	0	0	0	0	0
Saldo na resultaatbestemming	3.686 N	3.898 N	3.871 N	1.255 N	3.821 N	3.608 N	3.608 N

Financiële gevolgen uitzettingen/besparingen

Incidenteel	Dekking incidenteel	Financieel gevolg (x € 1.000)			
		2017	2018	2019	2020
Mediaburo noord	Algemene reserve	10 N	10N	10 N	
Meertaligheid	Algemene reserve	10 N	10 N	10 N	
Laaggeletterdheid	Algemene reserve	10 N	10 N	10 N	
Onderwijsbegeleiding	Algemene reserve	25 V			
Totaal		5 N	30 N	30 N	

Structureel	Investeringsbedrag	Inv. Jaar	Financieel gevolg (x € 1.000)			
			2017	2018	2019	2020
Natuur- en milieueducatie					12 N	12 N
Afschrijvingslasten verbouw Singelland			24 V	24 V	24 V	24 V
Gemeenschappelijke onderwijslasten			5 V	5 V	5 V	5 V
Kinderopvang			50 V	50 V	50 V	50 V
Politieke participatie jongeren– wegwijsdag jongerenraad			8 V	8 V	8 V	8 V
Totaal			87 V	87 V	75 V	75 V

Programma 3 – Preventie en Zorg

Portefeuillehouder: G. Postma

Alle inwoners van jong tot oud, van gezond tot ziek of met een beperking, van werkzaam tot gepensioneerd of werkzoekend, van zelfredzaam tot hulpbehoevend, vormen samen onze mienskip. Gelukkig zijn de meeste inwoners, zowel jeugd als volwassenen, van Achtkarspelen gezond en wel. Zij nemen actief deel aan de mienskip en maken gebruik van alle voorzieningen die beschikbaar zijn en bijdragen aan een goed leven. Zij kunnen zich goed redden, dragen hun steentje bij aan de mienskip, letten op elkaar en, als het nodig is, helpen ze een handje. Dit maakt een krachtige mienskip, waarin inwoners zich prettig en gekend voelen.

In onze visie staat centraal dat voorkomen beter is dan genezen. Wanneer dat niet lukt, zetten we in op ondersteuning en zorg, waarbij we uitgaan van de kracht en niet de beperking. Daarbij staan wij naast onze inwoners. Dit leidt tot twee hoofdthema's voor dit programma.

Preventie

Preventie is niet alleen het voorkomen van zorg, maar ook het voorkomen dat er zwaardere zorg nodig is. Soms zit het (even) tegen en dan moet een beroep worden gedaan op anderen; familie, vrienden of burens. Maar ook door de inzet van bijvoorbeeld de (Jeugd-)gezondheidszorg, opvoedingsondersteuning, deskundige jeugd- en dorpenteams die beter in staat zijn signalen op te vangen en daar naar te handelen. Deze teams vinden steeds beter hun plek in de mienskip. De inwoners zullen merken dat de teams hun de gevraagde hulp en ondersteuning bieden, de zelf- en samenredzaamheid en sociale netwerken rondom versterken en bijdragen aan een betrokken mienskip.

Zorg

Voor een kleiner deel van onze inwoners ziet het leven er (iets) anders uit. Zij zijn getroffen door ziekte, hebben een lichamelijke en/of psychische beperking of krijgen last van ouder worden. Dan is er dus meer aan de hand en is, naast informele hulp, langdurige of zelfs permanente ondersteuning en hulp nodig. Afhankelijk van de "zorgvraag" kan dan ook een beroep worden gedaan op maatschappelijke organisaties. Daarbij is nadrukkelijk één gezin, één plan en één aanspreekpunt/ondersteuner het uitgangspunt. Niemand komt, los van eigen mogelijkheden en die van de directe omgeving, zonder zorg te zitten én krijgt die zorg die nodig is.

Soarch foar wa't it nedich hat

- Minder kinderen in de 'zware' jeugdzorg.
- Meer ouderen en meer mensen met een beperking kunnen het leven leiden wat ze willen.
- Meer tevreden mantelzorgers.
- Gezondere inwoners.
- Minder middelengebruik onder kinderen en jongeren (alcohol, drugs en roken).

Minder kinderen in de 'zware' jeugdzorg

Een goede balans tussen draagkracht en draaglast is voor ouders en kinderen van wezenlijk belang. Dat draagt bij tot een goede ontwikkeling van het opgroeiende kind en tot een prettig opvoedklimaat voor de ouders. Hierbij zijn in de eerste plaats de mogelijkheden van het gezin en hun omgeving zelf van belang. Voorkomen dat de balans wordt verstoord vraagt van het gezin en de omgeving het tijdig afgeven en oppakken van signalen. Snel antwoord op vragen of een korte interventie kan (verergering van) een probleem voorkomen.

Dit geldt voor alle ouders ongeacht of zij kinderen met opgroei-/opvoedproblemen hebben of kinderen met een beperking. Soms is het levenspad van ouders en kinderen zodanig dat opvang in de "zware" gespecialiseerde jeugdzorg het enige is wat overblijft. Hoe meer we dit kunnen voorkomen hoe beter het is voor alle betrokkenen.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- In Achtkarspelen wordt op een adequate wijze invulling gegeven aan de zorgplicht.
- Ouders met opvoedingsvragen kunnen terecht bij het CJG.
- Blijven inzetten voor schoolmaatschappelijk werk.
- Er is sprake van één gezin, één plan, één hulpverlener.
- Jeugdzorg in Achtkarspelen is laagdrempelig.
- Minder kinderen komen terecht in de "zware" jeugdzorg.

Overige aandachtspunten:

- De service van de jeugdgezondheidszorg aan de ouders van 0-4 jarigen.
- Aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nul-meting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Minder kinderen in de zware jeugdzorg	Aantal beschermings-onderzoeken (RvdK)	19 (rapportage RVDK 2013)	17	16	16	16

Ontwikkelingen/voortgang

Preventie

Het gebruik van familiegroepsplannen als middel om de zelfredzaamheid te versterken, is nog geen gemeengoed en zal in komende periode onder de aandacht van de gezinnen worden gebracht. In hoeverre de app Samen1Plan hierbij rol kan spelen wordt nader onderzocht.

Op dit moment is een contouren- en visienota Gebiedsteams in ontwikkeling, die in de loop van 2016 vastgesteld wordt om per 1-1-2017 uitgevoerd te worden. Met deze nota wordt mede invulling gegeven aan de doorontwikkeling van het sociaal domein. Zaken als preventie, dienstverlening, gebiedsgericht werken komen in de nota aan orde.

Het contract met het Sociaal Consortium Friesland is per 1 juli 2016 beëindigd en per die datum zijn de gezinswerkers in dienst van de gemeente. Of deze werkgeversrelatie wordt voortgezet in 2017 is afhankelijk van bovengenoemde nota. De wijziging van werkgever heeft veranderingen in de personele bezetting tot gevolg gehad, maar heeft geen gevolgen gehad voor de kwaliteit van de jeugdteams. Met de samenwerkingspartners die zorgen hebben geuit over de continuïteit van dienstverlening zijn gesprekken gevoerd om die zorgen te horen en mogelijkerwijs weg te nemen.

De regiovisie aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling is in 2016 door het college vastgesteld. De lokale visie wordt in projectvorm met betrokken partijen uitgewerkt. In het regionale Project Veiligheid Voorop van Zuidoost Friesland (2016) krijgt de aanpak en ketensamenwerking rond kindermishandeling speciale aandacht.

Op dit moment is de discussie rondom het aantal locaties van de consultatiebureaus nog niet afgerond. Rondom dit thema worden de gesprekken met de Federatie van Plaatselijk Belangen voortgezet. De uitbreiding van de service van de JGZ heeft daarom nog niet plaatsgevonden.

Preventie Plus

De jeugdteams kunnen bij vragen over opschaling naar specialistische zorg gebruik maken van de expertise van medewerkers van de gecertificeerde instellingen en Veilig Thuis. Doordat deze medewerkers gebruikmaken van de flexplek op kantoor is deze ondersteuning van de teams laagdrempelig en vergemakkelijkt de overdracht van kennis.

Zorg

Met de provinciale inkoop van het perceel kortdurende ondersteuning wordt een stap gezet om de meer specialistische zorg naar "voren" te halen. Deze vorm van vrij inzetbare ondersteuning kan door de jeugdteams voor de gezinnen worden ingezet of worden gebruikt voor de bevordering van de gezinswerkers.

Het provinciale Omvormingsplan Zorg voor Jeugd 2015-2018 en het bijbehorende uitvoeringsprogramma zijn tegen het licht gehouden. Voor 2017 zal dit waarschijnlijk geen wijzigingen geven, hooguit accentverschuivingen.

Nieuw beleid/uitzettingen

Voor de verbinding en optimalisering van de samenwerking in de sociaal medische 1^e lijn is een voorstel gemaakt met diverse varianten voor een Praktijkondersteuner Jeugd-GGZ ter ondersteuning van de huisarts en als schakel met/vanuit de jeugdteams. Ervaringen elders leren dat dit een reductie in het aantal verwijzingen vanuit huisarts naar de GGZ geeft en daarmee tot een besparing op de kosten voor de jeugdzorg kan leiden.

De lokale visie aanpak Huiselijk geweld en Kindermishandeling wordt in een project vormgegeven, waarbij de verschillende interne, lokale en bovenlokale partners worden betrokken om zo op de range van preventie tot repressie de aanpak sluitend te krijgen.

Meer vrij toegankelijke hulp lokaal mogelijk maken. Nog meer vraaggericht (en sluitend) aanbod door in plaats van meer dan 300 producten een 40tal arrangementen te laten ontwikkelen variërend van licht, middel en zwaar op basis van resultaatgerichte inkoop. De komende jaren wordt gewerkt aan een duidelijke scheiding tussen het vrijwillig kader (lokale verantwoordelijkheid) en het gedwongen kader (door gecertificeerde instellingen na rechtelijke uitspraak), waarmee er taken/deskundigheden, die nu nog bij de gecertificeerde instelling liggen, geleidelijk naar de jeugdteams gaan.

Bij de plannen voor ondersteuning wordt uitgegaan van één gezin één plan. Dat vraagt om een systeemgerichte aanpak. Om een optimaal resultaat te kunnen bereiken moeten ook de individuele gezinsleden ieder hun eigen ondersteuning ontvangen.

Besparingen

Het aanstellen van POH JGGZ kan een besparing opleveren. De omvang is afhankelijk van de gekozen variant en de bereidheid van huisartsen om hieraan mee te werken.

Het terugbrengen van het aantal consultatiebureaus van 10 naar 3. Op dit moment wordt in samenwerking met de Federatie van Plaatselijke Belangen en de GGD een enquête uitgezet naar de concentratie van consultatiebureaus. Het college blijft inzetten op het terugbrengen van de consultatiebureaus. Dit is meegenomen in de meerjarenraming van de begroting.

Risico's

Het beleggen van meer jeugdhulp in de jeugdteams vereist veel deskundigheid van de gezinswerkers. De disbalans tussen generalist en specialist in (of nabij) het team kan een overbelasting van de formatie betekenen of een onderbenutting van expertise. Het zorgen voor voldoende deskundigheid vereist tijd voor scholing en training en kan meer tijd kosten dan wenselijk.

Het proces om de gecertificeerde organisaties uitsluitend verantwoordelijk te maken voor dwang kan stuiten op weerstand van de betrokken organisaties en daarmee het proces vertragen. Daar komt bij dat door de beperking tot dwang deze organisaties kwetsbaarder worden. Helemaal als het vrijwillig kader optimaal wordt ingevuld. Deze

kwetsbaarheid moet misschien worden ondervangen door het aangaan van samenwerking in Noord Nederland.

De bijbehorende financiële middelen corresponderen met productgroep 3.1 Jeugd.

Meer ouderen en meer mensen met een beperking kunnen het leven leiden wat ze willen

Het leven leiden wat je wilt ook al ben je oud en/of heb je een beperking is het doel dat we de komende jaren op het terrein van de Wmo nastreven. We staan voor de uitdaging om de mate van eigen regie en kwaliteit van leven te verhogen met afnemende budgetten. Dit kan alleen door daadwerkelijk anders te werk te gaan, te transformeren. We weten dat we dit niet van vandaag op morgen hebben gerealiseerd, maar gaan samen op weg. Zo gaan we in het programma Sociaal Medische 1^e lijn samen met de andere Friese gemeenten, De Friesland zorgverzekeraar, zorgaanbieders en Zorgbelang zorg dragen voor een toegankelijk, kwalitatief en doelmatig aanbod in de 1^e lijn geschakeld aan de dorpen- en jeugdteams.

Een 1^e lijn waarbij zelfredzaamheid het vertrekpunt is, de zorgondersteuning dichtbij wordt gegeven als het kan, en waarbij burgers zolang mogelijk thuis wonen.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Ouderen kunnen daar waar mogelijk in hun eigen dorp blijven wonen.
- Ouderen worden gestimuleerd en gefaciliteerd om actief mee te doen in de samenleving.
- Ouderen krijgen de zorg die ze nodig hebben (maatwerk).
- Eenzaamheid onder ouderen wordt actief bestreden.

Overige aandachtspunten:

- De doelgroep van Wmo bestaat naast ouderen ook uit burgers met een beperking.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Meer ouderen en meer mensen met een beperking kunnen het leven leiden dat ze willen	Gemiddelde score van ouderen en mensen met een beperking voor de mate van zelfregie en kwaliteit van leven. (Nyfer)	5,5 (2014)	6	6,5	6,7	6,8

Ontwikkelingen/voortgang

Preventie

Steeds beter slagen we erin om verschillende terreinen met elkaar te verbinden en samen te werken, ieder vanuit zijn of haar eigen expertise. Een mooi voorbeeld hiervan is 'In de buorren' waar huisartsen, wijkverpleegkundigen en het dorpenteam de handen ineenslaan om kwetsbare ouderen in kaart te brengen en op juiste wijze te volgen en te ondersteunen.

We zijn bezig met het ontwikkelen van de signaleringsteams. Het is de bedoeling dat hierin het dorpenteam, wijkverpleegkundige en sleutelfiguren uit het dorp signalen oppakken, niet alleen gericht op individuele zorgen, maar ook bijvoorbeeld problematiek uit een bepaalde straat.

Ook het medisch domein, wijkverpleegkundigen en gemeenten zijn steeds beter in staat om samen op te trekken. Zo kunnen we als gemeente meedenken over de aanbesteding voor de wijkverpleegkundige en denken we mee over de juiste inzet.

De kern van de transformatie in het Sociaal Domein is dat burgers zoveel mogelijk zelf of met hulp van anderen hun vragen en problemen proberen op te lossen. Het zelf organiserend vermogen van onze burgers willen we graag versterken. Daarom onderzoeken we samen met de Universiteit van Twente, BMC en een aantal gemeenten of we hiervoor geschikte instrumenten kunnen ontwikkelen. Om goed te functioneren is een balans nodig tussen draaglast (problemen zoals schulden, verslaving, beperking) en mogelijkheden om hier mee om te gaan (draagkracht). De verwachting is dat de sleutel voor de vernieuwing en verandering ligt in het aanboren en versterken van draagkracht van mensen en ondersteuningsmogelijkheden in hun directe omgeving. Dit levert een betere balans op en leidt tot meer eigen regie en oplossing.

Voor 2017 willen we de ingeslagen weg verder voortzetten, nog meer verbinden en samenbrengen en vooral ook praktische programma's opzetten die onze burgers ondersteunen bij hun zelfredzaamheid (bijvoorbeeld Sociaal Vitaal).

Gezamenlijk zijn de cliëntenraad, Wmo-raad, expertise vanuit FSU en Zorgbelang en de gemeente gestart met het ontwikkelen van een nieuwe adviesstructuur. We nemen de ruimte om te experimenteren met nieuwe vormen van inspraak zoals panels, dialoogtafels of themabijeenkomsten om onze burgers te horen en mee te kunnen nemen. We gaan samen op pad en ontwikkelen en evalueren gedurende onze weg. Uiteindelijk zullen we de kaders voorleggen aan de gemeenteraad.

Zorg

Om onze burgers optimaal te kunnen faciliteren om zo lang mogelijk zelfstandig thuis te kunnen blijven wonen, is het noodzakelijk om in 2017 voor verschillende maatwerkvoorzieningen nieuwe afspraken te maken met aanbieders en leveranciers.

Zo gaan we in de zomer van 2017 het leerlingen- en Wmo-vervoer onderbrengen in de gezamenlijke mobiliteitscentrale. Door het slimmer combineren van vervoersstromen willen we het vervoersaanbod optimaliseren. We verwachten dat we op deze wijze ook in de toekomst, burgers die dat echt nodig hebben, kunnen blijven ondersteunen in hun mobiliteit.

Ook gaan we nieuwe afspraken maken over de hulpmiddelen zoals rolstoelen en scootmobiels. We zijn als gemeente eigenaar van de hulpmiddelen, de nieuwe afspraken gaan over het beheer, onderhoud en het inzetten van nieuwe hulpmiddelen die nodig zijn.

Als een van de eerste gemeenten in Nederland, hebben we begeleiding en dagbesteding resultaatgericht ingekocht. In 2016 gaan we het beleid breed evalueren en de uitkomsten en aanbevelingen nemen we mee bij het vormgeven van het nieuwe traject. Voor 2017 gaan we de huidige contracten voor begeleiding en dagbesteding verlengen, zo hebben we de ruimte om een zorgvuldig aanbestedingstraject te doorlopen en zijn we tijdig klaar voor 1 januari 2018.

In het kader van Hulp bij het Huishouden zijn er recentelijk uitspraken gedaan door de Centrale raad voor beroep die ook consequenties hebben voor onze uitvoering. We moeten nog keuzes maken over het vervolg, maar de verwachting is dat de structurele kosten zullen stijgen. Naar verwachting zal er in 2016 extra capaciteit nodig zijn in dorpenteams en backoffice om de benodigde aanpassingen door te voeren.

Risico's

Op het terrein van de Wmo en Jeugdzorg zijn op dit moment de totale uitgaven 2015 nog niet inzichtelijk en vormt daarmee een risico voor de uitvoering 2017. Voor 2017 wordt alles in het werk gesteld om de totale uitvoering binnen de beschikbare budgetten 2017 te laten plaatsvinden.

De bijbehorende financiële middelen corresponderen met de producten 3.2.1 (Wmo – nieuw), 3.2.2 (Wmo – bestaand) en 3.2.3 (Maatschappelijke Zorg, excl. Mantelzorg).

Meer tevreden mantelzorgers

Speciale aandacht is er voor de groep mantelzorgers. Een groep die lang onderbelicht is geweest, maar zonder wie veel mensen tijdelijk opgenomen hadden moeten worden of de eigen woning hadden moeten verlaten. Wij mogen ons in Achtkarspelen rijk prijzen met een grote groep mantelzorgers. Zij zorgen vanuit liefde/betrokkenheid en verantwoordelijkheidsgevoel voor hun partner, kind, buurvrouw of andere verwanten in de omgeving die veel voor hun betekent. Voorbeelden: de vrouw die wekelijks gaat zwemmen met haar gehandicapte zwager of de echtgenote die de dagelijkse zorg draagt voor haar dementerende man.

Dit is niet altijd eenvoudig in ons huidige drukke bestaan. Het is goed hier oog voor te hebben en te houden. Zonder hun inzet zou de wereld er heel anders uitzien. Bovendien zouden de zorgkosten voor onze maatschappij hoger zijn. Belangrijk is om te realiseren dat niet alle mantelzorgers in beeld zijn. Veel gebeurt achter de schermen.

Door een goed ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers aan te bieden wordt voorkomen dat zij overbelast raken. Hierbij is aandacht voor inzetten, versterken en verbreden van het netwerk en de verbinding tussen formele en informele zorg.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Mantelzorgers voelen zich beter ondersteund bij de uitvoering van hun werkzaamheden
- Mantelzorgers kunnen zonder problemen een beroep doen op vervanging
- Mantelzorgers beschikken over voldoende deskundigheid
- Mantelzorgers kunnen zich altijd beroepen op een deskundige

Overige aandachtspunten:

- Luisteren naar de mantelzorger en aansluiten bij wat zij willen en nodig hebben.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nul-meting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Meer tevreden mantelzorgers	Aantal geregistreerde mantelzorgers dat tevreden is	(2015) 150	200	250	>250	>250

Ontwikkelingen/voortgang

In plaats van het visiedocument Mantelzorgondersteuning en -waardering is een Notitie Mantelzorg en uitvoeringsplan vastgesteld, die zal worden uitgevoerd.

Bij de totstandkoming van de notitie zijn mantelzorgers betrokken en is de ondersteuningsbehoefte vastgesteld. Hierbij is specifieke aandacht voor jonge mantelzorgers en het leren kennen van mantelzorgers in onze gemeente.

De bijbehorende financiële middelen corresponderen met product 3.2.3 (Maatschappelijke Zorg: onderdeel Mantelzorg).

Gezondere inwoners

Zit je lekker in je vel dan is participeren makkelijker. Healthy Ageing, oftewel gezond ouder worden, raakt iedereen van -9 maanden tot 100+. Een goede start van het leven, gezond blijvende inwoners en werknemers, zo waardig mogelijk je leven leiden als je ouder wordt. Gemiddeld krijgt een mens rond het 60e jaar de eerste chronische aandoening, dan volgen interventies van huisarts, specialist. Hoe meer we dit moment kunnen uitstellen hoe beter.

Gezond blijven en gezond ouder worden wil iedereen. Kansen om dit positief te beïnvloeden zijn overal. Een voorbeeld: de onlangs verhoogde leeftijdsgrens voor het

toestaan van alcoholgebruik brengt onbedoeld mee dat het uitgaansgedrag van een grote groep jongeren 'uit beeld raakt'. Zij hebben wel een omgeving nodig die veilig is en hen op gevaren wijst en grenzen stelt; thuis, in de sportclub, op school, etc. Hetzelfde geldt voor het toenemende probleem van overgewicht, dit kan ook vanuit diverse hoeken aangepakt worden.

Samen moeten we de kansen zien en grijpen. Investeren in gezondheidszorg loont! Het levert psychosociale en medische voordelen op voor het individu en meer participatie en minder zorgkosten voor de maatschappij.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Kinderen en jongeren van 4 tot 18 jaar voldoen aan de beweegnorm.
- Het percentage overgewicht onder kinderen en jongeren is gedaald.
- Het aantal volwassenen dat voldoet aan de beweegnorm is toegenomen.
- Het aantal jongeren dat rookt en alcohol gebruikt is afgenomen.
- Het aantal jongeren dat hard- of softdrugs gebruikt is gedaald.

Overige aandachtspunten:

- Praten met in plaats van over de inwoners als het gaat over hun eigen gezondheid.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nul-meting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Gezondere inwoners	Het aantal scholen dat gezondheidsbeleid voert (bron: GGD)	14 (2014)	19	20	22	22

Nieuw beleid/uitzettingen

Het huidige gezondheidsbeleidsplan loopt af per 2017. In 2015 is het project Gezond in... van start gegaan, in 2016 wordt een uitvoeringsagenda opgesteld. In deze agenda wordt het reguliere gezondheidsbeleid en de Gezond in... agenda meegenomen. Het voorstel is dan ook om het beleidsplan in de loop van 2017 te herijken. Ten behoeve van de uitvoeringsagenda wordt een preventiecoach aangesteld, die projecten zoals het Sûnste doarp yn Fryslân zal ondersteunen.

Het voorkomen van gezondheidsschade door middelengebruik blijft aandachtspunt in onze gemeente. De problematiek rondom alcohol en drugs blijft aandacht vragen. De komende tijd zal geëvalueerd worden welke aanpak dit probleem vraagt.

Gemeenten worden formeel (naar verwachting per 1-1-2018) verantwoordelijk voor het feitelijk uitzetten van de vaccinaties vanuit het Rijksvaccinatieprogramma. De uitvoering door de GGD komt daarmee ten laste van de gemeenten. Het budget in het gemeentefonds wordt verhoogd, de bijdrage aan de Veiligheidsregio stijgt navenant.

De bijbehorende financiële middelen corresponderen met product 3.2.4 (Gezondheid, exclusief preventiebudget middelengebruik).

Minder middelengebruik onder kinderen en jongeren (alcohol, drugs en roken)

Het onderwerp Minder Middelengebruik is onlosmakelijk verbonden met het gezondheidsbeleid en is derhalve toegevoegd aan dit onderdeel. Dit is de afgelopen jaren als project uitgelicht maar nu weer toegevoegd aan gezondheid.

Wat gaat het kosten?

In het schema hieronder is per thema aangegeven wat het kost en wat de door de raad beïnvloedbare kosten zijn.

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting					
	2015	2016	2017	Waarvan beïnvloed baar	2018	2019	2020
Minder kinderen in zware jeugdzorg	8.340 N	7.485 N	7.731 N	7.002 N	7.931 N	7.982 N	7.982 N
Grotere zelfredzaamheid ouderen en mensen met een beperking	7.581 N	8.175 N	7.330 N	5.060 N	7.157 N	7.106 N	7.106 N
Meer tevreden mantelzorgers	0	6 N	6 N	6 N	6 N	6 N	6 N
Gezondere inwoners	261 N	252 N	252 N	86 N	165 N	165 N	165 N
Minder middelengebruik	0	8 N	8 N	8 N	8 N	8 N	8 N
Uitvoeringskosten	320 N	572 N	572 N	572 N	572 N	572 N	572 N
Totaal Lasten	16.502 N	16.499 N	15.899 N	12.733 N	15.839 N	15.839 N	15.839 N
Minder kinderen in zware jeugdzorg	32 V	10 V	0	0	0	0	0
Grotere zelfredzaamheid ouderen en mensen met een beperking	446 V	325 V	250 V	0	250 V	250 V	250 V
Meer tevreden mantelzorgers			0	0	0	0	0
Gezondere inwoners	3 V	0	0	0	0	0	0
Minder middelengebruik		0	0	0	0	0	0
Uitvoeringskosten	4 V	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten	485 V	335 V	250 V	0	250 V	250 V	250 V
Saldo voor resultaatbestemming	16.017 N	16.164 N	15.649 N	12.733 N	15.589 N	15.589 N	15.589 N
Grotere zelfredzaamheid ouderen en mensen met een beperking	151 N	0	0	0	0	0	0
Totaal Lasten (reservemutaties)	151 N	0	0	0	0	0	0
Grotere zelfredzaamheid ouderen en mensen met een beperking	54 V	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten (reservemutaties)	54 V	0	0	0	0	0	0
Saldo na resultaatbestemming	16.113 N	16.164 N	15.649 N	12.733 N	15.589 N	15.589 N	15.589 N

Financiële gevolgen uitzettingen/besparingen

Incidenteel	Dekking incidenteel	Financieel gevolg (x € 1.000)			
		2017	2018	2019	2020
Totaal		0	0	0	0

Structureel	Investeringsbedrag	Inv. Jaar	Financieel gevolg (x € 1.000)			
			2017	2018	2019	2020
Verhoging van de bijdrage gezondheidszorg aan de VR Fryslân			6N	15N	23N	31N
Totaal			6N	15N	23N	31N

Programma 4 – Werk en Inkomen

Portefeuillehouder: G. Postma

Preventie

Gelukkig zijn veel mensen in staat om op eigen kracht werk te vinden. Daarmee hebben ze een eigen inkomen en kunnen ze (economisch) zelfstandig in de maatschappij functioneren. Economische zelfstandigheid en een grote mate van zelfredzaamheid draagt bij tot het geluksgevoel van mensen. In onze samenleving is het niet nodig dat mensen in armoede leven.

Het is daarom belangrijk dat we zoveel mogelijk voorkomen dat nieuwe bijstandsafhankelijkheid of zelfs nieuwe armoede ontstaat. Een goede poortwachtersfunctie en het gebruik van de instrumenten uit het Armoedebelidsplan "Iedereen van waarde" moet tezamen met de inzet van dorpensteams daarvoor zorgen.

Activering en ondersteuning

We willen door middel van slimme verbindingen met de andere decentralisaties binnen het sociaal domein bereiken dat alle inwoners zoveel mogelijk kunnen meedoen in de maatschappij. Maatwerk is daarbij het sleutelwoord. De nieuwe werkwoorden zijn 'activeren, innoveren en waar nodig faciliteren'. Vanuit de Maatschappelijke Onderneming Achtkarspelen (MOA) proberen we dit samen met werkgevers, het maatschappelijk veld en de mienskip in te vullen.

Voor wie het even niet lukt om op eigen kracht werk te vinden of een eigen inkomen te realiseren en tijdelijk ondersteuning nodig heeft, is er een vangnet in de vorm van activerende bijstand. Inwoners die een beroep doen op bijstand krijgen begeleiding bij de weg naar zelfstandigheid en zelfredzaamheid of het vergroten daarvan. Niemand mag langdurig aan de zijlijn komen te staan. Dit is in het verleden anders geweest. Hierdoor zijn er nog te veel inwoners die gerekend worden tot het zogenaamde 'granieten bestand'. Dit zijn inwoners die weinig kansen meer hebben op (aangepast) werk. Ook deze mensen wil het college toekomstperspectief geven. Hiervoor zet het college de komende twee jaar in op het maken van individuele afspraken over het inkomen en de maatschappelijke bijdrage.

Vluchtelingen

De vluchtelingenproblematiek heeft nadrukkelijk de aandacht. Door de vele brandhaarden in de wereld is de vluchtelingenproblematiek momenteel erg groot. Door oorlogen en onderdrukking zijn veel mensen hun leven, of dat van hun familieleden (lees kinderen), niet zeker en moeten zij gedwongen op de vlucht. De druk op gemeenten om deze mensen op te vangen wordt groter en het college wil deze verantwoordelijkheid met beide handen aanpakken. Daarom is in de programmabegroting een nieuw thema opgenomen; "Iedereen is welkom en voelt zich thuis".

Het college streeft naar een inclusieve samenleving: een samenleving waarin iedereen tot zijn recht kan komen, waarbij het niet uitmaakt welke culturele achtergrond, geslacht, leeftijd, talenten of beperkingen iemand heeft. Een samenleving die is ingericht volgens de principes van diversiteit en gelijkwaardigheid. Een samenleving waarin iedereen welkom is en zich thuis voelt!

Wurkje, meidwaan, minder earmoed en eltsenien in plak

- Meer inwoners participeren
- Minder inwoners doen een beroep op de vangnetvoorziening
- Minder inwoners verkeren in armoede
- Meer inwoners met een arbeidsbeperking werken op de reguliere arbeidsmarkt
- Meer samenspel creëren tussen inwoners, ondernemers, het maatschappelijk veld en de overheid

- Iedereen is welkom en voelt zich thuis

Meer inwoners participeren

Werk is van grote waarde. Niet alleen om een inkomen te hebben maar ook omdat dit voldoening geeft. Werk leidt tot ontwikkeling en biedt een sociaal netwerk. Door inwoners aan te spreken op de eigen verantwoordelijkheid en door gebruik te maken van hun intrinsieke motivatie, talenten en affiniteiten faciliteren en begeleiden we werkzoekenden naar werk. Een baan op de reguliere arbeidsmarkt is hierbij het hoogste doel, maar individuele omstandigheden kunnen bepalen dat bijvoorbeeld vrijwilligerswerk het meest haalbare is.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- De werkloosheid tenminste terugbrengen tot op het Fryske gemiddelde
- De jeugdwerkloosheid tenminste terugbrengen tot op het Fryske gemiddelde
- Van inwoners die een uitkering van de gemeente krijgen en die in staat zijn om te werken mag verwacht worden dat zij een deel van hun tijd nuttig besteden aan de maatschappij
- Het aantal jongeren zonder startkwalificatie terugbrengen
- Jongeren tot 27 jaar werken of volgen een opleiding

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nul-meting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Meer inwoners participeren	Aantal werkzoekenden in Achtkarspelen - (bron: basisset UWV)	12,3 (2014)	11,8	11,7	11,6	11,5

Ontwikkelingen/voortgang

Preventie

In 2015 was het gemiddelde percentage Niet Werkende Werkzoekenden voor Achtkarspelen 11,3%, tegen 11,5% in Friesland.

De laatste werkloosheidscijfers laten een licht negatief beeld zien. Er zijn inmiddels diverse projecten gestart om deze negatieve curve positief te beïnvloeden.

We blijven intensief samenwerken binnen het Regionaal Werkbedrijf Fryslân Werkt! en ontwikkelen dit door gezamenlijk met alle partijen die hiervoor verantwoordelijk zijn. De werkgever en werkzoekende staan hierin centraal. Voor de werkgever willen we een zo'n goed mogelijk klimaat creëren voor het in dienst nemen van een werkzoekende met een arbeidsbeperking. En voor de werkzoekenden willen we ondersteuning bieden bij het vinden en behouden van een dienstbetrekking.

De afgelopen twee jaar zijn de kaders en beleidskeuzes met betrekking tot de participatiewet, binnen het totale spectrum van het sociaal domein, vastgelegd en ingebed in de uitvoering.

Activering en ondersteuning

Door team Werk wordt de klant ondersteund richting arbeidsparticipatie. Hierbij wordt met de facilitering aangesloten bij de vraag vanuit de arbeidsmarkt en de intrinsieke motivatie, in combinatie met de ontwikkelmogelijkheden, van de klant.

Nieuw beleid/uitzettingen

We willen de begeleiding van een deel van de inwoners met een grotere, deels mogelijk zelfs onoverbrugbare, afstand tot de arbeidsmarkt onderbrengen bij het dorpenteam.

De ondersteuning en facilitering is op basis van maatwerk; aandacht zal gericht zijn op het vitaal zijn en worden van het individu waarbij het welzijn van de inwoner centraal

staat. Ook zal de aandacht liggen, wanneer dit binnen het vermogen van de inwoner past, op de eerste stappen richting arbeidsparticipatie.

Onderdelen waar bijvoorbeeld aan gedacht kan worden zijn het signaleren en oppakken van de schuldenproblematiek of de eerste stappen richting vrijwilligerswerk. Deze ontwikkeling wordt in het visie en contourentraject sociaal domein, wat in 2016 ontwikkeld wordt, meegenomen. Uitgangspunt is dat dit binnen de bestaande middelen sociaal domein wordt opgevangen.

Besparingen

Er zijn geen besparingen of uitzettingen in dit deel van programma 4.

Risico's

Bij ongewijzigd beleid in combinatie met een stabiel arbeidsmarktklimaat worden er geen risico's voor 2017 verwacht.

Minder inwoners doen een beroep op de vangnetvoorziening

In principe moet iedereen zelf voor zijn eigen inkomen zorgen. Daar waar dit tijdelijk niet lukt, ondersteunt de gemeente met een laatste vangnet in de vorm van een activerende en rechtmatige inkomensvoorziening. Vanuit de gedachte dat niemand structureel van een bijstand afhankelijk hoort te zijn, en de bijstand daarvoor ook niet toereikend is, willen we het langdurig gebruik voor de nieuwe instroom tegengaan.

We beseffen dat er ook een groep mensen is die, mede door het jarenlang gedogen van ons als gemeente, al zodanig lang afhankelijk is van de bijstand dat uitstroom op reguliere wijze niet meer verwacht mag worden. Voor deze mensen willen we op basis van individueel maatwerk andere mogelijkheden onderzoeken waarbij ook onderzocht zal worden of de invoering van een basisvoorziening een passende oplossing kan zijn. We zoeken hierbij nadrukkelijk de aansluiting bij de instrumenten uit het armoedebelief.

We hechten erg aan het hebben van een inkomensvoorziening voor mensen die tijdelijk niet in hun inkomen kunnen voorzien. Echter een dergelijke sociale voorziening kan alleen bestaan wanneer we oneigenlijk gebruik niet toestaan. Dit betekent dat wij een streng beleid hanteren om misbruik tegen te gaan. Gelet op de grote stijging van fraudegevallen zal er nog meer aandacht komen voor voorlichting, waarvan naar verwachting een preventief effect uitgaat.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Het aantal bijstandsgerechtigden terugbrengen (beter dan het Fries gemiddelde)
- Bijstandsgerechtigden verrichten vrijwilligerswerk en/of volgen een opleiding
- Fraude met voorzieningen en uitkeringen moet consequent opgespoord worden

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nul-meting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Minder mensen doen een beroep op de vangnetvoorziening	Aantal cliënten BUIG (bron: data gemeente)	740	695	682	670	<670

Ontwikkelingen/voortgang

Preventie

- Er wordt blijvend ingezet op arbeidstoeleiding met gebruikmaking van de instrumenten uit het re-integratiebeleid en de intrinsieke motivatie van de klant met als doel de uitkeringsafhankelijkheid zo kort mogelijk te laten zijn (maximaal 6 maanden).
- Er wordt blijvend ingezet op de poortwachtersfunctie.

- Er wordt, voor zover arbeidsparticipatie nog niet aan de orde is, zinvolle participatie voor de klant gerealiseerd, onder andere door het verrichten van vrijwilligerswerk.
- Er wordt door middel van gerichte en zoveel mogelijk klantvriendelijke rechtmatigheidsbewaking getracht fraude te voorkomen. Daar waar repressief optreden moet worden gebeurd dit consequent, maar wel met de grootst mogelijke terughoudendheid. Teneinde nog meer te voorkomen dat ongewenste uitzichtloze situaties ontstaan wordt het handhavingsbeleid opnieuw opgezet. Speciale aandacht zal daarbij worden gegeven aan enerzijds preventie en anderzijds aan het terugvorderings-, boete- en debiteurenbeleid. Binnen dit project zullen tevens de handhavingsaspecten van de WMO en de Jeugdwet een plaats krijgen.

Nieuw beleid/uitzettingen

Voor degenen voor wie uitstroom naar de arbeidsmarkt niet meer verwacht mag worden willen we een basisvoorziening in het leven roepen, bestaande uit een bijstandsuitkering, waaraan geen arbeidsverplichtingen zijn verbonden, automatisch verhoogd met de jaarlijkse toeslag uit de Kansregeling en de Topregeling. Hierdoor wordt het besteedbaar inkomen op maandbasis iets hoger dan het sociaal minimum. Dit betreft nieuw beleid, maar van een uitzetting is geen sprake.

Besparingen

Als gevolg van de ontwikkelingen in het aantal uitkeringsgerechtigden, de als gevolg van de introductie van de kostendelersnormen lagere kosten per uitkering, de huidige financieringssystematiek en de gevormde reserves lijkt het verantwoord om € 100.000 minder op uitkeringskosten te begroten. Om de gevolgen van de huidige financieringssystematiek (vooral nog voor een groot deel op basis van T-2) voor te blijven vergt een voortdurende inspanning op het gebied van beperking instroom en intensieve uitstroom.

Risico's

Het risico is dat ondanks alle bij ontwikkeling en voortgang genoemde inspanningen er toch geen sprake is van een daling, maar van een stabilisering of zelfs van een stijging van het aantal mensen dat aangewezen is op een uitkering van de gemeente, omdat arbeidsmarktbeleid maar voor een zeer beperkt deel beïnvloedbaar is door de gemeente.

Minder inwoners verkeren in armoede

In een welvarend land als Nederland hoort armoede niet voor te komen. In het armoedebestrijd, wat begin 2015 is vastgesteld, zijn de ambities en doelstellingen alsmede de instrumenten vastgelegd. Uitgangspunt is dat voorzieningen vraaggericht ingezet kunnen worden in plaats van aanbodgericht. Individueel maatwerk en duurzame oplossingen staan daarbij centraal.

Een groot gedeelte van de armoede is niet zichtbaar, de zogenaamde stille armoede. Onze inspanningen zijn er op gericht om ook deze armoede in beeld te krijgen.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Het aantal huishoudens in armoede verlagen
- Het aantal mensen dat genooddaakt is tot gebruik van de voedselbank verlagen
- Kinderen mogen niet in armoede leven
- Voorkomen dat minima in een sociaal isolement raken
- Daar waar de wet en de financiële ruimte van de gemeente de mogelijkheid bieden van individuele steun doet de gemeente dat met oog voor de eigen verantwoordelijkheid van mensen
- Het aantal mensen in schulddienstverlening terugbrengen
- Het inzetten van vrijwilligers bij budgetbeheer

Overige aandachtspunten:

- Samen met het Programma Onderwijs en Jeugdbeleid wordt een instrumentarium ontwikkeld ter bestrijding van laaggeletterdheid
- Via de Lokale Educatieve Jeugd Agenda (LEJA) worden aan scholen budgetteringsprogramma's voor jongeren aangeboden
- Gezocht wordt naar mogelijkheden om ook inwoners met een laag inkomen en een lage zorgbehoefte een collectieve zorgverzekering aan te kunnen bieden

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nul-meting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Minder inwoners verkeren in armoede	Het aantal huishoudens onder de armoedegrens - (bron: gegevens Statline CBS en gemeente)	7%	7%	6%	5%	4%

Ontwikkelingen/voortgang

Preventie

Het aantal inwoners dat een inkomen heeft van maximaal 101% van het sociaal minimum daalt volgens de cijfers van het CBS niet, ondanks de meer gerichte ondersteuning. De streefwaarden voor 2017 en verder zijn dus aangepast. Door middel van een tussenevaluatie van het Armoedebeleid zal worden beoordeeld waar verbeteringen kunnen worden aangebracht.

Op basis van bestaande landelijke (NVVK) convenanten, aangevuld met afspraken met de belangrijkste lokale schuldeisers vindt vroegsignalering richting Schulddienstverlening plaats. Hiermee wordt escalatie van schuldenproblematiek zoveel mogelijk voorkomen.

Incidenteel vinden leertafels met direct betrokkenen plaats, waarin praktijksituaties worden besproken en waarbij een oplossing wordt gezocht.

Op basis van een pilot gaan medewerkers van Schulddienstverlening direct meedraaien in de dorpenteams, dit om de vroegsignalering nog meer gestalte te geven.

Schuldhulpmaatje probeert op dit moment lokale stichtingen (gebiedsgericht) op te richten van waaruit, in samenwerking met het team Schulddienstverlening, Humanitas, SUSKA en de dorpenteams, vrijwilligers kunnen worden ingezet voor budgetbeheer en nazorg.

Nieuw beleid/uitzettingen

We willen samen met het onderdeel gezondheid binnen programma 3 een project op het gebied van gezondheid uitvoeren met een selecte groep inwoners.

Dit project zal vanuit de bestaande middelen (Gidsgelden, Armoedebeleid, Gezonde leefstijl) worden bekostigd en vergt geen verdere uitzetting.

Meer inwoners met een arbeidsbeperking werken op de reguliere arbeidsmarkt

De ambitie van het college is om zoveel mogelijk mensen maatschappelijk te laten participeren. Het gevoel hebben van betekenis en van waarde te zijn, draagt bij aan persoonlijk welzijn. Het college streeft naar een inclusieve arbeidsmarkt en samenleving waarin iedereen naar vermogen mee kan doen en waarin burgers zoveel mogelijk economisch zelfstandig en sociaal zelfredzaam zijn. Het maatschappelijk effect wat het college beoogd is: meer burgers met een beperking werken op de reguliere arbeidsmarkt. Betrokkenheid en medewerking van lokale werkgevers is onontbeerlijk om adequaat invulling te kunnen geven aan deze opgave.

Om de inclusieve arbeidsmarkt te realiseren moeten bedrijfsleven en de (lokale) overheid de handen in een slaan. De overheid compenseert daarbij werkgevers die aangepaste

werkplekken bieden, door onder andere loonkostencompensatie te bieden. De nieuwe instroom van inwoners met een arbeidsbeperking zal een lokaal werkaanbod krijgen. Dit lokale werkaanbod wordt gerealiseerd vanuit de MOA.

In het verleden verzorgden Sociale Werkvoorziening bedrijven het aanbod aan inwoners met een arbeidsbeperking. De huidige sociale werkvoorziening past om meerdere redenen niet in de inclusieve arbeidsmarkt. Daarnaast staan de kosten niet in verhouding tot de opbrengsten (bedrijfsresultaat) en ontvangen Rijksbijdrage. We staan aan de vooravond van de omvorming van Caparis NV naar een SW-bedrijf nieuwe stijl. De basis is dat Caparis NV beschut werk voor de in de GR deelnemende gemeenten blijft uitvoeren. Overige dienstverlening kan op inkoopbasis door de gemeenten worden afgenomen of door de gemeenten op andere wijze georganiseerd worden. Het college streeft naar lokale uitvoering door de MOA.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Streefwaarde: minstens 25% van de WSW-ers is werkzaam in een regulier bedrijf
- Achtkarspelen draagt niet langer bij in de tekorten van Caparis
- Mensen die niet in een bedrijf kunnen werken krijgen een maatwerkoplossing
- De ontwikkeling van de MOA

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nul-meting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Meer inwoners met een arbeidsbeperking werken op de reguliere arbeidsmarkt	Aantal inwoners met een arbeidsbeperking bij reguliere werkgevers	0 (2014)	20	40	45	50

Ontwikkelingen/voortgang

We blijven intensief samenwerken binnen het Regionaal Werkbedrijf Fryslân Werkt! en ontwikkelen dit door gezamenlijk met alle partijen die hiervoor verantwoordelijk zijn). De werkgever en werkzoekende staan hierin centraal.

Voor de werkgever willen we een zo'n goed mogelijk klimaat creëren voor het in dienst nemen van een werkzoekende met een arbeidsbeperking. En voor de werkzoekenden willen we ondersteuning bieden bij het vinden en behouden van een dienstbetrekking.

Achtkarspelen wil dat werkgevers die bijdragen aan het realiseren van een inclusieve arbeidsmarkt herkenbaar zijn en erkenning krijgen voor hun maatschappelijke bijdrage. In 2016 ontwikkelt de gemeente een MOA vignet voor werkgevers die arbeidsplaatsen bieden aan mensen met een arbeidsbeperking.

De eindrapportage van de werkgroep herstructurering van Caparis is in 2016 vastgesteld. De nieuwe directeur doet in 2016 een voorstel over de wijze waarop Caparis de uitvoering van de herstructurering invult. Vanaf 2017 kunnen concrete stappen gezet worden.

De voorbereiding om SW'ers die in het gemeentelijk groen werkzaam zijn is van start gegaan in nauw overleg met de afdeling beheer. Onderdeel van de voorbereiding is het realiseren van de Stichting MOA, zodat het SW werkgeverschap ook lokaal uitgevoerd kan worden.

Nieuw beleid/uitzettingen

- De MOA start in 2017 onder andere als uitvoeringsorganisatie voor SW'ers
- De MOA voert vanaf 2017 het gemeentelijk groenbestek uit.
- In de programmabegroting 2016 was voorzien dat per 2017 € 250.000 winstdeling SW uitgekeerd zou worden. Inmiddels is helder dat er extra onvoorziene kosten gemaakt moeten worden (herstructurering Caparis en andere SW-organisaties, personele kosten, onder andere CAO-loon moeten uitbetaald

worden met terugwerkende kracht). Het College stelt voor om de € 250.000 winstdeling vanaf 2018 niet meer op te nemen.

Risico's

Het tempo en de wijze van herstructurering van Caparis is van vele factoren afhankelijk. Caparis functioneert in een onrustige omgeving wat ten koste kan gaan van de daadkracht bij de herstructurering.

Meer samenspel creëren tussen inwoners, ondernemers, het maatschappelijk veld en de overheid

De kanteling van het sociale domein heeft ook gevolgen voor de manier waarop werk en participatie georganiseerd wordt. Meer samen met inwoners en ondernemers: met elkaar, voor elkaar en door elkaar. De werkstructuur die we daarvoor kiezen is de Maatschappelijke Onderneming Achtkarspelen (MOA). Onder de paraplu van de MOA vindt een diversiteit aan activiteiten plaats die bijdragen tot het verhogen van de (arbeids)participatie en de leefbaarheid van de dorpen.

De MOA activiteiten moeten van meerwaarde zijn ten opzichte van wat we nu al bieden aan arbeids- en maatschappelijke participatie. De ambitie is om een infrastructuur vorm te geven waarin iedereen tot z'n recht kan komen door bij te dragen en hier een gevoel van eigenwaarde aan kan ontleen.

Kenmerkend aan MOA activiteiten is dat ze in co-creatie tot stand komen. Het college start jaarlijks minimaal één MOA pilot samen met inwoners, de ondernemers en het maatschappelijk veld. Sommige pilots zullen op dorpsniveau afspelen, anderen gemeente breed. De rol van de gemeente zal meestal faciliterend zijn, door bijvoorbeeld belemmeringen weg te nemen of door processen op gang te brengen.

Gedacht kan worden taken overdragen naar de mienskip, d.m.v. maatschappelijk aanbesteden. Zaken die binnen de MOA geregeld gaan worden zijn: het werkgeverschap (bijv. stichting), het verbinden van werkgevers aan maatschappelijke doelstellingen (bijv. in coöperatievorm) en het verbinden van initiatieven uit de dorpen. De MOA zal faciliterend zijn en is geen doel op zich.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- De ontwikkeling van de MOA
- Mensen die niet in een bedrijf kunnen werken krijgen een maatwerkoplossing

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nul-meting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Meer samenspel tussen inwoners, ondernemers, het maatschappelijk veld en de overheid creëren	Aantal samenwerkingsverbanden gericht op (arbeids-)participatie	0 (2014)	2	3	4	4

Ontwikkelingen/voortgang

Activering en ondersteuning

Het college heeft de notitie 'van waarde zijn' over de MOA in 2016 vastgesteld. De MOA biedt een ontmoetingsplek voor nieuwe bijstandsgerechtigden. Talenten, kwaliteiten en ervaringsdeskundigheid kunnen onmiddellijk ingezet worden ten behoeve van andere uitkeringsgerechtigden en/of de mienskip. Ook kan er gewerkt worden aan de eigen ontwikkeling. Hiermee voorkomt het college dat mensen gaan twijfelen aan hun eigenwaarde en hierdoor inactief worden.

Nieuw beleid/uitzettingen

- De MOA gaat in 2017 van start voor nieuwe instromers in de participatiewet en voor de SW'ers die in het groen werkzaam zijn.
- De MOA ontwikkelt in 2017 het meester-gezel concept waarin werkzoekenden andere werkzoekenden en de mienskip hun kwaliteiten/vaardigheden aanbieden
- De MOA vindt in 2017 aansluiting bij een mienskipsinitiatief.

Iedereen is welkom en voelt zich thuis

De vluchtelingenproblematiek is zeer actueel. Het college heeft de ambitie om een 'thuis' te zijn voor al haar inwoners en ook voor de mensen die noodgedwongen hun land hebben moeten verlaten, hun thuis hebben moeten opgeven en op zoek zijn naar een nieuw 'thuis'. De ambitie van de huidige taakstelling gaat daarin volgens het college niet ver genoeg. Zij zou graag een 'plus-variant' daarop willen zien en gaat onderzoeken welke mogelijkheden hiervoor zijn.

We kennen vijf verschillende groepen onder de vluchtelingen, die elk hun specifieke status en aanpak hebben; statushouders, hervestigers, reguliere asielzoekers, uitgedoemde asielzoekers en alleenstaande minderjarige asielzoekers (ama's).

Wat willen we bereiken?

- In het coalitieakkoord staat het volgende:
- Inwoners¹ moeten zich blijvend veilig kunnen voelen
- Adequate hulpverlening voor de inwoner en het gezin

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Iedereen is welkom en voelt zich thuis	Jaarlijkse taakstelling huisvesting vergunninghouders	62*	71**	75**	75**	75**

* betreft de taakstelling huisvesting vergunninghouders 2016 incl. achterstand

** streefwaarde is onderhevig aan instroom vluchtelingen in Nederland en kan tussentijds door Rijk worden gewijzigd.

Ontwikkelingen/voortgang

Preventie

- Het college wil, samen met de woningbouwverenigingen, de door het Rijk opgelegde (half)jaarlijkse taakstelling 2017 en verder voor huisvesten van vergunninghouders volledig behalen en een eventuele achterstand hierin voorkomen.
- We blijven duale trajecten aanbieden aan de inburgeraars om de integratie en participatie te bevorderen.
- We willen, samen met de inwoners en de verschillende partners in het veld, binnen elk dorp een sociaal maatschappelijk vangnet creëren die de vergunninghouder kan ondersteunen, helpen en wegwijs maken in de Mienskip.
- Vluchtelingen met een verblijfsvergunning moeten zo snel mogelijk meedoen in onze samenleving. Het leren van de Nederlandse taal en kernwaarden en het vinden van werk zijn hierbij cruciaal.

Activering en ondersteuning

- Het ondertekenen van de participatieverklaring is de start van het inburgeringstraject voor degenen die mogen blijven. De participatieverklaring is per 2017 verplicht en vloeit voort uit het Bestuurs- en Uitvoeringsakkoord Verhoogde Asielinstroom. Het is bedoeld om nieuwkomers te wijzen op de rechten

¹ waaronder Vluchtelingen

en plichten en de fundamentele waarden van de Nederlandse samenleving. Wij willen de participatieverklaring integreren in het plan van aanpak in samenwerking met de andere partners in het veld.

- We blijven kleine woningaanpassingen ten behoeve van het huisvesten van grote gezinnen uitvoeren.

Nieuw beleid/uitzettingen

- Op 31 maart 2016 heeft de raad de motie 'huisvesting statushouders (de zgn. +variant)' aangenomen. Met de motie verzoekt de raad om te komen tot het creëren van woonruimte voor 250-300 statushouders door middel van permanente dan wel tijdelijke huisvesting over de hele gemeente te verdelen en hier te laten integreren. En hiervoor met een concreet plan van opvang te komen waarover de raad een besluit kan nemen. Afhankelijk van het besluit van de raad, mogelijke in te zetten externe financiële middelen en de personele inzet, zal dit (extra) geld gaan kosten.
- De motie betreft een extra opdracht naast de al bestaande wettelijke taakstelling huisvesting statushouders.
- Om aan de hoge opgelegde taakstelling te kunnen voldoen, in combinatie met de beschikbare huurwoningen, zijn soms kleine woningaanpassingen nodig. Daarnaast is er incidenteel sprake van huurderving. Wij stellen voor om deze kosten in 2017, conform 2014, 2015 en 2016, op te vangen door een onttrekking van € 15.000 uit de reserve Inburgering, waarbij het niet bestede saldo wederom terugvloeit naar de reserve.

Risico's

Er worden geen risico's voor 2017 verwacht. De verhoogde asielinstroom en de wettelijke taakstelling zijn communicerende vaten. De verwachting is dat het Bestuurs- en Uitvoeringsakkoord verhoogde asielinstroom voorzien in de extra kosten die hieruit voortvloeien.

Wat gaat het kosten?

In het schema hieronder is per thema aangegeven wat het kost en wat de door de raad beïnvloedbare kosten zijn.

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting					
	2015	2016	2017	Waarvan beïnvloedbaar	2018	2019	2020
Meer inwoners participeren	1.105 N	1.068 N	868 N	0	786 N	795 N	795 N
Minder inwoners doen een beroep op de vangnetvoorziening	11.502 N	12.576 N	12.490 N	0	12.404 N	12.404 N	12.404 N
Minder inwoners verkeren in armoede	1.023 N	1.415 N	1.174 N	1.132 N	1.181 N	1.181 N	1.181 N
Meer inwoners met een arbeidsbeperking werken op de reguliere arbeidsmarkt	6.130 N	6.275 N	6.131 N	82 N	6.072 N	5.813 N	5.813 N
Meer samenspel tussen inwoners, ondernemers het maatschappelijk veld en de overheid creëren	2 N	100 N	100 N	100 N	0	0	0
Iedereen is welkom en voelt zich thuis	4 N	15 N	15 N	15 N	0	0	0
Uitvoeringskosten	2.576 N	2.015 N	2.015 N	1.908 N	2.015 N	2.015 N	2.015 N
Totaal Lasten	22.342 N	23.465 N	22.794 N	3.237 N	22.459 N	22.209 N	22.209 N
Meer inwoners participeren	27 V	0	0	0	0	0	
Minder inwoners doen een beroep op de vangnetvoorziening	12.100 V	12.396 V	12.396 V	0	12.395 V	12.395 V	12.395 V
Minder inwoners verkeren in armoede	121 V	48 V	47 V	15 V	47 V	47 V	47 V
Meer inwoners met een arbeidsbeperking werken op de reguliere arbeidsmarkt	2 V	0	0	0	0	0	0
Meer samenspel tussen inwoners, ondernemers het maatschappelijk veld en de overheid creëren	0	0	0	0	0	0	0
Iedereen is welkom en voelt zich thuis	0	0	0	0	0	0	0
Uitvoeringskosten	277 V	132 V	132 V	132 V	132 V	132 V	132 V
Totaal Baten	12.527 V	12.575 V	12.575 V	147 V	12.575 V	12.575 V	12.575 V
Saldo voor resultaatbestemming	9.815 N	10.891 N	10.219 N	3.090 N	9.884 N	9.635 N	9.635 N
Meer inwoners participeren	170 N	0	0	0	0	0	0
Minder inwoners doen een beroep op de vangnetvoorziening	597 N	0	0	0	0	0	0
Minder inwoners verkeren in armoede	510 N	0	0	0	0	0	0
Iedereen is welkom en voelt zich thuis	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Lasten (reservemutaties)	1.277 N	0	0	0	0	0	0
Meer inwoners participeren	0	0	45 V	45 V	20 V	20 V	20 V
Minder inwoners doen een beroep op de vangnetvoorziening	0	180 V	94 V	0	9 V	9 V	9 V
Minder inwoners verkeren in armoede	17 V	167 V	0	0	0	0	0

Meer inwoners met een arbeidsbeperking werken op de reguliere arbeidsmarkt	0	0	0	0	0	0	0
Meer samenspel tussen inwoners, ondernemers het maatschappelijk veld en de overheid creëren	0	25 V	0	0	0	0	0
Iedereen is welkom en voelt zich thuis	4 V	15 V	15 V	15 V	0	0	0
Totaal Baten (reservemutaties)	21 V	388 V	154 V	45 V	29 V	29 V	29 V
Saldo na resultaatbestemming	11.071 N	10.503 N	10.065 N	3.045 N	9.856 N	9.606 N	9.606 N

Financiële gevolgen uitzettingen/besparingen

Incidenteel	Dekking incidenteel	Financieel gevolg (x € 1.000)			
		2017	2018	2019	2020
Cf uitvoering regelingen in armoedebeleidsplan	Reserve armoedebeleid	134 N	134 N		
Huisvesting statushouders	Reserve Inburgering	15 N			
Totaal		149 N	134 N		

Structureel	Investeringsbe drag	Inv. Jaar	Financieel gevolg (x € 1.000)			
			2017	2018	2019	2020
WSW o.b.v. winstdeling Caparis NV, onzekerheid: AvA beslist over evt. resultaatverdeling				250 N	250 N	250 N
WSW wijziging subsidieresultaat tov begroot obv begroting 2017 GR Fryslân			130 V	104 V	2 N	148 N
Besparing op de gebundelde uitkering			100 V	100 V	100 V	100 V
Totaal			230 V	46 N	152 N	298 N

Programma 5 – Leefomgeving

Portefeuillehouder: M. de Haan

Achtkarspelen kent een prachtige woonomgeving. Door de ligging in de Noardlike Fryske Wâlden kunnen we genieten van een eeuwenoud cultuurlandschap. De elzensingels, de houtwallen en de pingo's zijn karakteristiek.

De dorpen en de gemeente hebben een rijke historie. De eigen identiteit en cultuur is sterk. Hoe we met elkaar leven in de dorpen en welke voorzieningen er zijn geeft de leefbaarheid weer.

Door vergrijzing en ontgroening kan de leefbaarheid in de kleinere dorpen onder druk komen te staan. Bezuinigingen leggen een druk op omvang en aantal voorzieningen. In Achtkarspelen kun je "noflik wenje" en dat moeten we voor de toekomst borgen.

Het is belangrijk om een balans te vinden tussen wonen en werken. Er moet ruimte geboden worden aan bedrijvigheid zonder dat dit het landschap of het woongenot aantast.

It hiem fan 'e mienskip

- Een duurzame, schone en veilige leefomgeving creëren en in stand houden
- Het betaalbaar houden van het openbaar groen door een besparing te realiseren
- Het op een adequate manier ontdoen van afvalwater en het beperken van wateroverlast
- Een duurzame en efficiënte inzameling en verwerking van afval en het bestrijden van zwerfafval

Een duurzame, schone en veilige leefomgeving creëren en in stand houden

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Alle dorpen fysiek bereikbaar houden door openbaar vervoer
- Betere ontsluiting over de weg op de A7 door opwaardering van De Skieding
- Versnelde uitvoering van de verdubbeling van het spoor Leeuwarden-Groningen
- Buitenpost als stopplaats voor de huidige sneltrein behouden

Overige aandachtspunten:

- Wegenonderhoud
- Bereikbaarheid
- Inlopen achterstallig wegenonderhoud

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Alle dorpen fysiek bereikbaar houden door middel van openbaar vervoer	Aantal dorpen dat ontsloten wordt door openbaar vervoer	Alle dorpen	Idem	Idem	Idem	Idem
Betere ontsluiting van de gemeente op de A7 door opwaardering van de Skieding	Realisatie van de opwaardering	Nog niet gerealiseerd	Deels	Wel	Wel	Wel
Versnelde uitvoering van de verdubbeling van het spoor Leeuwarden - Groningen	Realisatie van de verdubbeling	Nog niet gerealiseerd	Niet	Wel	Wel	Wel

Buitenpost als stopplaats voor de huidige sneltrein behouden	Buitenpost is stopplaats voor de huidige sneltrein	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
--	--	----	----	----	----	----

Ontwikkelingen/voortgang

Wegenonderhoud

Het reguliere wegenonderhoud is gebaseerd op de beleidskeuzes die door de raad zijn gemaakt. Op 25 november 2010 heeft de gemeenteraad het gewenste kwaliteitsniveau van de gemeentelijke wegen vastgesteld. Er is gekozen om voor alle wegen binnen de gemeente het kwaliteitsniveau basis aan te houden. Er is niet gekozen voor een gedifferentieerd kwaliteitsniveau. De hiervoor benodigde financiële middelen zijn door het genoemde raadsbesluit beschikbaar gesteld. Hierbij is sprake van een jaarlijks structureel bedrag om het basisniveau te behouden en een jaarlijks bedrag voor het wegwerken van de aanwezige achterstand in wegenonderhoud.

De uitvoering van het wegenonderhoud is gebaseerd op de rapportage 'Review en Vooruitblik 2016-2020 (kapitaalgoed wegen)'. Hierin is een meerjarenplanning opgenomen voor zowel het groot wegenonderhoud als de rioolvervangingen. Het inlopen van het achterstallig wegenonderhoud is met ingang van 2013 getemporiseerd en uitgesmeerd over een periode van 15 jaar in plaats van 10 jaar (gerekend vanaf 1-1-2011), wat neerkomt op het terugbrengen van het achterstallig wegenonderhoud met 6,67% per jaar.

In de Review en Vooruitblik worden onder andere de volgende conclusies getrokken:

- De kwaliteit laat een stijgende lijn zien ten opzichte van 2014. Zowel voor elementenverharding als asfalt is het resultaat van een inhaalslag zichtbaar (gemiddeld). Het is uiterst belangrijk deze lijn jaarlijks te monitoren (jaarverslag) en af te zetten tegen de hoogte van de achterstand en het beschikbare budget.
- Door onder andere de inlooptermijn van achterstanden op te rekken van 10 naar 15 jaar is het budget voor groot onderhoud verminderd. Dit betekent dat er ook minder kwaliteit behaald kan worden. Om minimaal basisniveau te behalen is er de komende 5 jaar € 1.296.618 benodigd. Op dit moment is er, rekening houdende met de achterstanden, een bedrag van € 1.145.879 beschikbaar. Het budget voor het inlopen van het achterstallig wegenonderhoud in 15 jaar is voldoende. Het structurele bedrag voor groot onderhoud is een zorg voor de toekomst.

Er is niet voor gekozen om aanvullende middelen te vragen voor groot wegenonderhoud ook al is het structureel benodigde budget hoger dan het beschikbare budget. Op dit moment lopen we nog voor op het inlopen van het achterstallig wegenonderhoud. Door elk jaar goed de kwaliteit en het achterstallig wegenonderhoud te blijven monitoren houden we grip op het wegenonderhoud en kunnen we volgen of we de doelstellingen om het achterstallig wegenonderhoud in 15 jaar in te lopen gaan halen en of alle wegen dan minimaal op basisniveau zijn.

Inlopen achterstand groot wegenonderhoud

Zoals gemeld in het jaarverslag liggen we 'voor op schema' inzake het inlopen van de achterstanden op het wegenonderhoud. De jaarlijks beschikbaar te stellen bedragen voor het inlopen van de achterstand zijn al naar beneden toe bijgesteld mede door het inlopen van het achterstallig wegenonderhoud in 15 jaar in plaats van 10 jaar.

Eind 2015 zouden we 33,35% (5 x 6,67%) moeten zijn ingelopen op het achterstallig wegenonderhoud ten opzicht van peildatum 1 januari 2011 (€ 4.900.000). Het achterstallig wegenonderhoud bedroeg eind 2015 € 2.401.000, dat komt neer op een verlaging van 51% ten opzichte van peildatum. Dit is meer dan de ten doel gestelde 33,35% en hiermee lopen we voor op de doelstelling.

De verlaging van het achterstallig wegenonderhoud van 1-1-2015 naar 1-1-2016 bedraagt 6,9%. We zien dat het inlopen van het achterstallig wegenonderhoud minder snel gaat. In 2011 was dat 15,7%, in 2012 11,8%, in 2013 9,4%, in 2014 7,2% en in

2015 6,9%. De verwachting is dat, nu er minder geld beschikbaar is gesteld, het inlopen van het achterstallige wegenonderhoud minder snel zal gaan.

Echter hebben we al een behoorlijke buffer opgebouwd waardoor de termijn van 15 jaar niet in gevaar lijkt te komen.

Bereikbaarheid

De A7 is een belangrijke verkeersader in Noord-Nederland en ontsluiting richting de rest van Nederland. Voor Achtkarspelen is het van belang dat er een goede ontsluiting is van de gemeente op de A7. Aspecten die hierbij een rol spelen zijn verkeersveiligheid en tijdsduur om de A7 te bereiken. Alhoewel de Skieding (N358) een Provinciale weg is, en de opwaardering daarom ook door de Provincie wordt gerealiseerd, wil het college zowel ambtelijk als bestuurlijk de belangen van de gemeente behartigen en mee bepalen in het proces dat tot de opwaardering leidt.

In het kader daarvan heeft het college een zienswijze ingediend ten aanzien van het ontwerp MER (milieu effect rapportage) en een voorkeur voor een variant aangegeven. Naast een inhoudelijke reactie op de het ontwerp MER heeft het college, in gezamenlijkheid met meerdere partijen, een voorkeur uitgesproken voor een nieuw tracé, en dan specifiek variant 3. Deze variant doet wat het college betreft het meeste recht aan de primaire doelstellingen ten aanzien van bereikbaarheid van de regio en verkeersveiligheid op en rondom de weg.

In het kader van het realiseren van een extra sneltrein Groningen Leeuwarden (ESGL) wordt getracht het ov-netwerk een kwaliteitsverbetering te geven. Een van de maatregelen in het kader van de ESGL is om een gedeelte van het huidige enkelspoor te verdubbelen. Inzet vanuit het college is om aan te dringen op een vlotte uitvoering. Daarnaast is reeds door alle betrokken partijen afgesproken dat de extra sneltrein zal stoppen in Veenwouden. Inzet vanuit de gemeente is er op gericht om Buitenpost als stopplaats van de huidige sneltrein te behouden.

Nieuw beleid/uitzettingen

Duurzaam veilig

De gemeente ontvangt regelmatig verzoeken van bewoners op het gebied van verkeersveiligheid. Het kan hierbij bijvoorbeeld gaan om het aanbrengen van snelheid remmende maatregelen of het plaatsen van een nieuw verkeersbord. Omdat hier binnen de bestaande budgetten geen ruimte voor is, omdat het hier gaat om nieuwe aanleg of plaatsing is het voorstel om hier tweejaarlijks € 15.000 beschikbaar te stellen.

Aanleg groengordel Lutkepost

Onderdeel van het bestemmingsplan Lutkepost is de aanleg van een groengordel tussen de woonwijk en de rondweg. Inrichting hiervan is afgestemd met de bestaande groengordel rondom Buitenpost en met de bewoners van Lutkepost. Voor de financiering van de aanleg wordt voorgesteld om € 120.000 uit het 'bevroren' complex Lutkepost beschikbaar te stellen en € 76.000 over te hevelen uit het complex Mûnewyk aangezien daar niet alle middelen voor de realisatie van een groengordel Mûnewyk benodigd zijn.

Besparingen

- Lagere brandstofkosten gemeentelijk wagenpark - door de lagere brandstofkosten kan op de brandstofkosten voor vrachtauto, laadschop, bestelauto's en veegwagen jaarlijks € 8.000 bespaard worden.
- Besparing op onderhoud gemeentelijke gebouwen deels naar voren halen - vanaf 2018 is reeds een bezuiniging ingevoerd op het onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen van € 68.000 (van € 220.369 naar € 150.369). Voorgesteld wordt om deze besparing deels (€ 18.000) al een jaar eerder (2017) in te laten gaan.
- Afschrijvingsvoordeel op investeringen – raakt meerdere thema's – het is mogelijk de start en/of afronding van een aantal (vervangings)investeringen een jaar op te schuiven, zonder dat dit nadelig uitpakt voor de bedrijfsvoering.

- In de tabel "structureel" – onderdeel "Wat gaat het kosten" is per jaarschijf het voordeel aangegeven.

Risico's

De bedragen in de begroting worden voor 2017 niet met de inflatie geïndexeerd. De afgelopen 5 jaar is veelal niet voor inflatie geïndexeerd terwijl de prijzen in de markt wel rekening hebben gehouden met de inflatie. Dit heeft als gevolg dat structurele bedragen steeds 'minder waard' zijn. Er kan steeds minder gedaan worden met hetzelfde budget. Dit heeft ook gevolgen voor de kwaliteit van de gemeentelijke kapitaalgoederen.

Het betaalbaar houden van het openbaar groen door een besparing hierop te realiseren

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

Besparing op gemeentelijk groenonderhoud in woonwijken en waar mogelijk verkoop c.q. verhuur van groenstroken aan bewoners.

Overige aandachtspunten:

- Openbare ruimte
- Biodiversiteit

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nul-meting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Betaalbaar houden openbaar groen door een besparing hierop te realiseren.	Aantal m ² 's perken en plantsoenen dat omgevormd is naar goedkopere onderhoudsvarianten	Oppervlakte 2014	80.000	80.000	80.000	80.000

Ontwikkelingen/voortgang

De afgelopen jaren is er fors bezuinigd op het openbaar groen. Er is voor gekozen om een groot deel van het areaal om te vormen naar minder dure onderhoudsvarianten en meer extensief beheer. In 2015 is hier gefaseerd mee gestart naast de maatregelen om minder te kantssteken en te bosmaaïen. Naar aanleiding van de evaluatie van de effecten is in oktober 2015 besloten om het kantssteken en bosmaaïen weer uit te voeren zoals dat voorheen gebeurde en, om de bezuiniging toch te realiseren, meer plekken om te vormen en/of extensief te beheren. In 2016 en 2017 wordt verder uitvoering gegeven aan de maatregelen om deze bezuinigingen te realiseren. De gevolgen van de grootschalige omvormingen zijn steeds beter zichtbaar in het openbaar groen. Velden die in eerste instantie gespaard bleven en de kwalitatief nog goede perken worden nu ook omgevormd. Het aantal meldingen, vragen en (negatieve) reacties (ook op social media) neemt toe.

Bij de omvormingen en aanpassingen wordt rekening gehouden met de biodiversiteit voor zover dit niet leidt tot hogere (onderhouds-)kosten.

Nieuw beleid/uitzettingen

Visuele inspectie speelterreinen

Wij zijn verplicht de veiligheid van onze speelterreinen op orde te hebben. Zo moeten toestellen gekeurd worden, moeten er periodiek technische inspecties plaats vinden en is een jaarlijkse grote inspectie verplicht en dit moet in logboeken worden bijgehouden. Dit gebeurt allemaal. Het besluit schrijft ook een regelmatige visuele inspectie voor. Zo'n visuele inspectie moet frequent plaatsvinden (dagelijks/wekelijks) en de bevindingen (en eventuele acties) moeten ook worden vastgelegd. Deze visuele inspecties werden tot voor kort door een medewerker uitgevoerd die boven de formatie stond. Als gevolg van

pensionering van deze medewerker en het wegbezuinigen van deze formatie, kunnen deze taken niet meer binnen de bestaande formatie worden uitgevoerd. Om aan de wettelijke verplichting te kunnen voldoen moeten de visuele inspecties echter wel plaatsvinden. Hiervoor is structureel € 8.000 extra budget voor nodig.

Openbaar Groen

De afgelopen jaren is het budget voor het onderhouden van het openbaar groen met ongeveer 40% gereduceerd als gevolg van reeds ingeboekte bezuinigingen. Het realiseren van een dergelijke omvang van bezuinigingen is al een (hele) grote uitdaging en leidt tot drastische voorstellen ten aanzien van het onderhoud.

Terugbrengen aantal speelterreinen

Er zijn nu 65 speelterreinen/locaties in de gemeente. Voorgesteld wordt om het aantal speelterreinen terug te brengen tot ongeveer 30 en daardoor € 20.000 structureel te besparen.

Het oorspronkelijke investeringsbudget voor de aanleg van de speelterreinen betrof niet alleen gemeentegeld. Ruwweg de helft is door andere partijen, bijvoorbeeld de SWA, opgebracht en de andere helft door de gemeente. Het budget is naar rato over de dorpen verdeeld. Samen met Plaatselijk Belang is bekeken hoe dit bedrag ingezet kon worden. Het ene dorp had bijvoorbeeld liever één grote speeltuin, een andere dorp liever een paar kleintjes. Ook zijn de toestellen verschillend in prijs en onderhoud.

De besparing op de speelterreinen wordt naar rato over de dorpen verdeeld, waarbij samen met Plaatselijk Belang wordt bekeken wat de kosten zijn voor de speeltuinen en welke (of welke toestellen) ze dan willen, en kunnen, behouden.

In concreto betekent dit: De huidige speeltuinen/toestellen blijven (be)staan en worden onderhouden totdat ze afgeschreven zijn. Op basis van de afspraken met de 'Plaatselijk belangen worden ze op dat moment opgeruimd, of wanneer ze tot de "blijvers" behoren, vervangen. Het kan dus zijn dat het uiteindelijk overblijvende aantal niet 30 is maar meer of minder. De inschatting is dat het opruimen van eerste locaties over 5 jaar aan de orde is. De onderhoudskosten blijven voorsnag dus gelijk. Door nu niet meer te 'reserveren' voor de speelterreinen die op termijn worden verwijderd, kan structureel € 20.000 worden bespaard.

MOA

In de meerjarenbegroting is een bezuiniging ingeboekt vanaf 2018 op het openbaar groen door het invoeren van de MOA. De verwachting is dat de MOA het onderhoud aan het openbaar groen goedkoper kan uitvoeren dan Caparis waarbij dezelfde kwaliteit wordt geleverd. Voorgesteld wordt om deze bezuiniging al een jaar eerder, per 2017, te laten ingaan.

Het op een adequate manier ontdoen van afvalwater en het beperken van wateroverlast

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

In het coalitieakkoord zijn geen specifieke doelen ten aanzien van dit maatschappelijk effect opgenomen.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nul-meting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Het op een adequate manier ontdoen van afval- en regenwater en het beperken van wateroverlast	Afgekoppeld verhard- en dakoppervlak/jaar (totaal)	2011 (10.000 m2)	23.000	25.000	25.000	25.000

Ontwikkelingen/voortgang

De taken en verplichtingen die de gemeente heeft op het gebied van riolering, zijn van oudsher vastgelegd in de Wet milieubeheer. Daarnaast is per 1 januari 2008 de Wet Gemeentelijke watertaken van kracht. Binnen deze kaders zijn beperkte beleidskeuzes mogelijk. Deze zijn door de raad vastgesteld in het verbreed Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) 2010-2014. Het GRP richt zich, naast het operationeel beheer, op de invulling van de nieuwe watertaken en het voorkomen van wateroverlast. Het nieuwe GRP 2016-2020 is besproken met de fractiespecialisten in het voorjaar van 2016. De planning is dat het nieuwe GRP na de zomer van dit jaar aan de gemeenteraad zal worden aangeboden ter besluitvorming. Na vaststelling door de gemeenteraad zullen de financiële aanpassingen worden doorgevoerd in de begroting.

Daarnaast speelt in de waterketen de discussie over 'minder meerkosten'. De Friese gemeenten, Wetterskip Fryslân, Vitens en provincie Fryslân hebben de gezamenlijke ambitie onderschreven om in gezamenlijkheid de kosten in de waterketen voor de inwoners van Fryslân te beperken. Let wel: het gaat hier dus niet om een bezuiniging maar een beperking van de stijging van de kosten en de daaraan gekoppelde rioolheffing. Hiervoor hebben de portefeuillehouders Water in 2010 een handtekening onder het Fries Bestuursakkoord Waterketen (FBWK) gezet. Sindsdien is de opgave nader uitgewerkt tot een potentieel van 'minder meerkosten' dat oploopt tot €12 miljoen per jaar voor alle waterketenpartijen in Friesland gezamenlijk, te realiseren vanaf 2020. De portefeuillehouders Water hebben afgesproken om zich hier met een inspanningsverplichting aan te committeren.

Wetterskip Fryslân, de Friese gemeenten, Vitens en provincie Fryslân hebben besloten een vervolg te geven aan het Fries Bestuursakkoord Water Keten 2010-2015. Op dit moment wordt gewerkt aan het Fries Bestuursakkoord Waterketen 2016-2020. Het bestuursakkoord is, op het moment van schrijven, nog niet ondertekend door de gemeenten. Hieronder zijn de hoofdlijnen van het akkoord opgenomen. In het nieuwe akkoord wordt de lijn uit het FBWK 2010-2015 verder uitgewerkt. De komende jaren wordt ingezet op kosteneffectief beheer, het verbeteren van de kwaliteit van beheer en het verminderen van de personele kwetsbaarheid (de drie K's uit het landelijke Bestuursakkoord Waterketen). Hiervoor zijn de volgende doelen vastgesteld:

- Kosten: aandacht voor kostenbesparing door samenwerking. Er wordt gestreefd naar het maximaal besparingspotentieel in de Friese waterketen (18 miljoen euro op basis van het Fries Feitenonderzoek 2011)
- Kwaliteit: professionaliteit van het beheer verder verbeteren door het inzicht in het functioneren van het systeem te vergroten, het afwegen van risico's bij beheer- en investeringsbeslissingen en het beheersen van de financiële aspecten van het beheer
- Kwetsbaarheid: door meer en intensiever samen te werken wordt de kwetsbaarheid minder. Het gaat om samenwerking tussen organisaties op vergelijkbare processen
- Toekomst: uiterlijk 2020 is klimaatbestendig en waterrobuust inrichten onderdeel van het beleid en handelen

Nieuw beleid/uitzettingen

Het nieuwe GRP 2016-2020 is inmiddels besproken met de fractiespecialisten in het voorjaar van 2016. De planning is dat het nieuwe GRP na de zomer van dit jaar aan de gemeenteraad zal worden aangeboden ter besluitvorming. Na vaststelling door de gemeenteraad zullen de financiële aanpassingen worden doorgevoerd in de begroting.

Een duurzame en efficiënte inzameling en verwerking van afval en het bestrijden van zwerfafval

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Het bestrijden van zwerfafval
- In het coalitieakkoord zijn verder geen concrete punten op het gebied van inzameling en verwerking van afval genoemd. Wel is ervoor gekozen het brengen van afval naar de milieustraat gratis te maken.

Overige aandachtspunten:

- Voldoen aan de Rijksdoelstellingen programma "Van Afval Naar Grondstof" (VANG)

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Zorg voor een goed milieu en het verminderen van de hoeveelheid zwerfafval. Bewoners bewust maken van hun eigen invloed hierop. Het maken van een projectplan voor de inzet van de beschikbare rijksmiddelen.	Aantal activiteiten die bijdragen aan het realiseren van de doelen (vermindering hoeveelheid en bewustwording).	Aantal activiteiten 2014: 3 (himmelwike, maatschappelijke stage, dorpsschoonmaakactie)	6	6	6	6
	Van de aanwezige scholen in Achtkarspelen doet 80% mee aan een of meerdere activiteiten.		80%	80%	80%	80%
Er moet nu betaald worden voor het brengen van afval op de milieustraat. Onderzoeken van de (financiële en milieutechnische) consequenties wanneer dit gratis zou zijn. <i>Dit is inmiddels ingevoerd.</i>	Sorteeranalyses van (rest)afval	Analyses afgelopen jaren	Idem	Idem	Idem	Idem
	Hoeveelheid en fracties van de verschillende afvalstromen op milieustraat	Aantal aparte fracties 2014	>201 4	>201 4	>201 4	>201 4
	Afname hoeveelheid afval in huiscontainers	Hoeveelheid 2014	<201 4	<201 4	<201 4	<201 4

Ontwikkelingen/voortgang

VANG (Van Afval naar Grondstof) - doelstellingen

Voor de bestrijding van zwerfafval en het inzetten van de beschikbare rijksmiddelen is een plan van aanpak opgesteld. Zwerfafval wordt opgeruimd met de inzet van Plaatselijke Belangen en Raderwerk. De meeste dorpen in Achtkarspelen doen inmiddels mee of hebben plannen om dit op korte termijn te doen.

Landelijk zijn er doelstelling op afvalgebied; de VANG-doelstellingen (Van Afval Naar Grondstof). Het doel is om in 2020 een scheidingspercentage van 75% te halen én nog slechts 100 kilogram restafval per persoon per jaar. Een ambitieuze doelstelling waarvoor landelijk, maar ook in onze gemeente, nog een flinke stap gezet moet worden. Het promoten van het scheiden van afval (ofwel de grondstoffen eruit halen) is daarin een belangrijk onderdeel. Er loopt, samen met anderen gemeenten en Omrin, een grote campagne om hier bij de burgers aandacht voor te vragen en bewust van te worden.

Gratis brengen van afval naar de milieustraat

Vanaf 2015 hoeft er niet meer apart betaald te worden voor het brengen van afval naar de milieustraat. Dit heeft geresulteerd in een grote toename van het aantal bezoekers en de hoeveelheid afval op de milieustraat. In 2015 is een afname van afval in de huiscontainers geconstateerd. In hoeverre dit effect ook in 2016 optreedt/blijft zal moeten blijken.

Nieuw beleid/uitzettingen

Voor het realiseren van de VANG-doelstellingen kunnen aanpassingen in het huidige beleid nodig zijn. Door de toename van de hoeveelheid afval én het bijdragen aan een beter afvalscheiding kunnen bijvoorbeeld op de milieustraat meer fracties apart worden gehouden. Dit kan naar waarschijnlijkheid kostenneutraal.

Besparingen

Minder vaak GFT inzamelen in de winter

Het aanbod van GFT is in de wintermaanden kleiner dan in de zomer. Door in de GFT luwe maanden (december, januari, februari) 1 keer per maand in te zamelen kan een besparing van € 9.000 gerealiseerd worden op de inzamelkosten.

Risico's

Door de frequentie van het inzamelen van GFT in de wintermaanden te verlagen bestaat het risico dat de hoeveelheid GFT-afval in het restafval toeneemt. Dit leidt tot een toename van de verwerkingskosten voor restafval. De verwachting is echter dat dit niet opweegt tegen de vermeden inzamelkosten.

Wat gaat het kosten?

In het schema hieronder is per thema aangegeven wat het kost en wat de door de raad beïnvloedbare kosten zijn.

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting					
	2015	2016	2017	Waarvan beïnvloed baar	2018	2019	2020
Een duurzame, schone en veilige leefomgeving	4.704 N	4.748 N	4.367 N	2.612 N	4.262 N	4.373 N	4.373 N
Betaalbaar houden openbaar groen	1.564 N	1.553 N	1.512 N	811 N	1.423 N	1.431 N	1.431 N
Ontdoen afvalwater en beperken wateroverlast	1.931 N	2.140 N	2.264 N	781 N	2.395 N	2.567 N	2.567 N
Inzameling en verwerking van afval	2.951 N	2.824 N	2.830 N	2.779 N	2.837 N	2.826 N	2.826 N
Gebouwenonderhoud	648 N	606 N	605 N	590 N	532 N	531 N	531 N
Uitvoeringskosten	0	40 N	40 N	0	40 N	40 N	40 N
Totaal Lasten	11.798 N	11.910 N	11.618 N	7.573 N	11.489 N	11.770 N	11.770 N
Een duurzame, schone en veilige leefomgeving	243 V	55 V	55 V	9 V	55 V	55 V	55 V
Betaalbaar houden openbaar groen	27 V	6 V	6 V	6 V	6 V	6 V	6 V
Ontdoen afvalwater en beperken wateroverlast	2.446 V	2.559 V	2.618 V	2.618 V	2.677 V	2.737 V	2.737 V
Inzameling en verwerking van afval	3.620 V	3.488 V	3.497 V	3.477 V	3.506 V	3.514 V	3.514 V
Gebouwenonderhoud	48 V	37 V	37 V	37 V	37 V	37 V	37 V
Uitvoeringskosten	0	1 V	1 V	0	1 V	1 V	1 V
Totaal Baten	6.385 V	6.147 V	6.215 V	6.147 V	6.283 V	6.351 V	6.351 V
Saldo voor resultaatbestemming	5.413 N	5.763 N	5.403 N	1.426 N	5.206 N	5.419 N	5.419 N
Betaalbaar houden openbaar groen	45 N	45 N	45 N	45 N	45 N	45 N	45 N
Totaal Lasten (reservemutaties)	45 N	45 N	45 N	45 N	45 N	45 N	45 N
Een duurzame schone en veilige leefomgeving	180 V	0	0	0	0	0	0
Betaalbaar houden openbaar groen	29 V	40 V	22 V	22 V	35 V	36 V	36 V
Totaal Baten (reservemutaties)	210 V	40 V	22 V	22 V	35 V	36 V	36 V
Saldo na resultaatbestemming	5.249 N	5.767 N	5.426 N	1.449 N	5.215 N	5.428 N	5.428 N

Financiële gevolgen uitzettingen/besparingen

Incidenteel	Dekking incident eel	Financieel gevolg (x € 1.000)			
		2017	2018	2019	2020
Groengordel Lutkepost – niet of beperkter aanleggen		PM	PM	PM	PM
Totaal		0	0	0	0

Structureel	Investeringsbedrag	Inv. Jaar	Financieel gevolg (x € 1.000)			
			2017	2018	2019	2020
Lagere brandstofkosten			8 V	8 V	8 V	8 V
Duurzaam Veilig – tweejaarlijks				15 N		15 N
Speelterrinen – visuele inspectie			8 N	8 N	8 N	8 N
Legen Groencontainers – minder vaak			9 V	9 V	9 V	9 V
Afbouw aantal speelterrinen			20 V	20 V	20 V	20 V
Afschrijvingsvoordeel op uitstel investeringen			60 V	19 V	42 V	0
Deels een jaar naar voren halen van besparing op onderhoud gemeentelijke gebouwen			18 V			
MOA – een jaar eerder			40 V			
Totaal			147 V	33 V	71 V	14 V

Programma 6 – Ontwikkeling

Portefeuillehouder: M. van der Veen

Hoewel de economie landelijk aantrekt is dit lang niet overal in dezelfde mate merkbaar in onze gemeente. Inzet is om deze (beperkte) groei te faciliteren met in het achterhoofd dat de echte uitdaging voortvloeit uit de huidige en toekomstige samenstelling van onze bevolking.

De voorspelde daling van zowel het inwoneraantal als het aantal huishoudens in combinatie met de sterk veranderende samenstelling van de bevolking (vergrijzing, ontgroening, krimpende omvang beroepsbevolking) plaatst de gemeente voor nieuwe uitdagingen en vraagt meer dan in het verleden om samenwerking tussen overheden, maatschappelijke organisaties als corporaties en zorginstellingen, het bedrijfsleven en onze inwoners. Onderstaande bevolkingspiramides illustreren deze verandering.

De toewijzing van de krimpstatus aan de regio biedt kansen om de opgaven op bijvoorbeeld het gebied van onderwijs, zorg, wonen en onderwijs op te pakken. De krimpstatus betekent dat de regio mag rekenen op sterkere ondersteuning van het Rijk in de vorm van menskracht, middelen en instrumenten.

Binnen het programma Ontwikkeling blijft de uitdaging om de gemeente als aantrekkelijk woon- werk en recreatiegebied te versterken. Deze ambitie blijft niet beperkt tot de gemeentegrens. In bijeenkomsten en overleggen met bestuurders, ondernemers, maatschappelijke partners en de inwoners in de regio is de agenda ANNO II opgesteld. De ambitie van de streekagenda sluit goed aan bij de gemeentelijke ambities.

Wurkje om de takomst treast te wêzen

- Werken: versterking van de economische positie van de gemeente Achtkarspelen en daarmee behoud en waar mogelijk groei van de werkgelegenheid bevorderen
- Recreatie en toerisme: versterking van de recreatieve en toeristische sector
- Vergunningverlening: Kansen en ontwikkelingsmogelijkheden voor burger en bedrijf worden via efficiënt georganiseerde vergunningprocedures mogelijk gemaakt
- Wonen: een toereikend, duurzaam, kwalitatief goed en op de behoefte afgestemd woningaanbod
- Ruimtelijk Beleid - het beleid is uitnodigend en biedt ruimte voor ontwikkeling.

- Duurzame ontwikkeling: zorg dragen voor een veilige, leefbare en duurzame samenleving
- Kruidhof: Een aantrekkelijke en toekomstbestendige Kruidhof

Werken

De inspanningen staan in het teken van de versterking van de economische positie van de gemeente Achtkarspelen en daarmee behoud en waar mogelijk groei van de werkgelegenheid.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Verdere ontwikkeling bestaande bedrijventerreinen richting A7
- Gebiedsontwikkeling Skûlenboarch-Westkern door een ontsluitingsweg Drogeham-Skûlenboarch
- Realisering natte bedrijventerrein Skûlenboarch
- Bestaande werkgelegenheid behouden en versterken
- De werkgelegenheid in Achtkarspelen vergroten
- Hoogwaardige en innovatieve werkgelegenheid in de regio vergroten
- Het blijven bieden van een goed vestigingsklimaat voor ondernemers
- Aantal zelfstandige ondernemers vergroten
- Bij aanbesteding van werken zoveel mogelijk (meervoudig) of onderhands aanbesteden aan lokale ondernemers
- Achtkarspelen stimuleert en faciliteert de ontwikkeling van innovatieve broedplaatsenlocaties
- Aanleg van een glasvezelnetwerk

Doel	Indicator(en) (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Bestaande werkgelegenheid behouden en versterken	Verhouding banen t.o.v. inwoners	24,58% (2014)	Blijft stabiel	Blijft stabiel	Blijft stabiel	
Het blijven bieden van een goed vestigingsklimaat voor ondernemers	Cijfer tevredenheid ondernemers (cf. Ranking verkiezing ondernemer-vriendelijkste gemeente Noord-Nederland)	9 ^e plek (2013)	Top 10 positie	Top 10 positie	Top 10 positie	

Ontwikkelingen/voortgang

ANNO II

De Agenda Netwerk Noordoost (ANNO) vormt de basis voor de (sociaal-)economische projecten en activiteiten. In 2016 wordt verder gewerkt aan de projecten die voor de regio en onze gemeente van belang zijn. Binnen dit programma gaat het voor Achtkarspelen vooral om:

- glasvezel
- verdere planontwikkeling Buitenpost (Kruidhof, stationszone, centrumontwikkeling)

Met ANNO 2, in welk kader de regionale en gemeentelijke ambities voor de periode van 2016-2020 vorm krijgen, is in 2016 gestart met een groot aantal opgaven. In 2017 en de jaren daaropvolgend zullen steeds meer resultaten zichtbaar zijn.

Bedrijventerreinen – Surhuisterveen richting A7 en Skûlenboarch

In 2016 zal er een nieuw regionaal bedrijventerreinen convenant opgesteld moeten worden. De provincie heeft nieuwe onderzoek laten doen waaruit nieuwe cijfers komen voor de vraag naar bedrijventerreinen.

Op basis van deze nieuwe voorspellingen over de vraag naar bedrijventerrein worden de hoeveelheid benodigde bedrijventerrein vastgesteld. Daarna zal blijken of er nog ruimte is voor nieuwe ontwikkelingen. Achtkarspelen is een gemeente met relatief veel beschikbaar bedrijventerrein op plekken waar minder vraag is. Uit het convenant moet ook blijken of er nog ruimte is voor de ontwikkeling van bedrijventerrein in Surhuisterveen.

De gemeente en de regio NOF willen de mogelijkheid van een uitbreiding van het natte industrieterrein De Westkern openhouden. In Fryslân zijn er bijna geen mogelijkheden voor de ontwikkelingen van nat industrieterrein aan een vaarwater als het PM-kanaal. In het voorjaar van 2017 zal er op basis van een onderzoek naar de vraag naar nat industrieterrein een beslissing over genomen worden.

Werkgelegenheid

Om groei van de werkgelegenheid te realiseren en de werkloosheid terug te dringen is een actieve samenwerking tussen arbeidsmarkt, onderwijs en overheid noodzakelijk. Een project als Bouwen aan Ambitie waar onderwijsinstellingen en ondernemers in Achtkarspelen betrokken worden bij concrete projecten is een goed voorbeeld van een integrale aanpak (zie progr. 2). Daarnaast wordt er ieder jaar een kennisbijeenkomst georganiseerd waarbij onderwijs, bedrijfsleven en overheid vertegenwoordigd zijn.

Voor de groei van het bestaand bedrijfsleven streeft de gemeente na dat het exporterend vermogen van het bedrijfsleven vergroot wordt. Hiervoor wordt ook in 2016 aansluiting gezocht bij de uitgangspunten en projecten van de Kamer van Koophandel, de provincie Fryslân en het Kennis en Innovatiehuis Noordoost Fryslân.

Stimuleren ondernemerschap

Zelfstandig ondernemerschap levert een belangrijke bijdrage aan de groei, werkgelegenheid en innovatiekracht van Achtkarspelen. In de eerste plaats is er een direct werkgelegenheidseffect. Ten tweede is de ontwikkeling van het aantal starters belangrijk voor de werkgelegenheidsontwikkeling en de prestaties van bestaande bedrijven. Om zelfstandig ondernemerschap te stimuleren worden er ook in 2017 startersavonden in de regio georganiseerd.

Het vormen van netwerken is van groot belang voor een sterke lokale economie. Wij willen bestaande netwerken van de gemeentelijke ondernemersverenigingen dan ook faciliteren en initiatieven voor nieuwe netwerken ondersteunen. Ook regionaal pakken we dit op in samenwerking met de andere gemeenten en de ONOF. Regionaal blijven we het ondernemersblad uitgeven om informatie te verstrekken, verbindingen te maken en de regionale samenwerking vorm te geven.

Innovatie

In 2016 is er de verbreding van het Kennis en Innovatiehuis Noordoost Fryslân van Achtkarspelen naar de hele regio Noordoost Fryslân tot stand gekomen. De gemeente ziet voor het Innovatiehuis een centrale rol in de regionale samenwerking met de Kenniswerkplaats, NOFcom, de ONOF, de Dwaande ambassadeurs en andere initiatieven vanuit Noordoost die er op zijn gericht om de economie van Noordoost Fryslân te versterken.

Samen met het Innovatiehuis stimuleert de gemeente innovatie door goede voorlichting (in samenwerking met SNN) te geven over subsidies voor innovatie en neemt ze een bemiddelende rol op als het gaat om stagiaires en trainees. Het Kennis en Innovatiehuis heeft tot doel om twee innovatieclusters op te zetten, één in de bouw en één in de metaal. Verder verzorgt het Kennis en Innovatiehuis samen met kennisinstellingen en experts kennissessies voor ondernemers. Ook is er een samenwerking met de Kenniswerkplaats tot stand gekomen.

Duurzame bedrijfsvoering bij bedrijven wordt gestimuleerd met aandacht voor People, Planet en Profit (ook wel: de drie P's). Het duurzaamheidsbeleid in de regio is de

afgelopen jaren vormgegeven in het Koplopertraject. In 2017 zal in samenwerking met de provincie gekeken worden of dit project een vervolg kan krijgen.

Glasvezel

Het project glasvezel heeft in 2016 een nieuwe wending gekregen doordat de provincie Fryslân haar uitgangspunten heeft heroverwogen. Niet meer van onderop de komst van glasvezel stimuleren maar van bovenaf. Er wordt nu gewerkt aan een provincie breed initiatief. Dit is vergelijkbaar met het traject in Achtkarspelen. Vandaar dat de gemeente zich wil gaan aansluiten bij het provinciale initiatief en zijn de werkzaamheden voor een solitaire oplossing voorlopig stopgezet.

Ontwikkeling visie centrum Surhuisterveen

In 2016 is met de stichting Infra2000, waarin H&I en PB zijn vertegenwoordigd, een projectgroep opgericht. De projectgroep gaat op basis van de bestaande documenten een nieuwe opdracht formuleren voor een visieontwikkeling voor de toekomst van het centrum van Surhuisterveen. In het najaar van 2016 zal duidelijk zijn hoe de vervolgstappen er uit zien.

Nieuw beleid/uitzettingen

Detailhandel

In regionaal verband is er onderzoek gedaan naar de stand van zaken m.b.t. de detailhandel en worden er zo mogelijk in regionaal verband afspraken gemaakt omtrent deze detailhandel. Dit regionale document bevestigt de problemen die momenteel spelen binnen de sector en moet vertaald worden in lokaal beleid en een concreet actieprogramma. Daarnaast zal de provincie faciliteren in een koopstromenonderzoek waarbij van de gemeente een bijdrage gevraagd wordt. Om dit verder vorm te geven is in 2017 een bedrag van € 20.000 nodig voor de ontwikkeling van een lokale aanpak.

Besparingen

Binnen het thema werken is een besparing van € 5000.- structureel haalbaar. Dit wordt mogelijk geacht omdat het Kennis en Innovatiehuis projecten gaat doen op de gebieden Innovatie en Export, waardoor de gemeente hier minder actief op hoeft te zijn.

Recreatie en toerisme

De activiteiten binnen het thema zijn gericht op de versterking van de recreatieve en toeristische sector. Zowel in onze gemeente als in de regio.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- De wandel- en fietsmogelijkheden worden uitgebreid, zoveel mogelijk door oude kerk-, fiets- en trekpaden weer op te knappen, in afstemming met andere gemeenten
- Plan Doorvaart Achtkarspelen stimuleren
- Verblijfsrecreatie bevorderen
- Cultuurtoerisme stimuleren
- Bezoekersaantallen van de Kruidhof/IJstijdenmuseum/Themapark De Spitkeet verhogen
- Bekendheid en klantgerichtheid van het toerisme verbeteren

Doel	Indicator(en) (inclusief bron)	Nul-meting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Actueel fietspadenplan	Aantal aangelegde fietspaden		1	1	1	
Een onderzoek om tot een definitieve beoordeling van de haalbaarheid van het Vaarplan Achtkarspelen te komen.	Uitgewerkt onderzoek					

Ontwikkelingen/voortgang

De koers is het voortzetten van het geformuleerde beleid. Nadruk ligt daarbij op de aanscherping van kwaliteit, innovatie en aansluiten bij de behoeftes van bewoners en bezoekers.

Doorvaart Achtkarspelen

Op 24 september 2015 heeft de gemeenteraad aan de hand van een stappenplan ingestemd met de beschikbaarstelling van een bedrag van € 15.000 uit de reserve OFA om de plannen rondom de vaarweg De Leijen-Surhuisterveen nader uit te werken. Deze middelen zijn in eerste instantie gelabeld voor het maken van een promotiefilm en promotiemateriaal. De eerste stap van dit plan zou naar onze mening breder moeten worden opgepakt in de vorm van een gebiedsontwikkelingsvisie, waarin naast het watertoerisme bijvoorbeeld ook onderdelen als natuurontwikkeling, waterberging en luxe bouwkvavels aan het water mogelijke thema's zijn. De vraagstelling van de raad vraagt dus eigenlijk om eerst een bredere gebiedsontwikkelingsvisie op te stellen, als basis voor de beoordeling van de haalbaarheid van de plannen.

Zonder visie is het naar onze mening niet mogelijk om de genoemde promotiefilm te vervaardigen. Zonder visie is daarnaast een lobbytraject zinloos. Het geactualiseerde voorstel is dan ook om eerst van start te gaan met de opstelling van een brede gebiedsontwikkelingsvisie en aan de hand van de resultaten daarvan het vervolg te bepalen. Dus in feite een go - no go beslissing na afronding van dit traject. Een voorlopige tracéstudie behelst twee alternatieven. De eerste variant belooft het grondgebied van Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen en de tweede variant dat van Smallingerland en Achtkarspelen. Het tracé via Tytsjerksteradiel lijkt op het eerste gezicht het aantrekkelijkst en het best realiseerbaar, ook in financieel opzicht. Wij willen dan ook met het college van Tytsjerksteradiel in overleg treden over de opstelling van de genoemde integrale, brede ontwikkelingsvisie met betrekking tot de vaarroute De Leijen-Surhuisterveen. Wij stellen voor om de reeds beschikbaar gestelde middelen (€ 15.000 uit het OFA) in te zetten voor de opstelling van de genoemde gebiedsontwikkelingsvisie. Indien Tytsjerksteradiel ook een gelijk bedrag beschikbaar stelt, is er voldoende budget voor de ontwikkeling van een stevige en onderbouwde visie, met betrokkenheid van een extern bureau en een landschapsarchitect.

Verblijfsrecreatie

Beleidsmatig ruimte bieden aan het vestigen van nieuwe recreatieve verblijfsmogelijkheden en aan verdere ontwikkeling van bestaande verblijfsaccommodaties.

Cultuurtoerisme

In 2016 worden de plannen om de Tjoele Tsjerke door middel van Augmented Reality (toegevoegde realiteit) weer zichtbaar te maken nader uitgewerkt. Hierover zijn twee bedrijven benaderd om een beeld te krijgen van de kosten zodat er in 2016 een voorstel aan de raad kan worden aangeboden inclusief financiële onderbouwing.

Daarnaast zal er beleid voor natuur- en cultuurtoerisme worden ontwikkeld. Dit zal in een hoofdstuk van de nieuwe beleidsnota recreatie en toerisme en/of cultuurnota worden opgenomen.

Bezoekersaantallen Kruidhof/IJstijdenmuseum en Themapark de Spitkeet verhogen

De plannen rondom de Kruidhof/IJstijdenmuseum (zie thema De Kruidhof) zullen een positieve invloed hebben op de bezoekersaantallen. Wat betreft Themapark de Spitkeet heeft de gemeente geen mogelijkheden om de bezoekersaantallen rechtstreeks te beïnvloeden. We kunnen helpen door het scheppen van gunstige randvoorwaarden. Ook ligt hier een rol voor de Stichting regiomarketing en toerisme (RMT).

Bekendheid en klantgerichtheid van het toerisme verbeteren

De Stichting regiomarketing en toerisme (RMT) - die vanuit het bedrijfsleven wordt (aan)gestuurd - heeft tot doel de regio en de individuele gemeenten in brede zin op de kaart te zetten. Zaak is om de keten ondernemers - RMT - merk Fryslân te intensiveren/versterken om daarmee de vindbaarheid van de regio verhogen.

Beleidsnota

In onze gemeente liggen nog de nodige kansen en uitdagingen om de sector verder te ontwikkelen. Met betrekking tot de waterrecreatie is in 2013 een strategische visie opgeteld. De vervolgstap is het opstellen van een totaalvisie op het gebied van recreatie en toerisme voor Noordoost Fryslân. In regioverband, in samenwerking met de ondernemers, wordt deze visie opgesteld. Eind 2016 / begin 2017 wordt hier een aanvang mee gemaakt

Besparingen

Uitbreiden wandel- en fietsmogelijkheden

Fietsen is de meest populaire activiteit onder toeristen. Ambitie is om de wandel- en fietsmogelijkheden uit te breiden, zoveel mogelijk door oude kerk-, fiets- en trekpaden weer op te knappen. De komende jaren zullen enkele belangrijke aansluitingen worden gerealiseerd. De inschatting is dat deze investeringen lager zijn dan het bedrag dat op basis van het coalitieprogramma beschikbaar is gesteld. Besparing € 6000, -

Vergunningverlening

Door de gewijzigde wet- en regelgeving op landelijk niveau is voor steeds minder zaken een vergunning van de gemeente vereist en zijn procedures vereenvoudigd. Voor burgers is het moeilijk te bepalen waar wel of geen vergunning voor is vereist. Hierin heeft de gemeente een belangrijk adviesrol. Daar waar wel een vergunning is vereist is het zaak om de kansen en ontwikkelingsmogelijkheden voor burger en bedrijf via efficiënt georganiseerde vergunningprocedures mogelijk te maken.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Betrouwbare en korte vergunningprocedures.
- Doelmatige handhaving vergunningsvoorschriften, waarbij in de eerste plaats wordt gekeken naar de bedoeling van de wetten in plaats van de formele toepassing
- Een milieubeleidsplan en -werkplan dat praktisch is, breed gedragen en gericht op het milieurendement
- Verpaupering actief tegengaan

Overige aandachtspunten:

Een nieuwe welstandsnota geeft vorm aan de wensen t.a.v. de welstandstoets.

Doel	Indicator(en) (inclusief bron)	Nul-meting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Nieuw welstandsbeleid	Onderdeel discussie Omgevingsvisie					

Ontwikkelingen/voortgang

Vergunningverlening

Vergunningprocedures worden zo ingericht dat de kansen en ontwikkelingsmogelijkheden voor burger en bedrijf efficiënt worden georganiseerd. Door het verstrekken van vergunningen en het toetsen van meldingen, staat de gemeente activiteiten toe die goedkeuring van het college behoeven. Dit vindt doorgaans plaats onder voorschriften omdat die handelingen anders negatief van invloed kunnen zijn op bijvoorbeeld de veiligheid, de kwaliteit van de bebouwde omgeving of het milieu. Met de vorming van een gezamenlijk team vergunningen van de gemeenten Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen worden in 2016 de vergunningprocedures tegen het licht gehouden om te komen tot een efficiënt werkproces. In 2017 zal dit verder geïmplementeerd en verfijnd worden, waarbij een gezamenlijke ICT ondersteuning voor verdere efficiency kan zorgen. Daarbij wordt rekening gehouden met de nieuwe wet en regelgeving zoals de Wet Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) en de Omgevingswet en de daarbij behorende Amvb's die in de komende jaren in werking zullen treden.

Toezicht en handhaving

Het jaarlijks toezicht en handavingsprogramma vormt de basis voor de uitvoering van het toezicht op naleving van regels, behandeling meldingen leefomgeving (klachten fysieke omgeving) en handhaving tegen overtredingen (indien nodig).

Wet en Amvb Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH)

De Amvb VTH stelt voorwaarden aan de kwaliteit van uitvoering. Er moet een onderzoek (nulmeting) worden uitgevoerd over op welke punten wel en vooral niet wordt voldaan. Dit wordt provinciebreed opgepakt. Onderdeel is het opstellen van EVP's (ervaringsprofiel) voor een deel van de medewerkers. Om aan de kwaliteitscriteria te kunnen voldoen moet een opleidingstraject door medewerkers worden gevolgd. Daarnaast moet een plan worden opgesteld voor procescriteria Vergunningverlening (Toezicht en Handhaving voldoet al op dit punt). De met de inwerkingtreding en consequenties van deze wet gemoeide kosten worden in totaal geraamd voor 2017 op € 30.000 50/50 te verdelen over TD en 8K.

De Amvb VTH treedt 2016 in werking. Deze Amvb regelt welke WABO taken de gemeenten uitvoeren en welke moeten worden ondergebracht bij de Regionale Uitvoerings Dienst FUMO. De definitieve tekst van de Amvb is nog niet bekend. Voor de kosten is een inschatting gemaakt van € 34.000 op basis van de in beeld gebrachte werkverdeling.

Welstandbeleid / milieubeleidsplan

Een discussie over nieuw welstandbeleid kan niet los worden gezien van de ambitie die de gemeente heeft met de nieuwe omgevingswet en de gemeentelijk omgevingsvisie. Hier komen alle aspecten van de fysieke leefomgeving bij elkaar. Zie onder ruimtelijke beleid.

Nieuw beleid/uitzettingen

Leges omgevingsvergunningen

De inkomsten bouwleges worden naar beneden bijgesteld. Door de crisis van een aantal jaar geleden en veranderende wetgeving waardoor steeds meer vergunningsvrij gebouwd mag worden, zijn de legesopbrengsten fors gedaald. Hoewel er wel sprake is van enig economisch herstel zal dit maar beperkt effect hebben op de legesinkomsten en zijn opbrengsten zoals in het verleden niet langer aan de orde. Ook zien we een op termijn

dalende behoefte aan extra woningen. De opbrengsten worden met ingang van 2017 naar een meer realistisch niveau bijgesteld.

Besparingen

Kostendekkenheid leges

Naast het naar beneden bijstellen van de verwachte legesopbrengsten, wordt aan de inkomstenkant nagestreefd om de leges meer kostendekkend te laten zijn, waarmee een toename wordt verwacht van € 18.000.

Bestrijding verpaupering

Bestrijding van verpaupering in de gemeente wordt onderdeel van het reguliere werkprogramma. Hiermee is een besparing van € 12.000 mogelijk.

Wonen

Binnen het thema wonen wordt ingezet op een toereikend, duurzaam, kwalitatief goed en op de behoefte afgestemd woningaanbod. Om deze ambities te behalen zal nadrukkelijk de samenwerking worden gezocht met lokale woningcorporaties en zorginstellingen. Het maken van prestatieafspraken met corporaties en een actieve opstelling in het krimp dossier zijn daarbij essentieel.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Voldoende aanbod starters-, senioren- en zorgwoningen in ieder dorp
- Minimale wachtlijst reële woningzoekenden
- Het opknappen van verouderde woningen en buurten
- Bevorderen duurzame bouw
- Inbreidingsplannen per dorp realiseren

Overige aandachtspunten:

- Visie op Wonen en zorg
- Invoering nieuwe Woningwet

Doel	Indicatoren (inclusief bron)	Nul-meting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Visie Wonen en zorg						
Prestatieafspraken op basis van nieuwe Woningwet	Prestatieafspraken met corporaties	geen	wel	wel	wel	wel
Minimale wachtlijst urgente woningzoekenden	Aantal (urgente) woningzoekenden	Analyse in 2015/2016	Daling 5%	Daling 5%	Daling 5%	

Ontwikkelingen/voortgang

Wonen en zorg

De demografische trends en de ontwikkelingen in het zorgdomein stellen andere eisen aan de woningvoorraad. In 2016 wordt een visie op gebied van wonen en zorg opgesteld. Hierin is de opgave in kaart gebracht en wordt duidelijk welke rol de gemeente in welke situatie inneemt. In 2017 starten we met het uitvoeren van deze visie.

Prestatieafspraken

In 2016 maken we, in de lijn van de woningwet, prestatieafspraken met woningcorporaties voor 2017. De afspraken gaan over betaalbaarheid, beschikbaarheid, kwaliteit en duurzaamheid van de sociale woningvoorraad. In 2017 brengen we deze

afspraken tot uitvoering. Deze afspraken monitoren we gedurende het jaar en op basis daarvan maken we afspraken voor 2018.

Regionale opgave

In regionaal verband (ANNO II) worden de opgaven in de particuliere woningvoorraad in 2016 nader geanalyseerd en komen we tot een aanpak om ook deze voorraad toekomstbestendig te maken. In 2017 starten we met de uitvoering van deze aanpak.

Wachtlijst (urgente) woningzoekenden

We zien dat het aantal reguliere woningzoekenden sinds 2012 licht afneemt. Woningcorporaties slagen er in toenemende mate in urgente woningzoekenden te huisvesten. Zo is eind 2015 de achterstand in de taakstelling huisvesting vergunninghouders weggewerkt en is de huisvesting momenteel in lijn met de taakstelling. Bij de te maken prestatieafspraken zal dit aspect worden betrokken.

Nieuw beleid/uitzettingen

Herijking woningbouwprogramma

De voorspelde kwalitatieve en kwantitatieve verandering van de bevolking dient zijn weerslag te krijgen in het woningaanbod. Tegelijkertijd merken we dat de woningmarkt aantrekt. Ondanks dat het huidige woningbouwprogramma ruim voorziet in de woningbehoefte voor de komende jaren willen we nieuwe woningbouwprojecten die inspelen op een kwalitatieve behoefte een kans blijven geven. We werken daarom aan een geactualiseerd, meer dynamisch, programma.

Ruimtelijk beleid

De ambitie is een ruimtelijk beleid dat uitnodigend is en ruimte biedt voor ontwikkeling. De invoering van de Omgevingswet biedt meer dan de huidige ruimtelijke instrumenten de kans om deze ambities te realiseren.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Blijvend woongenot voor de inwoners
- Het actueel houden van alle bestemmingsplannen
- Vernieuwing en verbetering van het agrarisch bedrijfsleven faciliteren door middel van het bestemmingsplan buitengebied
- Uitbreiding van de intensieve veehouderij voorkomen
- Geen verruiming van de geurnormen voor de intensieve veehouderij
- Cumulatie (stapeling) overlast van de intensieve veehouderij beperken

Overige aandachtspunten:

- Voorbereiding op invoering Omgevingswet

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Beleid formuleren voor de intensieve veehouderij in onze gemeente	Beleidsnotitie	Gerealiseerd in 2016				
Actuele ruimtelijke kaders	Voldoen aan wettelijke eisen	100 %	100%	100%	100%	

Ontwikkelingen/voortgang

Omgevingswet

De Omgevingswet vervangt het huidige systeem van omgevingsrecht. Het is de bedoeling dat de wet in 2018 in werking treedt. In de Omgevingswet gaan tientallen

wetten en honderden algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen op het gebied van de fysieke leefomgeving op.

In 2016 is een ambtelijk projectteam gestart met de uitvoering van het Plan van aanpak Implementatie Omgevingswet. Het project Implementatie Omgevingswet is opgestart om te zorgen voor een goede voorbereiding en implementatie van de Omgevingswet.

De uitvoering van het plan van aanpak loopt door in 2017 en 2018.

Of de wet een succes wordt, staat of valt met de uitvoering van die wet. Met de Omgevingswet vraagt het Rijk om een andere werk- en denkwijze van overheden, burgers en bedrijven. Open, samenhangend, flexibel, uitnodigend en innovatief zijn daarbij de kernwoorden.

Welke ambitie heeft onze gemeente met de Omgevingswet? Gaan we de werkwijze helemaal vernieuwen of gaan we uit van de huidige werkwijze en beleidskaders? Hoe gaan we om met uitnodigingsplanologie? Om een antwoord te krijgen op deze en andere vragen is een raads werkgroep opgericht. Ook organiseren we een bijeenkomst op 22 september 2016. Dit is een brede bijeenkomst waarbij we vooral willen horen hoe onze inwoners, bedrijven en andere organisaties over dit soort vraagstukken nadenken.

Actuele bestemmingsplannen - beheersverordening

De gemeente is wettelijk verplicht om over actuele bestemmingsplannen te beschikken. Actualisering is een continu proces. In verband met de verwachte inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn de te actualiseren bestemmingsplan tot 2020 opgenomen in de Beheersverordening dorpen Achtkarspelen. Hierop is één uitzondering, het bestemmingsplan Surhuisterveen Vierhuisterweg. Voor dit plangebied is een nieuw bestemmingsplan opgesteld (bestemmingsplan Surhuisterveen Vierstromenland).

Zowel de Beheersverordening dorpen Achtkarspelen als het bestemmingsplan Surhuisterveen Vierstromenland zijn in de zomer van 2016 ter vaststelling aan de raad voorgelegd. Dit betekent een actuele planologische regeling voor het grondgebied van de gemeente Achtkarspelen tot 2020. Door deze keuze kan de komende jaren meer tijd en aandacht worden besteed aan de invoering van de Omgevingswet. Verder is per 2016 een structurele besparing van € 8.000 per jaar doorgevoerd.

Intensieve veehouderij

In het voorjaar van 2016 is hierover de politieke discussie gevoerd en de keuze gemaakt om eerst een standpunt in te nemen over een viertal lopende aanvragen. In het najaar van 2016 zal de discussie over gemeentelijk geurbeleid worden afgerond.

Lichtuitstoot

In 2015 is op provinciaal niveau een richtlijn ontwikkeld en met LTO Noord is een convenant gesloten. Nu de uitkomsten hiervan helder zijn wordt dit dossier weer opgepakt. Vaststelling zal in 2016 plaatsvinden.

Besparingen

Leges bestemmingsplannen

Jaarlijks wordt een aantal bestemmingsplannen opgesteld om een particulier voornemen mogelijk te maken. Dit kan variëren van de bouw van een woning tot een reconstructie van een provinciale weg. De huidige legesverordening maakt geen onderscheid tussen eenvoudige en meer complexe bestemmingsplannen. Door op basis van bouwkosten een onderscheid te maken tussen kleinere en grotere plannen kunnen deze werkzaamheden meer kostendekkend worden uitgevoerd. Een exacte uitwerking hiervan volgt, de geschatte meeropbrengst is € 5.000, -.

Duurzame ontwikkeling

In de duurzaamheidsnota 'Achtkarspelen Duorsum en Belutsen' staan 4 stevige ambities, gericht op initiatieven vanuit de samenleving. Daarmee geven we de boodschap dat

duurzaamheid bij je zelf begint. Duurzaam gedrag wordt beloond. Bijvoorbeeld door een lagere energierekening, maar ook een grotere leefbaarheid en sociale cohesie, met als hoger doel een leefbare wereld voor ons nageslacht.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Een toename van energie neutrale en -zuinige woningen realiseren
- In de top 10 van meest duurzame gemeenten van Fryslân

Overige aandachtspunten:

- Inzetten op dorpsinitiatieven uit de mienskip
- Zon op maatschappelijk vastgoed
- Initiatieven hernieuwbare energie
- Duurzaam ondernemen

Doel	Indicator(en) (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Toename van energieneutrale en – zuinige woningen realiseren	Energielabels, aantal geïsoleerde woningen in acties, meetgegevens Liander	Stand van zaken per 01-01-2015				
In de top 10 van meest duurzame gemeenten van Fryslân	Meetgegevens Liander voor ontwikkeling energieverbruik, lokale energie-etalage voor duurzaamheid breed	Stand van zaken per 01-01-2015				
Duurzame Dorpsinitiatieven	Aantal dorpen dat een initiatief ontwikkeld heeft (Nota duurzaamheid 2014-2018)	In 2014 geen initiatieven bekend	2	3		

Ontwikkelingen/voortgang

Toename van energieneutrale- en zuinige woningen realiseren

Er wordt ingezet op verschillende instrumenten, zoals het duurzaam bouwloket, ondersteuning van dorpsinitiatieven en projecten voortkomend uit ANNO-duurzaam en de Energietransitie.

Energieregio Friesland heeft het (digitale) duurzaam bouwloket opgezet met VNG gelden. Elke gemeente heeft een eigen loket. Inwoners van Achtkarspelen kunnen via dit loket alle informatie vinden die nodig is om duurzame maatregelen te nemen. Dit loket wordt verder in de markt gezet.

In Harkema is een initiatief opgestart 'Harkema energieneutraal'. Hierin zijn reeds een aantal acties ondernomen. Ook in andere dorpen worden dergelijke initiatieven opgestart.

Verduurzaming niet-woningen

Ook wordt ingezet op de verduurzaming van niet-woningen, zoals de verduurzaming bij sportverenigingen (landelijke subsidieregeling), en het koploperproject gericht op de verduurzaming van bedrijven.

Intern duurzaamheidsbeleid

Energie, afval en duurzame catering zijn de speerpunten van het intern beleid. Het bevorderen van biologische en streekproducten maakt daar onderdeel van uit.

In de top 10 van meest duurzame gemeenten

Op het gebied van grootschalige toepassing van zonne-energie is ingestoken op een Sinnegreide van 12 Ha op gronden grenzend aan bedrijventerrein De Swadde in Buitenpost. In 2015 is vooronderzoek verricht en een projectplan geschreven. Op basis hiervan heeft een uitvraag plaatsgevonden en is een partij geselecteerd, waarmee de gemeente in gesprek is over realisatie en exploitatie van de 'Sinnegreide'. De partij huurt de grond van de gemeente. Inwoners kunnen participeren in dit project.

Besparingen

Inkomsten Sinnegreide

Bijkomend voordeel van het project Sinnegreide is inkomsten uit verhuur van gronden. Vorig jaar is hiervoor al een bedrag voor in de begroting opgenomen. Daarnaast worden er inkomsten verwacht vanuit de heffing van OZB. Deze inkomsten zijn afhankelijk van het verkrijgen van SDE+ subsidie. De inzet is om in oktober 2016 subsidie aan te vragen en in 2017 tot realisatie over te gaan.

De Kruidhof

In 2017 wordt verder richting gegeven aan de transitie naar een toekomstbestendige ambitieuze "De Kruidhof", waarbij de focus vooral ligt op de herinrichting en nieuwbouw van de Kruidhof in het kader van ANNO 1, in samenwerking met het IJstijdenmuseum en It Koartling, de activiteiten in het jaar van Culturele Hoofdstad 2018 en het Interreg VB project Green Economy.

Doel	Indicator(en) (inclusief bron)	Nul-meting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Toekomstbestendige Kruidhof	Het Programma Poarte Nei de Noardlike Fryske Wâlden is het werkboek voor een toekomstbestendige De Kruidhof			x		

Ontwikkelingen/voortgang

Een bouwplan wat betreft de vernieuwbouw is in ontwikkeling. De plannen maken onderdeel uit van het ANNO 1 project "D5-Buitenpost" en sluiten aan bij de herinrichting van het Stationsgebied en Centrumgebied.

Een projectaanvraag in het kader van het Europese EFRO-programma Interreg V is ingediend.

Voor wat betreft de deelname aan KH 2018 wordt ondanks de perikelen in de organisatie van KH 2018 ingezet om biodiversiteit in de meest ruime zin van het woord vorm te geven. Onder de noemer 'Silence of the Bees' worden er evenementen en exposities voorbereid om in 2018 vele nieuwe bezoekers te verwelkomen.

Nieuw beleid/uitzettingen

De Kruidhof is voornemens in te zetten op de uitvoering van dagbesteding in het kader van de WMO. Daarvoor biedt de Kruidhof uitstekende mogelijkheden, in combinatie met de exploitatie van de Botanische Tuin. Deze zal als een apart in te richten werkeenheden worden uitgevoerd.

Ook wordt in 2017 gewerkt aan de verzelfstandiging van de Kruidhof.

Deze dagbestedingsactiviteit kan worden gezien als een vervanging van de re-integratieactiviteiten c.a. , waar de Kruidhof zich in de toekomst minder op zal richten. Het te verwachten exploitatieresultaat van de dagbesteding ad € 150.000 per jaar compenseert de niet te realiseren stelposten in de begroting.

Besparingen

Zie nieuw beleid/uitzettingen.

Risico's

Het uiteindelijke financiële resultaat is afhankelijk van de vraag naar dagbestedingsactiviteiten in deze setting. Dit zal het komende jaar worden uitgewerkt. De verwachting is dat de genoemde besparing haalbaar is.

Wat gaat het kosten?

In het schema hieronder is per thema aangegeven wat het kost en wat de door de raad beïnvloedbare kosten zijn.

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting					
	2015	2016	2017	Waarvan beïnvloedbaar	2018	2019	2020
Werken	527 N	269 N	269 N	188 N	269 N	268 N	268 N
Recreatie en toerisme		237 N	245 N	245 N	240 N	240 N	240 N
Vergunningverlening	697 N	735 N	734 N	547 N	734 N	734 N	734 N
Wonen	828 N	772 N	790 N	750 N	790 N	790 N	790 N
Ruimtelijk beleid	754 N	709 N	574 N	424 N	568 N	563 N	563 N
Duurzame ontwikkeling	33 N	56 N	56 N	56 N	56 N	56 N	56 N
Kruidhof	475 N	334 N	334 N	297 N	239 N	239 N	239 N
Bouwgrondexploitatie	1.998 N	1.336 N	1.087 N	366 N	921 N	535 N	535 N
Uitvoeringskosten	1.110 N	361 N	365 N	365 N	361 N	363 N	363 N
Totaal Lasten	6.422 N	4.809 N	4.454 N	3.238 N	4.178 N	3.788 N	3.788 N
Werken	174 V	20 V	20 V	0	20 V	20 V	20 V
Recreatie en toerisme		0	0	0	0	0	0
Vergunningverlening	24 V	501 V	531 V	491 V	562 V	562 V	562 V
Wonen	280 V	0	0	0	0	0	0
Ruimtelijk beleid	386 V	309 V	174 V	0	169 V	163 V	163 V
Duurzame ontwikkeling	0	0	0	0	0	0	0
Kruidhof	203 V	126 V	126 V	118 V	172 V	184 V	184 V
Bouwgrondexploitatie	2.641 V	1.242 V	1.488 V	0	1.321 V	388 V	388 V
Uitvoeringskosten	676 V	534 V	534 V	534 V	534 V	534 V	534 V
Totaal Baten	4.383 V	2.733 V	2.874 V	1.143 V	2.778 V	1.852 V	1.852 V
Saldo voor resultaatbestemming	2.039 N	2.076 N	1.580 N		1.399 N	1.936 N	1.936 N
Bouwgrondexploitatie	500 N	2 N	498 N	0	500 N	0	0
Uitvoeringskosten	100 N	0	0	0	0	0	0
Totaal Lasten (reservemutaties)	600 N	2 N	498 N	0	500 N	0	0
Ruimtelijk beleid		0	0	0	0	0	0
Bouwgrondexploitatie	698 V	0	0	0	0	0	0
Uitvoeringskosten	1.003 V	541 V	0	0	0	0	0
Totaal Baten (reservemutaties)	1.701 V	541 V	0	0	0	0	0

Saldo na resultaatbestemming	938 N	1.537 N	2.078 N		1.899 N	1.936 N	1.936 N
-------------------------------------	--------------	----------------	----------------	--	----------------	----------------	----------------

Financiële gevolgen uitzettingen/besparingen

Incidenteel	Dekking incidenteel	Financieel gevolg (x € 1.000)			
		2017	2018	2019	2020
Detailhandel – leegstand tegengaan	Algemene reserve	20 N			
Inwerkingtreding wet VTH	Algemene reserve	15 N			
Totaal		35 N			

Structureel	Investeringsbedrag	Inv. Jaar	Financieel gevolg (x € 1.000)			
			2017	2018	2019	2020
Hogere bijdrage FUMO			9 N	9 N	9 N	9 N
Uitbreiding AABO taken FUMO			34 N	34 N	34 N	34 N
Aanpassing raming leges bouwvergunningen			221 N	251 N	251 N	251 N
Verhoging bouwleges wegens aantrekken bouwactiviteiten			50 V	50 V	50 V	50 V
Kosten dekkend maken bouwleges			18 V	18 V	19 V	20 V
Vrijval kapitaallasten wandel- fietspaden			6 V	6 V	6 V	6 V
Verlaging budget verpauperde panden			12 V	12 V	12 V	12 V
Leges APV vergunningen			5 V	5 V	5 V	5 V
Leges partiële herzieningen			5 V	5 V	5 V	5 V
Bevorderen industrie en economische stimulering			5 V	5 V	5 V	5 V
Vervallen Grootschalige basiskaart			5 V	5 V	5 V	5 V
Kruidhof – intrekken stelpost voorgenomen besparingen				141 N	153 N	153 N
Kruidhof - dagbesteding				150 V	150 V	150 V
Totaal			158 N	179 N	190 N	189 N

Programma 7 – Veiligheid

Portefeuillehouder: G. Gerbrandy

Veiligheid is het aanwezig zijn van orde en rust in het publieke domein en van bescherming van leven, gezondheid en goederen tegen acute en dreigende aantastingen. Onveiligheid is te omschrijven als alles wat hier inbreuk op maakt. Die inbreuk kan feitelijke aantasting (objectief) betreffen, maar ook gevoel van onveiligheid (subjectief) zijn.

Integraal veiligheidsbeleid is beleid dat alle veiligheidsvelden bestrijkt, interne en externe partners bij de aanpak betreft en ook de organisatorische borging van het beleid regelt. Hierbij proberen alle betrokken partijen gezamenlijk te komen tot een veiligere samenleving.

De gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel hebben in de gezamenlijke veiligheidsnotitie de volgende gezamenlijke doelstelling vastgesteld voor de periode 2014-2018: Inwoners, bezoekers, ondernemers en werknemers in de gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel voelen zich veilig en zijn bereid ook mee te werken aan dit (subjectieve) veiligheidsgevoel en de leefbaarheid die hiermee gepaard gaat. Waarbij ook de objectieve veiligheid zoveel mogelijk wordt gewaarborgd.

Feiligens Foarop

- Veilige woon- en leefomgeving: minder overlastmeldingen
- Verbinding veiligheid en sociaal domein: de burger de passende hulp bieden
- Samenwerking externe veiligheidspartners: versterken en continueren samenwerking

Veilige woon- en leefomgeving: minder overlastmeldingen

Dit thema is tevens één van de veiligheidsvelden benoemd door de VNG. Het bundelt veiligheidsthema's die direct met de alledaagse kwaliteit van wonen en leven in buurten en wijken te maken hebben.

Hieronder valt de sociale kwaliteit, fysieke kwaliteit, objectieve veiligheid en subjectieve veiligheid. Thema's zijn bijvoorbeeld vandalisme, woninginbraken en huiselijk geweld.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Burgers moeten zich blijvend veilig kunnen voelen

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nul-meting	Streefwaarden			
			2017	2018	2019	2020
Blijvend veiligheidsgevoel behouden in woonomgeving van de burger dmv buurtbemiddeling	meer dan 50% geslaagde bemiddelingen (gemeente ism buurtbemiddeling)	2015 (registratie meldingen)	>50%	>55%	>60%	>60%
Adequate hulpverlening: huisverbod	aantal opgelegde huisverboden (Huisverbod Online)	5 (1-9-2014)	< 10	< 9	< 8	< 7
Meldingen huiselijk geweld	Aantal meldingen huiselijk geweld dalen	112 (cijfers politie 2014)	80	75	70	70

Ontwikkelingen/voortgang

- Buurtbemiddeling: Het project buurtbemiddeling staat nog in de kinderschoenen. Er is door Kearn gestart met een kleine bezetting van vrijwilligers. In 2016 wordt gekeken hoe buurtbemiddeling zich verder kan ontwikkelen. De kosten omvatten vooral de coördinatie door vaste medewerker van Kearn, kosten opleidingen van vrijwilligers en overige onkosten. In 2017 is er in de huidige begroting een bedrag van € 5.000 beschikbaar.
- Huisverbod: In 2015 zijn in Achtkarspelen 8 huisverboden opgelegd. Van januari tot en met mei 2016 zijn er 2 huisverboden opgelegd. Achterliggend doel van een huisverbod is om hulpverlening op te starten. Casemanager Fier Fryslân coördineert het opstarten van deze hulpverlening. Dit varieert van het inzetten van het dorpenteam tot het inschakelen van overige instanties, zoals VNN.
- Meldingen huiselijk geweld: De politie heeft in 2015 in Achtkarspelen 77 incidenten huiselijk geweld geregistreerd.

Nieuw beleid/uitzettingen

Verhoogde vluchtelingeninstroom: Door de verhoogde vluchtelingeninstroom is de urgentie voor opvangplekken hoog. Bij de voorbereiding en planvorming rond opvanglocaties wordt ook gekeken naar diverse veiligheidsaspecten. Voor overige informatie, zie programma 4.

Verbinding veiligheid en sociaal domein: de burger de passende hulp bieden

Veiligheid is verbonden met het sociaal domein. Het is daarom van belang dat er nauw wordt samengewerkt tussen de verschillende programma's.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Adequate hulpverlening voor de burger en het gezin

Ontwikkelingen/voortgang

Verbinding Veiligheid en Sociaal Domein: Het Veiligheidshuis ontwikkelt zich steeds meer als Zorg- en Veiligheidshuis (bij zorg kan bijvoorbeeld gedacht worden aan problematiek met verwarde personen, complexe multiproblematiek jeugd, zorg voor ex-gedetineerden). Ook intern wordt steeds meer de samenwerking gezocht op dit gebied. Nauwe samenwerking met o.a. Werk en Inkomen, schulddienstverlening, dorpentteams, jeugdteams en externe partners.

Samenwerking externe veiligheidspartners: versterken en continueren samenwerking

Werken aan veiligheid doe je niet alleen. We hebben te maken met diverse veiligheidspartners.

In het coalitieakkoord staat het volgende:

- Handhaving van wet- en regelgeving meer richten op overtreders dan op degenen die het goed voor elkaar hebben
- Strak toezicht op de GR Veiligheid
- Handhaving politiepost in gemeentehuis

Overige aandachtspunten:

- Herinrichting crisisorganisatie, samenwerking District Noordoost.

Ontwikkelingen/voortgang

- Veiligheidsregio: Op het gebied van crisisbeheersing wordt ingezet op de versterking van de nieuwe crisisstructuur, waarbij er nu vooral wordt

samengewerkt per district. Brandweer Fryslân zal zich in 2017 onder andere richten op de repressieve slagkracht en paraatheid (onderdeel van project Dekkingsplan 2.0).

- Politiepost: Naast de reguliere bezetting van de politiepost, maken ook steeds meer andere medewerkers van de politie gebruik van de politiepost in het gemeentehuis.

Nieuw beleid/uitzettingen

Niet realiseerbare besparing Veiligheidsregio Fryslân: Er stond een bedrag van € 10.000 in de begroting, een besparing op de kosten voor de Veiligheidsregio. Deze besparing is niet haalbaar. Er is gezocht naar mogelijkheden dit binnen de begroting van Veiligheid op te vangen. Zie onder kopje Besparingen.

Schouwen brandkranen: De gemeente is verantwoordelijk voor het schouwen van de brandkranen. Het schouwen bestaat uit het visueel inspecteren van de brandkraan. Het gaat hierbij om ligging, bereikbaarheid en de bebording van de brandkraan. De kosten hiervan (circa € 2.000) zullen binnen de begroting van Veiligheid worden opgevangen. Zie onder kopje Besparingen.

Besparingen

Om de niet realiseerbare besparing op de Veiligheidsregio en de kosten van het schouwen van de brandkranen te dekken is binnen de eigen begroting gekeken naar mogelijke oplossingen.

- De € 2.000 voor schouwen brandkranen wordt gefinancierd uit budget voor crisisbeheersing.
- De stelpost van € 10.000 wordt gefinancierd door besparingen en meevallers:
- Het gemeentelijke convenant met het Rode Kruis voor Opvang en Verzorging vervalt. De Veiligheidsregio sluit per juli 2016 een convenant voor heel Fryslân. Er is aangegeven dat dit binnen de huidige begroting kan worden gedekt. Besparing per jaar: € 1.300.
- Het bedrag voor de post Subsidies wordt met € 1.000 verlaagd.
- Er wordt € 5.000 bezuinigd op de maatregelen ten behoeve van de jaarwisseling, wat gedekt wordt onder de post Kosten Toezicht.
- Er wordt € 3.000 bezuinigd op de post Crisisbeheersing.

Risico's

- De bezuiniging op de jaarwisseling kan mogelijk achteraf negatieve financiële gevolgen hebben, door bijvoorbeeld een hoger schadebedrag.
- Er is minder te besteden voor Crisisbeheersing. Dit heeft mogelijk gevolgen voor opleidingstrajecten of voor benodigheden ten behoeve van de crisisbeheersing.

Wat gaat het kosten?

In het schema hieronder is per thema aangegeven wat het kost en wat de door de raad beïnvloedbare kosten zijn.

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting					
	2015	2016	2017	Waarvan beïnvloedbaar	2018	2019	2020
Veilige woon- en leefomgeving	243 N	215 N	218 N	218 N	218 N	218 N	218 N
Samenwerking externe veiligheidspartners	1.017 N	1.096 N	1.195 N	0	1.306 N	1.327 N	1.327 N
Totaal Lasten	1.260 N	1.311 N	1.413 N	218 N	1.524 N	1.545 N	1.545 N
Veilige woon- en leefomgeving	48 V	6 V	6 V	0	6 V	6 V	6 V
Samenwerking externe veiligheidspartners	102 V	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten	150 V	6 V	6 V	0	6 V	6 V	6 V
Saldo voor resultaatbestemming	1.110 N	1.305 N	1.407 N	218 N	1.518 N	1.539 N	1.539 N
-							
Totaal Lasten (reservemutaties)							
-							
Totaal Baten (reservemutaties)							
Saldo na resultaatbestemming	1.110 N	1.305 N	1.407 N	218 N	1.518 N	1.539 N	1.539 N

Financiële gevolgen uitzettingen/besparingen

Incidenteel	Dekking incidenteel	Financieel gevolg (x € 1.000)			
		2017	2018	2019	2020
Totaal					

Structureel	Investeringsbedrag	Inv. Jaar	Financieel gevolg (x € 1.000)			
			2017	2018	2019	2020
Hogere bijdrage veiligheidsregio			27 N	25 N	25 N	40 N
Stelpost besparing op gemeenschappelijke regeling			10 N	10 N	10 N	10 N
Integrale veiligheid – kosten toezicht			5 V	5 V	5 V	5 V
Integrale veiligheid - subsidies			1 V	1 V	1 V	1 V
Crisisbeheersing			4 V	4 V	4 V	4 V
Totaal			27 N	25 N	25 N	40 N

Programma 8 - Dienstverlening

Portefeuillehouder: G. Gerbrandy

Mede door onze dienstverlening willen we bijdragen dat de burger vertrouwen heeft in de publieksdiensten van de gemeente. We willen ons daarin presenteren met excellente dienstverlening waarbij de integrale klantvraag centraal staat. Of het nu balie, telefonie of internet is, de burger krijgt bij ieder kanaal dezelfde kwaliteit van diensten.

Tsjinstferlienend oan ús mienskip

- Als we ons richten op goede dienstverlening zal dat tot gevolg hebben dat aan de kostenkant bespaard kan worden. Richten we ons echter op de mindere kosten dan zal dit leiden tot vermindering van onze dienstverlening. In onze dienstverlening zullen we daarom altijd de kwaliteit voorop stellen.
- Vermindering van kosten als gevolg van goede dienstverlening zal zich binnen alle programma's voordoen. Daarom wordt voor dit onderdeel ook specifiek verwezen naar de paragraaf over de algemene financiële beschouwingen.

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord staat:

- Goede dienstverlening aan inwoners en ondernemers door laagdrempelige toegang tot het klantcontactcentrum en het ambtelijk apparaat.
- Het gemeentekantoor is op kantooruren geopend.
- Goed functionerende gemeente met maximale zeggenschap voor de inwoners

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2016	2017	2018	2019
Excellente dienstverlening waarbij de integrale klantvraag centraal staat.	Telefonische bereikbaarheid 8k-td.	95% (maart. 2015)	95%	95%	95%	95%
	% inkomende telefoontjes (binnen kantoor tijden) dat binnen 30 seconden wordt opgenomen.	60%	80%	80%	80%	80%
	% inkomende telefoontjes waar direct antwoord op wordt gegeven	50%	60%	70%	70%	75%
	% afhandeling aanvragen binnen servicenormen	Nulmeting in 2016				
	%Telefoontjes worden in het KCC in het Frysk aangenomen.	99%	100%	100%	100%	100%
Zorgen voor een uitstekende kwaliteit, de volledigheid en betrouwbaarheid van basisgegevens	Behalen audits op basisregistraties	Audits worden vanaf 2015 afgenomen	100%	100%	100%	100%

Nieuw beleid/uitzettingen

Telefonische bereikbaarheid

Het aantal telefoontjes dat onze organisatie ontvangt blijft naar verwachting gelijk als voor 2016. De aard van de telefoontjes verandert wel. De gemiddelde gespreksduur neemt toe omdat de vraagstelling complexer is geworden en meer persoonsaangelegenheden betreffen. Zeker met de komst van het Sociaal Domein is dit merkbaar. Eenvoudige, informatieve of niet- persoonsaangelegenheden haalt de burger steeds meer en beter van internet. Onze websites zijn daartoe steeds beter uitgerust. De telefonische bereikbaarheid is echter niet toereikend om aan deze veranderende vraag te voldoen. Bij onvoorzienbaar meer drukte of in piektijden is dit merkbaar. De oplossingsrichting wordt gezocht in een flexibele inzetbaarheid van een personeelspool die extern wordt beheerd, maar door meerdere gemeenten in de regio wordt gedeeld. Deze inzet vraagt een inzet van jaarlijks € 20.000.

Organiseren van de klantreis

De zeggenschap van de burger over wat hij belangrijk vindt in de gemeentelijke dienstverlening krijgt vorm met de zogenaamde klantreis. De klantreis is een initiatief van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, ondersteund door KING (Kwaliteit Instituut Nederlandse Gemeenten) en wordt breeduit operationeel gemaakt door tal van gemeenten. Als voorbeeld in het bedrijfsleven geldt de NS. De klantreis houdt in dat de gemeente alles wat de klant meemaakt in het contact met de gemeente in beeld heeft en daar verbeterpunten voor de dienstverlening uit haalt. Essentie van de klantreis is dat de dienstverlening wordt aangepast in datgene wat de burger werkelijk ervaart en niet in datgene wat de gemeente veronderstelt dat de burger ervaart.

Moderne ICT facilitering

Op basis van nieuwe kaders zal worden bepaald welke ICT-middelen beschikbaar worden gesteld aan medewerkers en bestuurders, op kantoor en daarbuiten bv. bij de klant, zodat plaats- en tijdonafhankelijk gewerkt kan worden. Wanneer uitgifte en vervanging van ICT-middelen nodig is zal dit gebeuren binnen de gestelde kaders zodat geleidelijk kan worden doorontwikkeld naar het gewenste faciliteringsniveau.

Uitbouw stelsel basisregistraties

Het stelsel basisregistraties is landelijk al in gebruik maar wordt nog steeds verder doorontwikkeld. De lokale activiteiten en ontwikkelingen zijn daar een afgeleide van. Voor 2017 geplande activiteiten betreffen de (afronding van de) aansluiting van de WOZ op de landelijke voorziening, de modernisering van de Basisregistratie Personen (BRP), en het optimaliseren en ontsluiten van de diverse koppelingen tussen registraties en systemen.

Zaakgericht werken

In 2016 zal naar verwacht worden gestart met een marktverkenning en een aanbesteding voor een nieuw gezamenlijk zaakstelsel ter vervanging van het huidige stelsel Cosa. In 2017 zal dit nieuwe zaakstelsel worden ingevoerd in TD en 8K, zowel DO's als WM. Dat betreft naast de technische implementatie ook het herontwerpen en opnieuw inregelen van de bedrijfsprocessen. Dit zal een positief effect hebben op de efficiëntie en harmonisatie van de bedrijfsvoering en draagt in brede zin bij aan de digitaliseringsagenda van de gemeenten.

Modern en efficiënt werken

"De workload van handhaving vereist een goede registratie van werkzaamheden die een moderne en efficiënte manier van werken mogelijk maakt. Er zijn nu veel verschillende en ook slecht of niet werkende systemen in gebruik. Dit gaat ten koste van de correcte en transparante afhandeling van zaken. Ook bemoeilijkt dit een goede in- en externe afstemming (WABO-vergunningen, politie, Wetterskip en FUMO).

Het ontwikkelen van digitale handhaving is een speerpunt voor de komende tijd. Ten behoeve van goede ondersteunende webbased software moet rekening worden gehouden met een investering van € 8.000 op jaarbasis.

Het Tytsjerksteradiel-aandeel wordt dan € 4000

Besparingen

- Leges rijbewijzen - Vanaf 1 oktober 1986 is de geldigheid van rijbewijzen omhoog gegaan van 5 naar 10 jaar. Vanaf 1 oktober 1991 betekende dat dat er minder rijbewijzen werden verstrekt. Van 1 oktober 1996 weer meer rijbewijzen. Deze cyclus houdt in dat er vanaf 1 oktober 2016 weer meer rijbewijzen worden verstrekt. De meeropbrengst bedraagt € 20.000.
- Besparing kapitaalslasten ICT-begroting - In 2015 en 2016 is gewerkt aan centralisatie van het budgetbeheer op ICT-middelen binnen team Informatiebeheer. De ICT-begroting is vereenvoudigd en opnieuw opgebouwd op basis van nacalculatie over de afgelopen jaren. Dit heeft geleid tot een inkrimping van het totale budgettaire volume die leidt tot een besparing op de kapitaalslasten ter grootte van € 35.000 in 2016 en € 50.000 in 2017.
- Portokosten Een herverdeling van portokosten binnen het Sociaal Domein en de verdere digitalisering van de uitgaande documentstromen levert een besparing op van € 25.000 aan portokosten.

Wat gaat het kosten?

In het schema hieronder is per thema aangegeven wat het kost en wat de door de raad beïnvloedbare kosten zijn.

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting					
	2015	2016	2017	Waarvan beïnvloedbaar	2018	2019	2020
KCC	1.858 N	1.194 N	1.146 N	977 N	1.190 N	1.234 N	1.234 N
Informatiebeheer	1.035 N	2.713 N	2.677 N	2.326 N	2.727 N	2.718 N	2.718 N
Bestuur	2.390 N	1.599 N	1.259 N	938 N	1.172 N	1.167 N	1.167 N
Bedrijfsvoering	4.879 N	3.942 N	3.892 N	3.246 N	3.832 N	3.770 N	3.770 N
Totaal Lasten	10.162 N	9.448 N	8.974 N	7.487 N	8.921 N	8.889 N	8.889 N
KCC	472 V	377 V	377 V	0	377 V	377 V	377 V
Informatiebeheer	4 V	0	0	0	0	0	0
Bestuur	24 V	0	0	0	0	0	0
Bedrijfsvoering	166 V	39 V	39 V	39 V	39 V	39 V	39 V
Totaal Baten	666 V	416 V	416 V	39 V	416 V	416 V	416 V
Saldo voor resultaatbestemming	9.496 N	9.032 N	8.558 N	7.448 N	8.505 N	8.473 N	8.473 N
Bedrijfsvoering	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Lasten (reservemutaties)	0	0	0	0	0	0	0
Bedrijfsvoering	0	121 V	121 V	121 V	121 V	0	0
Totaal Baten (reservemutaties)	0	121 V	121 V	121 V	121 V	0	0
Saldo na resultaatbestemming	9.496 N	8.911 N	8.437 N	7.327 N	8.384 N	8.473 N	8.473 N

Financiële gevolgen uitzettingen/besparingen

Incidenteel	Dekking incidenteel	Financieel gevolg (x € 1.000)			
		2017	2018	2019	2020
Totaal					

Structureel	Investeringsbedrag	Inv. Jaar	Financieel gevolg (x € 1.000)			
			2017	2018	2019	2020
Verbeteren telefonische bereikbaarheid	-	-	20 N	20 N	20 N	20 N
Leges rijbewijzen	-	-	20 V	20 V	20 V	20 V
Modern en efficiënt werken – bouwen en wonen			4 N	4 N	4 N	4 N
Aanpassen vleugels ontwikkeling en beheer	80 + 80	2018/19			10 N	21 N
Besparing op portokosten			25 V	25 V	25 V	25 V
Automatisering besparing afschrijvingslasten			50 V	66 V	70 V	68 V
Totaal			71 V	87 V	81 V	68 V

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene uitkering uit het gemeentefonds - Meicirculaire 2016

Ontwikkelingen accres

Het accres voor 2016 is neerwaarts bijgesteld ten opzichte van de voorgaande circulaire.

De ontwikkelingen in de netto gecorrigeerde rijksuitgaven hebben er toe geleid dat het gemeentefonds met € 117 miljoen is afgenomen. Voor 2017 wordt er weer een bijstelling verwacht.

De ontwikkeling van het accres laat hiermee het volgende beeld zien ten opzichte van de septembercirculaire 2015.

Circulaire	Mei 2016	Sept. 2015	Vershil	Uitkeringsbasis	Afname uitkering
Accres 2016	1,447	1,448	-0,001	17.400.000	- 17.400
Accres 2017	1,420	1,425	-0,005	17.400.000	- 87.000
Accres 2018	1,427	1,428	-0,001	17.400.000	- 17.400
Accres 2019	1,421	1,434	-0,013	17.400.000	- 226.200
Accres 2020	1,422	1,445	-0,023	17.400.000	- 400.200

De ontwikkeling van het accres laat hiermee het volgende beeld zien ten opzichte van de meicirculaire 2015.

Circulaire	Mei 2016	mei 2015	Vershil	Uitkeringsbasis	toename uitkering
Accres 2016	1,447	1,433	0,014	17.400.000	243.600
Accres 2017	1,420	1,413	0,007	17.400.000	121.800
Accres 2018	1,427	1,403	0,024	17.400.000	417.600
Accres 2019	1,421	1,407	0,014	17.400.000	243.600
Accres 2020	1,422	1,387	0,035	17.400.000	609.000

De vergelijking van de beide meicirculaires laat een positieve ontwikkeling zien van het accres.

Vanwege de bijstelling van rijksontwikkelingen in de jaren 2016 en 2017 is het accres verslechterd in vergelijking met de septembercirculaire 2015.

Sociaal domein

Actuelere basisgegevens hebben er toe bijgedragen dat de decentralisatie bijdragen voor het sociaal domein zijn toegenomen. Hierbij een overzicht van de nieuwe integratie uitkeringen in de meicirculaire 2016.

De verdeling voor 2017 is in deze circulaire definitief. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan de behoefte van gemeenten aan meer stabiliteit in het gemeentefonds.

Bijdragen x € 1.000

Circulaire	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Mei 2016	17.663	17.888	17.778	17.502	17.279	17.236
September 2015	17.333	17.211	16.952	16.693	16.540	16.540
verschil	330	677	826	809	739	696

Hogere asielinstroom

Het rijk heeft een Uitwerkingsakkoord Verhoogde Asielinstroom uitgebracht. Hierin zijn nadere afspraken gemaakt hoe om te gaan met het gemeentelijk beleid voor een verhoogde asielinstroom.

Acute vraagstukken rond de opvang van asielzoekers en huisvesting van vergunninghouders participatie en maatschappelijke begeleiding spelen hierbij een belangrijke rol.

De gemeenten zullen via een decentralisatieuitkering middelen ontvangen voor de extra kosten voor vergunninghouders op de gebieden werk en integratie, onderwijs en zorg. Een deel van de middelen betreft het effect op het gemeentefonds van de extra rijksuitgaven aan eerstejaarsopvang.

Via de decentralisatieuitkering ontvangen de gemeenten een bijdrage per werkelijk opgenomen vergunninghouder. Het uitgangspunt hierbij is geld volgt vergunninghouder. Daar deze gegevens nog niet volledig bekend zijn is er nog geen verdeling per gemeente in de meicirculaire opgenomen. Per saldo worden er geen extra middelen aan het gemeentefonds toegevoegd.

Voor de hiermee gemoeide verwachte uitgaven zijn de gemeenten in de meicirculaire 2016 gekort op de algemene uitkering.

Voor Achtkarspelen in 2016 een uitname van € 78.300 en in 2017 € 269.700

In hoeverre hier compensatie voor in de plaats komt hangt dus mede af van het werkelijk aantal opgenomen vergunninghouders.

Voorschoolse voorziening peuters

Rijk en gemeenten hebben bestuurlijke afspraken gemaakt over een aanbod voor alle peuters op de kinderopvang of peuterspeelzaal. Hiermee worden alle peuters de mogelijkheid gegeven naar een voorschoolse voorziening te gaan. Voor de groep peuters zonder kinderopvangtoeslag wordt het mogelijk naar de opvang te gaan. De gemeenten ontvangen hiervoor met ingang van 2016 een decentralisatieuitkering.

Basisregistratie Grootchalige Topografie

De algemene uitkering wordt vanaf 2017 verhoogd in verband met een bijdrage in de beheerkosten van de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT). De wet BGT is op 1 januari 2016 in werking getreden. Per 1 januari 2017 moeten de gemeenten alle zijn aangesloten. De BGT is de opvolger van de Grootchalige Basiskaart Nederland (GBKN). Voor de bijhouding van de GBKN ontvingen de gemeenten bijdragen van het Kadaster, netbeheerders en verkopen aan derden. Voor de vervanging van deze bijdragen ontvangen de gemeenten voortaan een bijdrage uit het gemeentefonds. Onze gemeente ontvangt hiervoor een bijdrage van € 10.000.

OZB

OZB inkomsten uit Sinnegreide

De ontwikkeling van de Sinnegreide in Buitenpost levert naar verwachting per 2018 € 30.000 extra OZB op.

Areaalontwikkeling

In 2016 wordt in Surhuisterveen een complex van 38 woningen gebouwd door de SWA. Daarnaast worden er kavels verkocht in Vierstromenland. In totaal leveren deze ontwikkelingen € 20.000 extra OZB op.

Lokale lasten

Zoals in programma 5 al is gemeld wordt na de zomer het nieuwe GRP 2016 – 2020 aan de raad aangeboden. De verwachting is dat het nieuwe GRP voordelen zal opleveren in de kosten en daardoor een positief effect hebben op de rioolheffing. Daarmee zouden de totale lokale lasten voor de inwoners verminderen. Het voorstel is echter om dit voordeel op de rioolheffing op te heffen met een verhoging van de OZB. De lasten voor de burger blijven dan gelijk en de vrij besteedbare inkomsten van de gemeente (in dit geval om een deel van het tekort te dekken) nemen toe.

Financiële gevolgen uitzettingen/besparingen

Incidenteel	Dekking incidenteel	Financieel gevolg (x € 1.000)			
		2017	2018	2019	2020
Beschikking algemene reserve		40 V	30 V	30 V	
Totaal		40 V	30 V	30 V	

Structureel	Investeringsbedrag	Inv. Jaar	Financieel gevolg (x € 1.000)			
			2017	2018	2019	2020
Precariobelasting			244 N	244 N	244 N	244 N
OZB inkomsten Sinnegreide				30 V	30 V	30 V
Areaalontwikkeling OZB			20 V	20 V	20 V	20 V
Lokale lasten			50 V	60 V	60 V	60 V
Totaal			174 N	134 N	134 N	134 N

Healwei de rit

Voortgang coalitieakkoord

Programma 1 - Mienskip

Versterken Mienskip

Niet te realiseren/te laat	
Aandacht/vertraging/uitvoering wordt gestart	
Gerealiseerd/op schema	
<i>1 Aantrekkelijke leefbare dorpen behouden</i> Het wordt in onze Mienskip bij tal van dorpen meer en meer duidelijk dat inwoners in de dorpen vooral zelf gaan over de leefbaarheid in hun eigen woonomgeving. Langzaam maar zeker zijn posities en rollen aan het veranderen en is er in dorpen een minder afhankelijke opstelling van de gemeente. Er wordt geïnvesteerd in bewustwording en visievorming. Projecten, activiteiten en ideeën vanuit dorpen worden gestimuleerd en waar mogelijk gefaciliteerd. Rondom successen en goede voorbeelden wordt pr georganiseerd waardoor olievlekvorming ontstaat.	
<i>2 Betrokkenheid (en invloed) van de Mienskip bij hun eigen dorp vergroten</i> Zie project 1. Er zijn verschillende initiatieven vanuit de Mienskip, zoals de ontwikkelingen rondom Gelukkige dorp en generatiehuis in Gerkesklooster, het sportdorp in Augustinusga, er wordt nagedacht over de toekomst van de zorg in Buitenpost en de visievorming met het oog op duurzaamheid en het gezondste dorp van Fryslân te worden in Harkema. Eind 2016 zal een geïntegreerd Programma Burgerparticipatie en Gebiedsgericht werken worden gemaakt met de Mienskip waarin we samenhang aanbrengen tussen alle initiatieven en de nieuwe rol die de gemeente daarin heeft en wil hebben. Het gaat daarbij bijvoorbeeld over Rjocht van Sprekken, dorpenfoto's maken met de dorpen, interactief beleid maken, de veranderende rol van raadsleden.	
<i>3 Passende voorzieningen en inrichtingen in ieder dorp behouden</i> In 2016 hebben wij accommodatiebeleid ontwikkeld, dat in de tweede helft van 2016 ter vaststelling naar de raad gaat. Het accommodatiebeleid geeft een kader om keuzes te maken, nu in de komende jaren. Daarnaast geven wij aanbevelingen voor zowel het optimaliseren van de accommodaties, de interne organisatie, als aanbevelingen die leiden tot de beoogde bezuinigingen. In 2017 geven wij verder uitvoering aan de aanbevelingen, voor zover ze door de raad zijn vast gesteld.	
Sport	
<i>4 In ieder dorp kunnen kinderen en jongeren een teamsport (blijven) beoefenen</i> Er wordt ingezet om de voorzieningen in de dorpen in stand te houden als het dorp zich daarvoor inzet. In ieder dorp is het al mogelijk een teamsport te beoefenen.	
<i>5 Sport is toegankelijk voor iedereen</i> De gemeente heeft een participatieregeling voor minima, de TOP-regeling. Deze regeling zorgt ervoor dat mensen die al langere tijd een laag inkomen hebben toch zoveel mogelijk mee kunnen doen met sport.	
<i>6 Levensvatbare sportvoorzieningen moeten voor elk dorp behouden blijven</i> Er wordt ingezet om de voorzieningen in de dorpen in stand te houden als het dorp zich daarvoor inzet. Daar waar het de accommodaties raakt, wordt dit meegenomen in het onderzoek naar accommodatiebeleid.	
<i>7 Alle kinderen kunnen beschikken over een zwemdiploma als ze van de basisschool komen</i> In 2016 vindt een onderzoek plaats of alle kinderen over een zwemdiploma kunnen beschikken als ze van de basisschool komen.	
<i>8 Via sportstimulering kunnen basisschoolkinderen kennis maken met verschillende sporten</i> Vanuit sportstimulering worden wekelijks sportkennismakingsactiviteiten in samenwerking met de verschillende sportaanbieders georganiseerd. Jaarlijks maakt meer dan 25% procent van de leerlingen kennis met een sport naar keuze.	

<i>9 Passieve sportbeleving van hoog niveau blijft toegankelijk</i> Jaarlijks kunnen organisatoren van sportevenementen evenementensubsidie aanvragen. Hier maken jaarlijks zo'n 25 verenigingen/stichtingen gebruik van.	
Taal en cultuur	
<i>10 Blijvend uitvoering geven aan het Frysk Taalbelied, o.a. een vervolg te geven aan de nota Frysk Taalbelied Achtkarspelen 2013-2016</i> Uitvoering van het Frysk taalbelied is een doorlopend proces. Sommige activiteiten vinden jaarlijks of tweejaarlijks plaats, andere activiteiten van de Nota Frysk taalbelied zijn al uitgevoerd of worden nog uitgevoerd.	
<i>11 Basisschoolkinderen komen met een grote diversiteit aan cultuur in aanraking</i> In het schooljaar 2016-2017 vindt een inventarisatie plaats van de culturele activiteiten op de basisscholen, inclusief het museumbezoek in eigen gemeente.	
<i>12 Musea in eigen gemeente bekender maken bij leerlingen van basisschool en voortgezet onderwijs.</i> In het schooljaar 2016-2017 vindt een inventarisatie plaats van de culturele activiteiten op de basisscholen, inclusief het museumbezoek in eigen gemeente.	
<i>13 In ieder dorp worden culturele evenementen en cursussen georganiseerd.</i> In 2016 vindt een inventarisatie plaats van de culturele evenementen en cursussen in de dorpen.	
<i>14 In 2018 hebben we een eigen cultureel aanbod dat we laten aansluiten bij Kulturele Haadstêd 2018.</i> Inmiddels hebben we vier Ynspiraasjejûnen georganiseerd voor alle inwoners, organisaties en bedrijven in de gemeente. In 2015 is een plan van aanpak voor KH2018 vastgesteld en in 2016 een subsidieregeling.	
<i>15 Algemene muzikale vorming wordt breed ingezet in het basisonderwijs.</i> In het schooljaar 2015-2016 wordt op twaalf basisscholen Algemene Muzikale Vorming gegeven. De komende jaren willen we dit aantal uitbreiden, zodat in 2018 op alle (negentien) basisscholen AMV plaatsvindt.	

Programma 2 Onderwijs en jeugdbeleid

Educatie en onderwijs	
<i>16 Kinderen van 0-12 jaar kunnen naschools allerlei activiteiten volgen op het gebied van sport, cultuur en welzijn</i> In het beleidsplan is vastgelegd dat we de toegankelijkheid van bijvoorbeeld Algemene Muzikale Vorming, Creatieve vorming, Culturele activiteiten en NME-activiteiten ondersteunen, met een integrale verwijzing naar programma 1.	
<i>17 De onderwijsachterstanden zijn afgenomen (met een streefwaarde van 20%).</i> In uitvoering. Achterstand wordt bestreden met o.a. het bieden van kwalitatief hoogstaand onderwijs. Recente metingen tonen dat de achterstand afneemt in Achtkarspelen en dat we geen zwakke scholen meer kennen. De gemeente ondersteunt het onderwijs actief en stimulerend. Voor- en vroegschoolse educatie wordt uitgevoerd door gecertificeerde medewerkers. Op alle peuterspeelzalen in de gemeente Achtkarspelen zijn de leidsters VVE gecertificeerd. M.a.w. aan deze kwaliteitseis wordt reeds voldaan. De themagroep VVE ontwikkelt en bewaakt.	
<i>18 Ieder dorp heeft minimaal een basisschool en het liefst een samenwerkingsschool.</i> Dit is bij de totstandkoming van de beleidsnota 'accommodatiebeleid' een belangrijk uitgangspunt. Zie ook programma 1 'Accommodatiebeleid'.	
<i>19 Daar waar mogelijkheden zijn, zetten wij in op realisatie van Kindcentra.</i> In uitvoering. Onderzoek naar toegevoegde waarde van kindcentra-zorgpunten volgt; De inhoudelijke meerwaarde als ook de voordelen van 'slim combineren' worden meegenomen in het Accommodatie-onderzoek.	
<i>20 Alle peuterspeelzalen of peuteropvang zijn of worden gecertificeerd 2-talig.</i> Aldus in uitvoering via de themagroep VVE. Deze doelstelling is nagenoeg gerealiseerd.	

<i>21 Alle scholen hebben of maken beleid op het gebied van meertaligheid</i> Betreft één van de beleidsambities Onderwijs 2015-2019. Deze worden in 2016 vertaald naar een uitvoeringsprogramma.	
<i>22 Ouders met opvoedingsvragen kunnen terecht bij het CJG.</i> De website van het CJG Achtkarspelen/Tytsjerksteradiel moet worden ge-updatet om beter aan te sluiten bij nieuwe ontwikkelingen. De sterke verbinding tussen de CJGpartners en de jeugdteams zorgt dat ouders op een makkelijke manier antwoorden kunnen krijgen op opvoedingsvraagstukken en draagt bij tot het voorkomen van ernstigere vraagstukken. Moeilijke vragen komen eenvoudiger en eerder terecht bij de jeugdteams.	
<i>23 Initiatieven die erop gericht zijn om het onderwijs en het bedrijfsleven beter op elkaar aan te laten sluiten, worden gesteund.</i> In uitvoering is in 2016 het project Bouwen Aan Ambitie V met het thema ICT-vaardigheid. Scholen (ook VO en MBO) werken samen met bedrijven. In 2016 is in de regio Noordoost een samenwerkingsinitiatief ontstaan met als werktitel Mediaburo Noord. De ambitie is het realiseren van toekomstgericht onderwijs wat aansluit op de toekomstige eisen van arbeid en de samenleving.	
<i>24 Blijven inzetten voor schoolmaatschappelijk werk.</i> Het schoolmaatschappelijk werk is onderdeel geworden van de jeugdteams en daarmee ingebed in de integrale ondersteuning van kinderen en hun ouders zowel thuis als op school. In het "nieuwe" jeugdteam is per 1 juli 2016 deze functie weer afdoende belegd.	
Jeugdbeleid	
<i>25 De gemeente moet ruimte bieden voor initiatieven waar de jongeren zelf mee komen.</i> Op het moment dat er initiatieven vanuit de jeugd zijn wordt gekeken op welke manier de gemeente deze kan faciliteren.	
<i>26 De jeugd moet in elk dorp een onderkomen hebben, zodat ze niet aangewezen zijn op bars, cafés of de straat.</i> In ieder dorp is een onderkomen voor de jeugd.	
<i>27 Een keet voor de jeugd op eigen grond van de ouders moet kunnen, voor zover er voldaan wordt aan de gemeentelijke voorwaarden.</i> De stand van zaken van het Keetbeleid, inclusief de uitvoering van motie GBA wordt najaar 2016 voorgelegd aan de gemeenteraad.	
Alcohol en drugsgebruik	
<i>28 Het gebruik van alcohol en drugs onder jongeren is gedaald.</i> In uitvoering middels GAMMA en Nuchtere Fries. Koppeling met Gezond in Achtkarspelen, programma 3.	
<i>29 Het gebruik van alcohol en drugs door minderjarigen wordt ontmoedigd.</i> In uitvoering middels GAMMA en Nuchtere Fries. Er is sprake van een verduubeling van de inspanningen in het kader van het GAMMA-project. Scholen worden nog meer aangezet tot het geven van voorlichting aan zowel leerlingen als ouders. Koppeling met Gezond in Achtkarspelen, programma 3.	
<i>30 Het bestrijden van druggerelateerde criminaliteit heeft blijvend aandacht.</i> Wordt integraal opgepakt met interne en externe partners. Koppeling met Gezond in Achtkarspelen, programma 3.	

Programma 3 Zorg

Ouderenzorg

<i>31 Ouderen kunnen daar waar mogelijk in hun eigen dorp blijven wonen.</i> In ANNO verband gaan we in 2016 van start om de volkshuisvestelijke opgave in kaart brengen. Zo krijgen we een beter beeld van wat er in de toekomst nodig is om ouderen zo lang mogelijk in hun eigen dorp te laten wonen. Ook werken we mee aan diverse lokale initiatieven.	
<i>32 Ouderen worden gestimuleerd en gefaciliteerd om actief mee te doen in de samenleving.</i> In ieder dorp kunnen ouderen deelnemen aan diverse activiteiten.	

<i>33 Ouderen krijgen de zorg die ze nodig hebben (maatwerk).</i> De inzet van wijkverpleegkundigen in de dorpen is van belang. De inzet van wijkverpleegkundigen loopt via de zorgverzekeraars. We gaan met hen in gesprek om de inzet van wijkverpleegkundigen in Achtkarspelen mogelijk te maken.	
<i>34 Eenzaamheid onder ouderen wordt actief bestreden.</i> Zie punt 33. De samenwerking met het welzijnswerk (vrijwilligers en professionals) kan leiden tot speciale projecten en activiteiten voor ouderen.	
Jeugdzorg	
<i>35 In Achtkarspelen wordt op een adequate wijze invulling gegeven aan de zorgplicht.</i> De jeugdteams zijn per 1 juli onder de directe uitvoering (in dienst) van de gemeente. Deze verandering heeft personele wijzigingen tot gevolg gehad. Voortvarend is de werving van nieuwe medewerkers opgepakt. De teams zijn weer op sterkte en de kwaliteit en diversiteit van deskundigheden en specialisaties is behouden.	
<i>36 Er is sprake van één gezin, één plan, één hulpverlener.</i> Wanneer een hulpvraag meerdere domeinen omvat maakt de gezinswerker samen met het gezin een gezinsplan, waarbij de gezinswerker de regiehouder is en de benodigde andere hulp erbij wordt gehaald.	
<i>37 Jeugdzorg in Achtkarspelen is laagdrempelig.</i> Ouders en jongeren kunnen op een makkelijke manier toegang (via websites, Facebook, onderwijs, de dorpsgebonden gezinswerkers van de jeugdteams, gemeente) krijgen tot ondersteuning bij opvoeden. Wanneer het nodig is wordt gespecialiseerde hulp erbij gehaald.	
<i>38 Minder kinderen komen terecht in de "zware" jeugdzorg.</i> De zorg wordt door de gezinswerkers ook zelf uitgevoerd in het gezin, al dan niet in samenwerking met de gespecialiseerde ambulante zorg. Hoewel het aantal beschermingsonderzoeken de streefwaarde heeft bereikt hebben nog steeds veel kinderen "zware" en/of gespecialiseerde jeugdzorg nodig.	
Mantelzorg	
<i>39 Mantelzorgers voelen zich beter ondersteund bij de uitvoering van hun werkzaamheden.</i> De afgelopen jaren is veel aandacht besteed aan de waardering en (h)erkenning van mantelzorgers. Samen met hen is de belangrijkste ondersteuningsbehoefte vastgesteld. Dit krijgt op dit moment een extra impuls samen met onze partners in het sociaal domein.	
<i>40 Mantelzorgers kunnen zonder problemen een beroep doen op vervanging.</i> Zie punt 39	
<i>41 Mantelzorgers kunnen beschikken over voldoende deskundigheid</i> Zie punt 39	
<i>42 Mantelzorgers kunnen zich altijd beroepen op een deskundige</i> Zie punt 39	
Gezondheidszorg	
<i>43 Kinderen en jongeren van 4 tot 18 jaar voldoen aan de beweegnorm.</i> In uitvoering: Gezond in Achtkarspelen. Koppeling met alle programma's.	
<i>44 Het percentage overgewicht onder kinderen en jongeren is gedaald (met streefwaarde 20%)</i> In uitvoering: Gezond in Achtkarspelen. Koppeling met alle programma's.	
<i>45 Het aantal volwassenen dat voldoet aan de beweegnorm is toegenomen (met streefwaarde 20%)</i> In uitvoering: Gezond in Achtkarspelen. Koppeling met alle programma's.	
<i>46 Het aantal jongeren dat rookt en alcohol gebruikt is afgenomen (met streefwaarde 20%)</i> In uitvoering: Gezond in Achtkarspelen. Koppeling met alle programma's, specifiek 2: alcohol en drugsgebruik.	
<i>47 Het aantal jongeren dat hard- of softdrugs gebruikt is gedaald (met streefwaarde 20%)</i> In uitvoering: Gezond in Achtkarspelen. Koppeling met alle programma's, specifiek 2: alcohol en drugsgebruik.	

Programma 4 Werk en Inkomen

Participatie	
<i>48 De werkloosheid ten minste terug brengen tot op het Fryske gemiddelde.</i> Het 1ste kwartaalgemiddelde van 2016 laat een waarde voor Achtkarspelen van 12,4% zien, dit is gelijk aan de waarde van Friesland (12,4%) . Dit ligt in de lijn met de ambitie voor 2016 en 2017. Net als voorgaande jaren zien we de effecten van de seizoensinvloeden terug in de cijfers Niet Werkenden Werkzoekenden (NWW), wat een hoger percentage in de winter- en zomer maanden tot gevolg heeft. Het huidige ambitieniveau is gebaseerd op de huidige beschikbare uitvoeringsmiddelen en Participatiebudget en kan daarmee gekwalificeerd worden als een realistisch doel.	
<i>49 Van mensen die een uitkering van de gemeente krijgen en die in staat zijn om te werken mag verwacht worden dat zij (een deel van hun tijd) nuttig besteden aan de maatschappij.</i> Dit is ondergebracht in de reguliere uitvoeringsorganisatie en is geborgd door het vastgestelde beleid. De uitvoering op de maatschappelijke participatie vindt o.a. plaats door inzet van het instrument Dyn Ynset. Daarnaast verrichten veel mensen met een uitkering regulier vrijwilligerswerk in de nabijheid van hun woonplaats. Het operationeel worden van de MOA zal bijdragen aan de mogelijkheden van maatschappelijke participatie.	
Jeugdwerkloosheid	
<i>50 De jeugdwerkloosheid ten minste terug brengen tot op het Fryske gemiddelde. In uitvoering</i> Dit is in uitvoering. We hebben dit doel al behaald en monitoren de toekomstige ontwikkeling.	
<i>51 Het aantal jongeren zonder startkwalificatie terugbrengen.</i> In uitvoering, hierin ligt eveneens een verbinding met Koers op Kansen II. Er is specifieke aandacht voor de doelgroep jongeren, dit is geborgd in het vastgestelde Participatie-beleid. Dit project wordt gezamenlijk met projectnummer 53 opgepakt en uitgevoerd.	
<i>52 Jongeren tot 27 jaar werken of volgen een opleiding.</i> In uitvoering, hierin ligt eveneens een verbinding met Koers op Kansen II. Er is specifieke aandacht voor de doelgroep jongeren, dit is geborgd in het vastgestelde Participatie-beleid. Dit project wordt gezamenlijk met projectnummer 52 opgepakt en uitgevoerd.	
Inkomensbeleid	
<i>53 Het aantal bijstandsgerechtigden terugbrengen (beter dan het Fries gemiddelde)</i> Uitgaande van de meest recente én te vergelijken cijfers (november 2015) is het aantal bijstandsgerechtigden in Achtkarspelen in vergelijking met november 2014 enigszins gestegen van 630 naar 640. Het aantal uitkeringsgerechtigden in de provincie Friesland steeg in dezelfde periode van 16.350 naar 17.510. Het gemiddelde aantal bijstandsgerechtigden over alle gemeenten is daarmee 730 en dat is hoger dan in Achtkarspelen. Het streven blijft er op gericht om een daling van het aantal uitkeringsgerechtigden te realiseren.	
<i>54 Bijstandsgerechtigden verrichten vrijwilligerswerk en/of volgen een opleiding.</i> In uitvoering (zie Dyn Ynset en MOA)	
<i>55 Fraude met voorzieningen en uitkeringen moet consequent opgespoord worden.</i> Er wordt consequent ingezet op fraudebestrijding als gevolg van de strikte regels die de landelijke overheid stelt, echter wel met toepassing van de volledige beleidsruimte die de gemeente heeft om de nadelige effecten te matigen. Te denken valt hierbij aan het matigen dan wel afzien van boetes en het op termijn kwietschelden van restant-fraudevorderingen. Bovenal zal ter voorkoming van ongewenste uitzichtloze situaties onverminderd worden ingestoken op de uitgangspunten van Hoogwaardige Handhaving, waarbinnen fraudepreventie een grote rol speelt en zal worden gestreefd naar een zo snel mogelijk herstel van de financiële basis van de belanghebbende na de geconstateerde fraude, zodat verdere escalatie zoveel mogelijk wordt voorkomen. Desondanks kan niet alles worden ondervangen en hebben de maatregelen in sommige situaties ongewenste effecten. Het onderwerp handhaving zal opnieuw worden opgezet, met nog meer aandacht voor preventie en een terugvorderings- en debiteurenbeleid dat nog meer is gericht op de individuele situatie en op het bieden van perspectief. Bij die gelegenheid wordt ook het onderwerp handhaving binnen de WMO en de Jeugdwet betrokken.	
Minimabeleid	
<i>56 Het aantal huishoudens in armoede verlagen.</i> Door toepassing van het nieuwe Armoedebelief per 2015 wordt getracht armoede te	

verminderen en te voorkomen dat nieuwe armoede ontstaat. Ondanks een gerichte ondersteuning vanuit het armoedebeleid daalt het percentage mensen dat een inkomen heeft tot 101% van het sociaal minimum nog niet. De inspanningen blijven er op gericht om een verlaging te realiseren. Toepassing van het nieuwe Armoedebeleid betekent ook dat de verbinding met de onderdelen Gezondheid en Onderwijs wordt gemaakt. De verwachting is dat hiervan op termijn de effecten zichtbaar zullen worden.	
<i>57 Het aantal mensen dat genoodzaakt is tot gebruik van de voedselbank verlagen</i> Door het verminderen van armoede wordt ook bereikt dat inwoners meer zelfredzaam worden en geen beroep meer hoeven te doen op de voedselbank. In 2015 is het aantal huishoudens dat gebruik moest maken van de Voedselbank gedaald van 90 naar 82.	
<i>58 Kinderen mogen niet in armoede leven.</i> Door Leergeld met Jeugdsportfonds en Jeugdcultuurfonds te verbinden wordt bereikt dat geen enkel kind aan de kant hoeft te blijven staan. Inmiddels fungeren de dorpensteams en jeugdteams in belangrijke mate als portaal voor de toegang tot deze fondsen.	
<i>59 Voorop moet staan dat voorkomen wordt dat minima in een sociaal isolement raken.</i> Met het Armoedebeleid, dat ook op activering is gericht, wordt gezorgd dat iedereen naar vermogen kan meedoen. Door de screening die is gedaan naar de groep uitkeringsgerechtigden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt is in beeld gebracht welke mensen dit zijn, waardoor gericht de juiste instrumenten kunnen worden ingezet.	
<i>60 Waar de wet en de financiële ruimte van de gemeente de mogelijkheid bieden tot het verlenen van individuele steun doet de gemeente Achtkarspelen dat, met oog voor de eigen verantwoordelijkheid van de mensen.</i> In het kader van Armoedebeleid wordt gewerkt met individuele maatwerkoplossingen, waarbij vraaggericht voorzieningen worden ingezet. Een activerend armoedebeleid betekent ook dat meer verantwoordelijkheid bij de inwoners wordt neergelegd.	
Schulddienstverlening	
<i>61 Het aantal mensen in schulddienstverlening terugbrengen.</i> Er is een samenwerking met partners (bijv. woningbouwcorporaties, zorgverzekeraar De Friesland en energiebedrijven), die op basis van afspraken (en voor grote schuldeisers als zorgverzekeraars en energieleveranciers tevens op basis van convenanten die met de NVVK als overkoepelende organisatie zijn afgesloten) de signalen van achterstanden doorgeven waardoor wordt voorkomen dat mensen in schuldensituaties terecht komen. Daarnaast wordt (preventief) budgetbeheer blijvend ingezet.	
<i>62 Vrijwilligers inzetten bij budgetbeheer.</i> Op termijn (2016 en verder) zullen via de dorpensteams vrijwilligers worden ingezet voor met name het onderdeel nazorg bij budgetbeheer. Voor het werven van deze vrijwilligers is Vereniging Schuldhulpmaatje ingezet. Het werven van vrijwilligers blijkt niet eenvoudig te zijn. Om deze reden is met de Vereniging Schuldhulpmaatje een tijdpad afgesproken. Schuldhulpmaatjes moeten goed worden gefaciliteerd en zullen geschoold moeten worden.	
Sociale Werkvoorziening	
<i>63 Streefwaarde: minstens 25 % van de WSW-ers is werkzaam in een regulier bedrijf.</i> Dit is in uitvoering in de arbeidsmarktregio en de gezamenlijke werkgeversdienstverlening. Als werkgevers hierbij ondersteund moeten worden, zal daar provinciaal extra op worden ingezet. Achtkarspelen draagt niet langer bij in de tekorten van Caparis. Het bedrijfsresultaat van Caparis NV is positief. Daarentegen is het subsidieresultaat blijvend negatief door de combinatie van toenemende loonkosten en afnemende Rijksbijdrage. Het vereffenen van het positieve bedrijfsresultaat (NV) met het negatieve subsidieresultaat (GR) is pas mogelijk wanneer de NV 30% solvabiliteit heeft bereikt. Dit is vanaf het 1e kwartaal 2015 het geval. Echter de AVA besluit over de bestemming van het resultaat.	
<i>64 Mensen die niet in een bedrijf kunnen werken krijgen een maatwerkoplossing.</i> In uitvoering.	

Programma 5 Leefomgeving

Groenbeheer	
<i>65 Besparing op gemeentelijk groenonderhoud in woonwijken en waar mogelijk verkoop groenstroken aan inwoners</i>	

Diverse maatregelen zijn al ingezet. Dit leidt tot een lagere kwaliteit van het openbaar groen en inrichtingen die lagere onderhoudskosten met zich meebrengen. Aanvragen om groenstroken te kopen danwel te huren worden beoordeeld conform het gemeentelijk beleid.	
Verkeer en vervoer	
<i>66 Bereikbaarheid van de dorpen door Openbaar Vervoer behouden</i> Op dit moment zijn alle dorpen binnen de gemeente bereikbaar met openbaar vervoer. In de overleggen met de Provincie zullen we er op inzetten dat dit behouden blijft.	
<i>67 Betere ontsluiting over de weg op de A7 middels opwaardering van De Skieding.</i> Het college heeft een zienswijze ingediend ten aanzien van het ontwerp MER (milieu effect rapportage) van de Skieding en een voorkeur voor een variant aangegeven. Naast een inhoudelijke reactie op de het ontwerp MER heeft het college, in gezamenlijkheid met gemeente Kollumerland, een voorkeur uitgesproken voor een nieuw tracé, en dan specifiek variant 3. Deze variant doet wat het college betreft het meeste recht aan de primaire doelstellingen ten aanzien van bereikbaarheid van de regio en verkeersveiligheid op en rondom de weg. Het Noordelijke deel van de N358 (Buitenpost – Blauforlaet) is inmiddels gerealiseerd. Het gedeelte tussen Blauforlaet en Surhuisterveen is nu in voorbereiding.	
<i>68 Verdere ontwikkeling bestaande bedrijventerreinen richting A7.</i> In uitvoering, aansluiting zoeken bij provinciale notitie inzake leegstand en ontwikkeling bedrijventerreinen. Ambitie is om de 2 ^e fase Lauwerskwartier (gefaseerd) te gaan ontwikkelen.	
<i>69 Gebiedsontwikkeling Skulenboarch-Westkern middels een ontsluitingsweg Drogeham-Skulenboarch</i> De ontsluitingsweg is inmiddels gerealiseerd.	
<i>70 Realisering natte bedrijventerrein Skulenboarch.</i> Na een politieke discussie op provinciaal niveau over het al dan niet doorgaan van deze ontwikkeling zal de komende periode het gesprek worden gevoerd over de kansen op ontwikkeling van het natte bedrijventerrein.	
<i>71 Versnelde uitvoering van de gehele verdubbeling van het spoor Leeuwarden Groningen.</i> Er wordt momenteel gewerkt aan de verdere uitwerking van de ESG. De gemeente Achtkarspelen neemt deel aan de projectgroepen. Inzet vanuit het college is om aan te dringen op een vlotte uitvoering.	
<i>72 Buitenpost als stopplaats voor alle sneltreinen.</i> De verwachting is dat de extra sneltrein niet eerder dan in 2018 zal rijden. Duidelijk is ook dat de extra sneltrein zal stoppen in Veenwouden. Het college onderzoekt nu of een proef in het kader van KH 2018 om de trein te laten stoppen in Buitenpost haalbaar is.	
Milieu	
<i>73 Betrouwbare en korte vergunningprocedures.</i> Vergunningprocedures worden zo ingericht dat de kansen en ontwikkelingsmogelijkheden voor burger en bedrijf efficiënt worden georganiseerd. Steeds meer in vergunningsvrij of kan via eenvoudige procedures worden gerealiseerd. De verwachting is dat deze trend door wordt gezet.	
<i>74 Doelmatige handhaving vergunningsvoorschriften, waarbij in de eerste plaats wordt gekeken naar de bedoeling van de wetten in plaats van de formele toepassing</i> Het jaarlijks programma biedt hiervoor het kader.	
<i>75 Een milieubeleidsplan en –werkplan dat praktisch is, breed gedragen en gericht op het milieurendement</i> Het vernieuwen van milieubeleid wordt meegenomen in het implementatieproces van de Omgevingswet.	
<i>76 Het tegengaan van de opslag van radioactief materiaal en chemisch afval</i> Conform het provinciaal beleid heeft ook de gemeente Achtkarspelen zich gekeerd tegen de opslag van radioactief en chemisch afval.	
<i>77 Het tegengaan van de winning van schaliegas</i> Gemeente Achtkarspelen heeft zich inmiddels schaliegas vrij verklaard.	
<i>78 Het bestrijden van zwerfafval</i> Voor de bestrijding van zwerfafval en het inzetten van de beschikbare rijksmiddelen is in juli 2015 een aanpak vastgesteld. Samen met Plaatselijke Belangen en Raderwerk wordt zwerfvuil	

opgeruimd. Inmiddels doen 8 dorpen mee (of willen dit in de loop van 2016 gaan doen). Ook zijn we bezig om samen met Raderwerk een plan te maken m.n. voor de buitengebieden en snoeproutes. Er is € 30.000 beschikbaar voor uitvoering er van.	
<i>79 Coalitieproject 131: Tarieven milieuterein</i> Vanaf 1-1-2015 is er geen slagboomtarief meer bij de milieustraat maar zijn de kosten in de afvalstoffenheffing verwerkt.	

Programma 6 Ontwikkeling en economische zaken

Werkgelegenheid	
<i>80 Bestaande werkgelegenheid behouden en versterken</i> Dit is in uitvoering. Laat onverlet dat soms bedrijven Achtkarspelen verlaten. Het college zal onverminderd faciliteren, stimuleren en ondersteunen om werkgelegenheid te behouden. Voorbeelden daarvan zijn: - Ondersteunen en faciliteren van netwerken - Snellen en correcte dienstverlening richting bedrijfsleven - Actieve samenwerking tussen arbeidsmarkt en onderwijs door projecten, overleg en netwerkvorming - Het werkgeversteam	
<i>81 De werkgelegenheid in Achtkarspelen vergroten</i> Zie ook hierboven. Naast uitgifte extra bedrijventerrein is er een aantal projecten in uitvoering die de werkgelegenheid bevorderen als het rietdekkersproject en het werkgelegenheidsproject van restauratie van het beurtschip Dorp Grouw	
<i>82 Hoogwaardige en innovatieve werkgelegenheid in de regio vergroten</i> Denk aan steun aan vernieuwd Innovatiehuis Lauwersdelta (nu KE) en meedenken en faciliteren van het lokale glasvezelproject in Surhuisterveen. Ondersteuning Exportproject KvK en Koploperprojecten gericht op duurzaamheid en innovatie van het bestaande bedrijfsleven. Belangrijk punt blijft het informeren van het lokale bedrijfsleven over landelijke en regionale stimuleringsregelingen. Gemeente zelf heeft stimuleringsregeling aangeboden voor bedrijven die de overstap maken naar Glasvezel.	
<i>83 Het blijven bieden van een goed vestigingsklimaat voor ondernemers</i> Naast de eerdergenoemde projecten biedt de gemeente kavels aan op diverse bedrijventerreinen. Ook vindt er periodiek overleg plaats met de bedrijven van de grotere bedrijventerreinen om goed op de hoogte te zijn van knelpunten en ontwikkelingen.	
<i>84 Aantal zelfstandige ondernemers vergroten</i> In uitvoering, bijvoorbeeld door startersdagen te organiseren en beleidsmatige ruimte te geven in bijvoorbeeld bestemmingsplannen (ruime regeling voor aan huis verbonden beroep en bedrijf).	
<i>85 Bij aanbesteding van werken zoveel mogelijk (meervoudig) of onderhands aanbesteden aan lokale ondernemers</i> Het huidige aanbestedingsbeleid zal in het komende jaar worden geëvalueerd. Hoeveel werken er lokaal en regionaal worden aanbesteed zal ook onderwerp zijn in de evaluatie.	
Landbouw	
<i>86 Vernieuwing en verbetering van het agrarisch bedrijfsleven faciliteren door middel van het bestemmingsplan buitengebied</i> Het bestemmingsplan is in 2014 vastgesteld en vanaf begin 2015 onherroepelijk.	
<i>87 Uitbreiding van de intensieve veehouderij voorkomen</i> De discussie over dit beleid zal in 2016 worden afgerond.	
<i>88 Geen verruiming van de geurnormen voor de intensieve veehouderij</i> Zie hierboven	
<i>89 Cumulatie (stapeling) overlast van de intensieve veehouderij beperken</i> Zie hierboven	

<i>90 Stimuleren biologische- en streekproducten</i> Dit zal in de loop van 2016 nader worden geconcretiseerd als onderdeel van het intern duurzaamheidsbeleid.	
Recreatie en Toerisme	
<i>91 De wandel- en fietsmogelijkheden worden uitgebreid, zoveel mogelijk door oude kerk-, fiets- en trekpaden weer op te knappen, in afstemming met andere gemeenten.</i> Het is lastig om cofinanciering te vinden. Inzet is om enkele belangrijke verbindingen te realiseren.	
<i>92 Plan Doorvaart Achtkarspelen stimuleren</i> Het tracé in het eerdere plan Doorvaart Achtkarspelen wordt ingekort. We zetten nu in op het tracé De Leijen – Surhuisterveen. Het plan zal nader worden uitgewerkt en er zal een kostenopzet worden gemaakt. Daarnaast zullen de financieringsmogelijkheden worden onderzocht en wordt de samenwerking gezocht met buurgemeenten. Vanzelfsprekend wordt dit Vaarplan ingebracht in ANNO verband om het aanboren van meerdere financiële bronnen mogelijk te maken.	
<i>93 Verblijfsrecreatie bevorderen</i> Er zijn plannen om een aantal unieke verblijfsunits te plaatsen in natuurgebieden van Staatsbosbeheer. In Twijzel is in 2015 een mini camping begonnen.	
<i>94 Cultuurtoerisme stimuleren</i> Het plan rondom de Tjoele Tjerke wordt in 2016 nader uitgewerkt. Er wordt op diverse manier een vervolg gegeven op de Ynspiraasjejûn KH2018.	
<i>95 Het bezoekersaantallen van de Kruidhof/IJstijdenmuseum/Themapark De Spitkeet verhogen.</i> Voor De Kruidhof is de concrete invulling van de plannen de komende jaren de uitdaging.	
<i>96 Bekendheid en klantgerichtheid van het toerisme verbeteren</i> Er is subsidie (meerjarig) verstrekt aan Stichting regiomarketing en toerisme (RMT) om de regio en de individuele gemeenten in brede zin op de kaart te zetten.	
Noardlike Fryske Walden	
<i>97 Vergroting toegankelijkheid van het gebied</i> Onderdeel van de regionale samenwerking in ANNO verband. Wordt vooral opgepakt door de Stichting RMT.	
<i>98 Betere bescherming cultuurlandschap en landschappelijke elementen</i> Het (inmiddels onherroepelijk) bestemmingsplan Buitengebied biedt hiervoor de basis (aanlegvergunningstelsel).	
<i>99 De Kruidhof/IJstijdenmuseum in Buitenpost krijgt het regionaal informatiepunt van de Noardlike Fryske Wâlden</i> Onderdeel uitwerking plannen De Kruidhof.	
<i>100 Verbetering bescherming leefgebied weidevogels, in het bijzonder in de Twizelermeden.</i> In uitvoering, voorstel volgt.	
Het nieuwe werken	
<i>101 Achtkarspelen stimuleert en faciliteert de ontwikkeling van innovatieve broedplaatsenlocaties</i> Zie onder andere onder 'Hoogwaardige en innovatie werkgelegenheid' rol Kennis en innovatiehuis Lauwersdelta	
<i>102 Aanleg van een glasvezelnetwerk</i> Het onderzoeken van de aanleg van een glasvezelnetwerk als nutsvoorziening is een van de meest ambitieuze projecten van deze gemeente. Door de actieve rol die de provincie op dit dossier is gaan spelen wordt daar nu eerst op aangesloten.	
Bouwen en wonen	
<i>103 Monumentale panden voor de toekomst behouden</i> Er is al veel voorwerk gedaan maar het vrijwillige karakter in combinatie met ontbrekende / beperkte subsidiemogelijkheden maken dat er pas op de plaats is gemaakt.	

<i>104 Voldoende aanbod starters-, senioren- en zorgwoningen in ieder dorp</i> De vastgestelde Woonvisie en woningbouwprogramma bieden hiervoor de basis. Jaarlijks wordt het woningbouwprogramma geëvalueerd. Ook wordt uitvoering gegeven aan de motie 'Starterwoningen Buitenpost' en is de gemeente in gesprek met marktpartijen over (kleinschalige) woon-zorg concepten.	
<i>105 Minimale wachtlijst reële woningzoekenden</i> Wordt opgepakt samen met corporaties in het kader van de te maken prestatieafspraken.	
<i>106 Het opknappen van verouderde woningen en buurten</i> Naast de aanpak van verpaupering is dit nadrukkelijk een onderdeel van de Woonvisie (aandacht voor kwetsbare delen woningvoorraad). De opgave zoals geformuleerd in ANNO II biedt hiervoor een goede basis.	
<i>107 Verpaupering actief bestrijden</i> Verpaupering heeft veel aandacht gehad en heeft er in geresulteerd dat de grootste knelpunt opgelost zijn of in het proces van herstel zijn. De werkzaamheden zullen in het reguliere handhavingproces worden opgenomen.	
<i>108 Bevorderen duurzame bouw</i> In uitvoering. Hierbij faciliteert het college de initiatieven die er zijn en komen om tijdelijke bouw-concepten mogelijk te maken. In Buitenpost zijn kavels beschikbaar waar extra aandacht wordt gevraagd voor energie/duurzaamheid. In Harkema is een lokaal initiatief gestart.	
<i>109 Inbreidingsplannen per dorp realiseren</i> Het woningbouwprogramma vormt hiervoor de basis. Binnenstedelijke ontwikkeling is vaak complex en financieel lastig. De gemeente zet in op een maximale benutting van subsidies (o.a. ISV) om de plannen van de grond te krijgen. In 2016 wordt gewerkt aan een nieuw, meer dynamisch, woningbouwprogramma.	
Ruimtelijk beleid	
<i>110 Blijvend woongenot voor de inwoners</i> Werkt breed door in het beleid van de gemeente.	
<i>111 Het actueel houden van alle bestemmingsplannen</i> Voorbereiding op de nieuwe omgevingswet vraagt extra inspanning. Voor 2018 hadden we normaal gesproken enkele bestemmingsplannen moeten herzien. Gelet op de binnen enkele jaren volgende vaststelling van de Omgevingswet is dat niet verstandig. Door het vaststellen van een beheersverordening kunnen deze plannen nog wat langer mee en kunnen we onze energie steken in het opstellen van een omgevingsvisie (2016) en het maken van het 1e echt integrale omgevingsplan zodat we vanaf de invoering van de wet (huidige planning 2018) maximaal gebruik maken van de mogelijkheden van de nieuwe wetgeving voor onze inwoners en bedrijven. Voor de goede orde: daar waar tussentijds een knelpunt ontstaat met de huidige bestemmingsplannen kan tegenwoordig vaak met korte procedures medewerking worden verleend.	
Duurzame ontwikkeling	
<i>112 Een toename van energie neutrale en -zuinige woningen realiseren</i> Het nieuwe duurzaamheidsbeleid vormt de basis. Dit aspect is in ontwikkeling en afhankelijk van initiatieven uit de Mienskip.	
<i>113 In de top 10 van meest duurzame gemeenten van Fryslân</i> In uitvoering en o.a. afhankelijk van initiatieven uit de Mienskip. Op de daartoe georganiseerde inspiratieavonden zijn kansrijke ideeën naar voren gekomen, zoals het oprichten van energiecoöperaties, onderzoek naar het ontwikkelen van een zonneweide, duurzaam maatschappelijk vastgoed / sportverenigingen. De realisatie van een Sinnegreide bij Buitenpost levert een belangrijke bijdrage aan deze doelstelling	

Programma 7 Veiligheid

Woon-en leefomgeving/fysieke veiligheid	
<i>114 Inwoners moeten zich blijvend veilig kunnen voelen</i> De gemeente is in gesprek met Kearn om buurtbemiddeling op te pakken ter ondersteuning van dit project.	

<i>115 Adequate hulpverlening voor de Inwoner en het gezin</i> De gemeentelijke veiligheidsketen en de zorgketen (Sociaal Domein) zullen elkaar steeds meer opzoeken en samenwerken om effectiever op te kunnen treden in casussen. Het Veiligheidshuis ontwikkelt zich als Zorg- en Veiligheidshuis.	
<i>116 Handhaving van wet- en regelgeving meer richten op overtreders dan op degenen die het goed voor elkaar hebben</i> Dit is continu in uitvoering, zowel via de gemeentelijke handhaving (zie ook Programma 6) als via gemeente overstijgende instanties, zoals het RIEC (= Regionaal Informatie- en Expertise Centrum).	
<i>117 Strak toezicht op de GR Veiligheid en de GR FUMO</i> In de organisatie wordt zowel m.b.t. GR Veiligheid als FUMO een functionaris belast met het toezicht op de GR. GR FUMO valt onder programma 6	
<i>118 Handhaving politiepost in gemeentehuis</i> Dit is inmiddels veilig gesteld.	

Programma 8 Dienstverlening

KCC/bedrijfsvoering	
<i>119 Goede dienstverlening aan Inwoners en ondernemers door laagdrempelige toegang tot het klantcontactcentrum en het ambtelijk apparaat.</i> De bereikbaarheid van de gemeente zowel telefonisch als via andere kanalen is voortdurend punt van aandacht en wordt permanent doorontwikkeld. Zo is er inmiddels een specifiek team voor de beantwoording van alle vragen inzake het Sociaal Domein ingesteld.	
<i>120 Het gemeentekantoor is op kantooruren geopend</i> Door de overgang van permanente inloop naar het werken op afspraak worden inwoners beter geholpen en is er sprake van minder wachttijd. Inwoners die toch onverwacht binnenlopen worden vanzelfsprekend geholpen. Er is geen spraken van het sluiten van het gemeentehuis in kantoor tijden.	
<i>121 Goed functionerende gemeente met maximale zeggenschap voor de Inwoners</i> Er is sprake van een nieuwe omgang tussen inwoners en overheid. Dat vraagt van de lokale overheid ook nieuwe vormen van inspraak, directe zeggenschap en experimenten om deze nieuwe vorm van Inwonerschap tegemoet te treden. Samen met de raad is het van belang deze vormen te verkennen en te initiëren. De doorontwikkeling van het Rjocht van Sprekken, hoort hier bij uitstek bij, maar ook initiatieven als G1000 en D1000. Zie programma 1	
<i>122 Wegwerken overbodige regelgeving en bureaucratie</i> Project wordt gestart	
Bestuur	
<i>123 Achtkarspelen blijft zelfstandig als bestuurlijke eenheid</i> De samenwerking met Tytsjerksteradiel is met de start van de Werkmaatschappij 8KTD een volgende fase in gegaan, nl. het bouwen aan de gemeenschappelijke teams en het werken aan de heldere relatie en taakverdeling tussen de beide dragende organisaties en de werkmaatschappij.	
<i>124 Vergroten van de zeggenschap, bestuurlijk en financieel, op de gemeenschappelijke regelingen.</i> Dit heeft permanente aandacht, met name als het gaat om strategisch bestuurlijke afstemming met andere bestuurders van de GR.	
Financiën	
<i>125 Transparantie en inzicht is aanzienlijk verbeterd</i> De informatie wordt nog meer beschikbaar gesteld, zodat de transparantie toeneemt en de betrokkenen zelf de door hen gewenste gegevens kunnen ophalen. Echter, door veranderde wetgeving en de wijzigingen door de samenwerking in de werkmaatschappij en de nieuwe eisen in het sociaal domein, is de presentatie aan veranderingen onderhevig, wat ten koste gaat van transparantie en inzicht.	

<i>126 Financieel gezonde gemeente</i> Het college heeft gedefinieerd wat de voorwaarden zijn voor een financieel gezonde gemeente. Voor de begroting 2017 en verder is dit het kader voor het college. * een positief begrotingssaldo voor de jaarschijven 2017 t/m 2020; * een jaarlijkse afname van de totale schuld met minimaal 1,0%; * realistische bezuinigingen, zonder stelposten; * het sociaal domein wordt budgettair neutraal uitgevoerd; * de opmerkingen van de provincie bij de begroting 2016 worden meegenomen; * ambtelijk advies en bestuurlijke besluitvorming zijn gescheiden. Voor het financieel beleid met ingang van 2016 is vastgesteld dat: * meevallers ten gunste komen van de algemene middelen; * tegenvallers binnen de begroting worden opgelost.	
<i>127 Geen OZB-verhoging anders dan de inflatiecorrectie, behalve bij uiterste noodzaak</i> De OZB zal alleen meer dan de inflatiecorrectie worden verhoogd als het echt niet anders kan, of wanneer er een verschuiving plaatsvindt met andere lokale lasten. Daarbij is de inzet dat de totale lokale lasten niet stijgen.	
<i>128 Beperking inhuur externe bureaus</i> Externe inhuur vindt zo min mogelijk plaats, maar zal er altijd zijn. En in deze tijd van grote veranderingen zal er meer externe inhuur zijn dan op momenten dat alles is ingeregeld. Doordat we te maken hebben met: Implementatie van het sociaal domein; Implementatie van de samenwerking met Tytsjerksteradiel; Bezuiniging op de personeelskosten (mensen gaan (eerder) weg, terwijl de werkzaamheden nog niet anders zijn ingevuld cq zijn verdwenen); Zoeken naar de juiste verhouding tussen vaste formatie en flexibele invulling van werkzaamheden Is de externe inhuur hoger dan normaal. Desondanks wordt de externe inhuur zo veel als mogelijk beperkt.	
<i>129 Precariobelasting invoeren voor kabels en leidingen</i> Precariobelasting is ingevoerd en aanslagen zijn opgelegd. Het is echter nog de vraag of, cq in hoeverre het geld daadwerkelijk binnen komt. Daar zal de rechter uitspraak over moeten gaan doen.	
<i>130 Gemeentelijke tarieven zijn kostendekkend</i> De tarieven van afval- en rioolheffing zijn in 2015 volledig kostendekkend gemaakt. Om de burger niet in een keer te belasten met het verschil tussen het kostendekkend tarief en het huidige tarief, wordt er tot en met 2018 een korting gegeven op de heffingen. Deze korting wordt in de komende jaren opgebouwd. De kostendekkendheid van de WABO leges is in 2015 82,6%, dit wordt in stappen opgebouwd naar 100% in 2018. De producten van burgerzaken zijn gemiddeld genomen 100% kostendekkend. Voor sport is het college van mening dat kostendekkende tarieven niet haalbaar zijn.	

Bijlage 1 – Lijst met afkortingen

Afkorting	Omschrijving
AMV	Algemene Muzikale Vorming
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
ANNO	Agenda Netwerk Noordoost
AvA	Algemene vergadering van Aandeelhouders
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie
BMC	Business Management Consultance
BRP	Basisregistratie Personen
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening Gemeenten
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
E&Y	Ernst en Young
ESGL	Extra Snelrein Groningen Leeuwarden
EVP	Ervaringsprofiel
FBWK	Fries Bestuursakkoord Waterketen
FSU	Frysk Samenwerkingsverband Uitkeringsgerechtigden
GBKN	Grootchalige Basiskaart Nederland
GFT	Groente, Fruit en Tuinafval
GGD	Gemeentelijke Gezondheids Dienst
GGZ	Geestelijke Gezondheids Zorg
GOAB	Gemeentelijk Onderwijs Achterstanden Beleid
GR	Gemeenschappelijk Regeling
GRP	Gemeentelijk Riolerings Plan
H&I	Handel en industrie
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
JGZ	Jeugd Gezondheids Zorg
KING	Kwaliteit Instituut Nederlandse Gemeenten
LEJA	Lokale Educatieve Jeugd Agenda Achtkarspelen
MBO	Middelbaar Beroeps Onderwijs
MER	Milieu Effect Rapportage
MFC	Multi Functioneel Centrum
MOA	Maatschappelijke Onderneming Achtkarspelen
NME	Natuur Milieu Educatie
NOF	Noord Oost Friesland
NVVK	Nederlandse Vereniging Van Volkskrediet
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
OFA	Ontwikkelingsfonds Achtkarspelen
OGZ	Openbare Gezondheids Zorg
ONOF	Ondernemersfederatie Noord Oost Friesland
OZB	Onroerende Zaak Belasting
PB	Plaatselijk belang

Pm	Pro memorie
PO	Primair Onderwijs
POH JGGZ	Praktijk Ondersteuner Huisarts Jeugd Gezondheids Zorg
RMT	Regio Marketing en Toerisme
RvdK	Raad van de Kinderbescherming
SDE+ subsidie	Stimulering duurzame energie productie
SNN	Samenwerkingsverband Noord Nederland
SUSKA	Samenwerkingsverband uitkeringsgerechtigden Steunpunt Kollumerland en Achtkarspelen
SWA	Stichting Woningbouw Achtkarspelen
TIKO	Thuis In Kinder Opvang
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VANG	Van Afval Naar Grondstof
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet Onderwijs
Vpb	Vennootschapsbelasting
VR	Veiligheids Regio
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
VVE	Voor en Vroegschoolse Educatie
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening

